

การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน “โครงการสืบสานงานศิลป์
ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ปาริย์ สุขาภิรมย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มีนาคม 2554
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์
ของ ปาจริย์ สุขภิรมย์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ สุวิทย์ จิระมณี)

.....
(ศาสตราจารย์ สุชาติ เกาทอง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริร์ บวรกิตติ)

.....
(รองศาสตราจารย์ สุวิทย์ จิระมณี)

.....
(ศาสตราจารย์ สุชาติ เกาทอง)

.....
(ดร.คูสิต ขาวเหลือง)

คณะศิลปกรรมศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....
(อาจารย์สมาน สรรพศรี)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2554

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2553

ประกาศคุณูปการ

ในการดำเนินงานวิจัย การศึกษาศักยภาพ ตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรีใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์สุวิทย์ จิระมณี และศาสตราจารย์สุชาติ เกาทอง ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา พร้อมทั้งคุณนาย มานพ มีจำรัส ครูเต๋อ พูลสุทัศน์ เมฆสุวรรณ ครูชดช้อย ฉิมพิบูลย์ คุณณภัทรชนม์ อภิรัตน์อุดมชัย คุณชัยวิทย์ อภิรัตน์อุดมชัย คุณยายละออง ชุ่มชื่น ผู้ใหญ่ไพระพงษ์ สิงหาคมปรีชากุล คุณรชต อันตระกูล รวมทั้งเจ้าหน้าที่ชุมชน ประชาชนในพื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียน วัดเจ็ดเสมียน คณะนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการค้า ที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดเจ็ดเสมียน และโครงการสืบสานงานศิลป์เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่มีคุณค่าและขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรทุกท่าน และเพื่อนๆ พี่ๆ ในสาขาวิชา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำและอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ ด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์จากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับบิดา มารดาซึ่งเป็นที่รักและเคารพ ตลอดจนครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุน งานงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ปาจริย์ สุขาภิรมย์

51928112: สาขาวิชา: การบริหารศิลปะและวัฒนธรรม; ศศ.ม. (การบริหารศิลปะและวัฒนธรรม)
 คำสำคัญ: ตลาดเจ็ดเสมียน/ โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน/ ศิลปวัฒนธรรม
 ปาจารย์ สุขาภิรมย์: การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการ
 สืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
 (A STUDY ON THE POTENTIAL OF CHETSAMIAN MARKET, RATCHABURI
 PROVINCE, IN LOCAL ARTS AND WISDOM OF THE LAND PROJECT FOR TOURISM
 DEVELOPMENT IN ART AND CULTURE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สุวิทย์ จิระมณี,
 ศศ.ม., สุชาติ เกาทอง, ศ.ม. 175 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์
 ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อ
 (1) ศึกษารวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัด
 ราชบุรี (2) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของโครงการสืบสานงานศิลป์
 ภูมิปัญญา คนของแผ่นดิน (3) เพื่อศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
 ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง
 ศิลปวัฒนธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้การศึกษาจากเอกสาร การสำรวจ
 การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้หลักการตีความ
 และทำ SWOT analysis

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียนนั้นมีทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ครบ ทั้ง
 สภาพแวดล้อมที่สวยงาม แหล่งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาพื้นบ้าน ในส่วน
 ของโครงการสืบสานงานศิลป์ฯ นั้น พบว่าเป็นศิลปะการแสดงที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว
 ได้เป็นอย่างดี สำหรับศักยภาพในด้านต่างๆ นั้น พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าศักยภาพด้านการพัฒนา
 กิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมการแสดง การดูแลสิ่งแวดล้อม
 และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด การพัฒนาสื่อและ
 การประชาสัมพันธ์ และในด้านที่น้อยที่สุดคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ เนื่องจาก
 ขาดแคลนระบบสาธารณูปโภคที่ดี ทั้งนี้ภาครัฐควรมีการช่วยเหลือสนับสนุนในการสาธารณูปโภค
 การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยอาจเพิ่มรูปแบบ
 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดเพื่อพัฒนาและเสริมสร้าง
 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

51928112: MAJOR: ART AND CULTURAL ADMINISTRATION; M.A. (ART AND CULTURAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: CHETSAMIAN MARKET/ THE LOCAL ARTS AND WISDOM OF THE LAND PROJECT/ ART AND CULTURE

PAJAREE SUKHAPIROM: A STUDY ON THE POTENTIAL OF CHETSAMIAN MARKET, RATCHABURI PROVINCE, IN LOCAL ARTS AND WISDOM OF THE LAND PROJECT FOR TOURISM DEVELOPMENT IN ART AND CULTURE. ADVISORY COMMITTEE: SUWIT JIRAMANEE, M.A., SUCHAT THAOTHONG, M. FINE PAINTING 175 P. 2010

A study on the potential of Chetsamian market, Ratchaburi province in the project on sustaining local arts and wisdom of the land for tourism development in art and culture aims to (1) study and collected data on local history in Chetsamian Sub-district, Photharam District (2) study the history and operation of local arts and wisdom of the land project and (3) study the potential of Chetsamian market, Photharam District, Ratchaburi Province in the project on sustaining the local arts and wisdom of the land to be cultural and artistic touristic area. The documentary exploitation, questionnaires and interviews were adopted as instruments for qualitative data analysis through were of SWOT analysis.

The results of this research revealed that Chetsamian sub-district had complete touristic resources and beautiful environment as historical sources, culture and local wisdom. In regard to project on sustaining local arts and wisdom of the land, it revealed that is the performance tradition art show attracts the attention of tourists very well. In other potential aspect, it was found that tourists through the potential in developing tourism activities aspect was rented at the highest level, the next ones were performance activities aspect, environmental care aspect and access to tourist attractions aspect, community development and marketing promotion aspect, media development and public relations aspect, respectively and in the lowest level was facilities and services aspect public welfare, due to lack of good infrastructure was the government should support the infrastructure , public relations activities and cultural image enhancement activity with an increase of the type of tourism in home stay style and link internal tourist attractions within the province to develop and enhance the potential in arts and cultural tourism to become strong and sustainable.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการวิจัย	4
ระเบียบวิธีวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน	8
ประวัติศาสตร์ชุมชน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	13
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	15
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
การศึกษาเอกสารและงานวิจัย	30
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	31
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
4 ผลการวิจัย	35
ข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี	35
ประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน	86
ศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน“โครงการ สืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” ต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางศิลปวัฒนธรรม	94
5 อภิปรายและสรุปผล	114
อภิปรายผลการศึกษา	114
สรุปผลการศึกษา	121
ข้อเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	135
ภาคผนวก ก แบบตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ (ค่า IOC)	136
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	146
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	150
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์	153
ภาคผนวก จ ภาพสภาพแวดล้อมและกิจกรรมตลาดเจ็ดเสมียน	161
ภาคผนวก ฉ ภาพการดำเนินการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถาม	170
ประวัติย่อผู้วิจัย	175

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4-1 พระพุทธรูปจำหลักนูนต่ำสมัยทวารวดีภายในถ้ำฤๅษีบนเทือกเขาสูง	36
4-2 ประติมากรรมปูนปั้นนักดนตรีหญิงที่ลุ่มบัว สะท้อนให้เห็นการแต่งกายสมัย ทวารวดี	36
4-3 การขนส่งโอง ใหล ทางลำน้ำแม่กลอง	37
4-4 แผนที่แสดงการเดินทางในสงคราม 9 ทศ	41
4-5 ศาลาพยาบาล กองเสนารักษาดินแดน กรุงเทพฯ วัดเจ็ดเสมียน	43
4-6 ภายในตึกโรงพยาบาล กองเสนารักษากัน ที่ทุ่งเจ็ดเสมียน	44
4-7 ตึกโรงพยาบาล กองเสนารักษากัน ที่ทุ่งเจ็ดเสมียน	44
4-8 บริเวณหอนาฬิกา ริมแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี	46
4-9 แผนที่ตำบลเจ็ดเสมียนและบริเวณใกล้เคียง	46
4-10 แม่น้ำแม่กลอง ลำน้ำสายหลักของเจ็ดเสมียน	48
4-11 สภาพแวดล้อมริมทางรถไฟเจ็ดเสมียน	49
4-12 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยพื้นถิ่น	51
4-13 ลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวไทยพื้นถิ่น	52
4-14 ลักษณะการแต่งกายเมื่อไปงานบุญ งานประเพณีของชาวไทยพื้นถิ่น	52
4-15 ลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวไทยเชื้อสายเขมร	54
4-16 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขมรลาวเดิม	55
4-17 การแต่งกายของชาวลาว	57
4-18 การแต่งกายตามงานประเพณีของชาวลาวเวียง	58
4-19 ภาพเขียนบนฝาพระเวส ในวัดกำแพงใต้ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	59
4-20 บ้านเรือนแพ ของชาวลาวเวียง	59
4-21 งานบุญสารทลาว	61
4-22 การกวนข้าวเหนียวแดงของชาวลาวเวียง	61
4-23 ศาลเจ้าเจ็ดเสมียน	63
4-24 บอร์ดแสดงข้อมูลคนไทยเชื้อสายจีนในพิพิธภัณฑ์ชุมชน	64
4-25 แผนที่แสดงข้อมูลกลุ่มชนในเจ็ดเสมียน	66

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
4-26	แผนที่แสดงการคมนาคม ตำบลเจ็ดเสมียน	72
4-27	ขบวนแฟนซีงานแห่ดอกไม้เมื่อในอดีต	75
4-28	สีสันทันในขบวนแห่ดอกไม้เมื่อในอดีต	75
4-29	ขบวนแห่ในงานประเพณีแห่ดอกไม้	77
4-30	ชาวบ้านนำดอกไม้ไปร่วมทำบุญกันที่วัด	77
4-31	ชาวบ้านร่วมกันตกแต่งกองทรายขณะเดินเข้าในเขตวัด	78
4-32	ค่ายเยาวชนร่วมเดินขบวนงานประเพณีแห่ดอกไม้ทำยสงกรานต์ในปัจจุบัน	79
4-33	ขบวนรณูปาชาติในงานประเพณีแห่ดอกไม้ทำยสงกรานต์ในปัจจุบัน	79
4-34	ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวร่วมชมขบวนแห่บุปผาชาติ	80
4-35	ขบวนแห่บุปผาชาติที่เข้าร่วมประกวดในงานประเพณีแห่ดอกไม้ฯ	80
4-36	เวทีประกวดธิดาดอกไม้และนางงามหัวไชโป้ว	81
4-37	ผู้เข้าประกวดธิดาดอกไม้แต่งกายจากวัสดุธรรมชาติ	81
4-38	ผู้เข้าประกวดนางงามหัวไชโป้ว	82
4-39	ประชาชนร่วมชมงานแห่ดอกไม้ฯ เนื่องแน่นวัดเจ็ดเสมียน	82
4-40	การประกวดก่อพระเจดีย์ทรายของแต่ละหมู่บ้าน	83
4-41	การแข่งขันเรือยาวประเพณี ในงานแห่ดอกไม้ฯ	83
4-42	การคัดขนาดไชโป้ว	85
4-43	ขั้นตอนการทำไชโป้ว	85
4-44	ลานแสดงกิจกรรม	87
4-45	บรรยากาศแม่น้ำแม่กลองริมลานแสดงกิจกรรม	87
4-46	บริเวณลานโพธิ์ก่อนมีโครงการสืบสานงานศิลป์ฯ	89
4-47	ลานโพธิ์วันนี้มีสีสันทันขึ้นจากโครงการสืบสานงานศิลป์ฯ	89
4-48	ตลาดนัดบริเวณโครงการฯ	90
4-49	การแสดงศิลปวัฒนธรรมของเยาวชน	90
4-50	การจัดเตรียมการแสดง	91
4-51	การแสดงศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย	91

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
4-52	ฉ. ลานกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย	92
4-53	แผนผังแสดงเส้นทางเดินท่องเที่ยวในโครงการฯ	93
4-54	บอร์ดแสดงข้อมูลแหล่งเรียนรู้เจ็ดเสมียน	103
4-55	แผนที่แหล่งท่องเที่ยวและเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เจ็ดเสมียน	104
4-56	แผนที่ท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงตำบลเจ็ดเสมียน	105
4-57	ธรรมชาติโดยรอบเจ็ดเสมียนยังคงความสมบูรณ์	109
4-58	แผนที่แสดงการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี	110
4-59	สวนศิลป์บ้านดิน เจ็ดเสมียน	112
4-60	การจัดกิจกรรมของสวนศิลป์บ้านดิน	112
5-1	แผนภูมิแสดงงานประเพณีในรอบ 12 เดือน ชาวไทยพื้นถิ่น	122
5-2	แผนภูมิแสดงงานประเพณีในรอบ 12 เดือน ชาวไทยเชื้อสายเขมร	122
5-3	แผนภูมิแสดงงานประเพณีในรอบ 12 เดือน ชาวไทยเชื้อสายลาว	123
5-4	แผนภูมิแสดงงานประเพณีในรอบ 12 เดือน ชาวไทยเชื้อสายจีน	123

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4-1	วัฒนธรรม ประเพณี/พิธีกรรมที่สำคัญของชาวไทยพื้นถิ่น	53
4-2	วัฒนธรรม ประเพณี/พิธีกรรมที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายเขมร	55
4-3	วัฒนธรรม ประเพณี/พิธีกรรมที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายลาว หรือ ลาวเวียง	60
4-4	วัฒนธรรม ประเพณี/พิธีกรรมที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีน	65
4-5	จำนวนประชากรแยกตามเพศและอายุ และลักษณะ โครงสร้างประชากร โดยทั่วไป	69
4-6	การใช้ที่ดิน เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน	73
4-7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	94
4-8	ศักยภาพด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด	97
4-9	ศักยภาพด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว	98
4-10	ศักยภาพด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์	98
4-11	ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ	99
4-12	ศักยภาพด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	100
4-13	ศักยภาพด้านกิจกรรมการแสดง	100
4-14	แสดงค่าเฉลี่ยและระดับศักยภาพ แบ่งเป็นโดยรวมและรายด้าน	101
5-1	สรุปประเพณีสำคัญในรอบปีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ	124

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 66 ที่กำหนดให้ “ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนดั้งเดิมย่อมมีสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน” เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และมีคุณค่าทางด้านความงดงาม โดยพื้นที่นั้นๆ จะสะท้อนเรื่องราวบอกเล่าความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ การก่อตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนต่างๆ ในพื้นที่นั้น โดยมีพัฒนาการทางสังคมของวิถีชนที่มีคุณค่า ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ตลาดนัดชุมชนหลังสถานีรถไฟ ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี หรือตลาดเจ็ดเสมียน อยู่ในทำเลที่มีเส้นทางคมนาคมหลักสามทางโอบล้อมและพาดผ่าน คือมีแม่น้ำแม่กลองอยู่ทางด้านตะวันตก ส่วนด้านตะวันออกมีทางรถไฟและสถานีรถไฟเจ็ดเสมียน และคั่นกลางด้วยถนนของชุมชน ตามคำบอกเล่าของ ครูเดื่อ พูลสุทัศน์ เมฆสุวรรณ ตลาดแห่งนี้เป็นตลาดดั้งเดิมของชุมชน นับอายุได้ 120 ปี โดยถือตามประวัติศาสตร์การเสด็จประพาสต้นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เมื่อปี พ.ศ. 2431 เดิมตัวตลาดสร้างขึ้นอย่างง่าย ๆ เป็นโรงหลังคามุงจาก ครั้งที่แม่น้ำยังเป็นเส้นทางสัญจรหลัก เรือจากโพธาราม บ้านโป่ง บางนกแขวก บางคนที ดำเนินสะดวก และอัมพวา ต่างนำสินค้าเกษตร รวมถึงโอ่งและเกลือ มาขึ้นที่ท่าตลาดเจ็ดเสมียน โดยในสมัยก่อนตลาดแห่งนี้เป็นตลาดนัดเช้า จัดขึ้นเป็นประจำทุกวันขึ้นและแรม 3 ค่ำ 8 ค่ำ และ 13 ค่ำ ถือเป็นชุมทางการค้าที่คึกคักมากแห่งหนึ่งของย่านนี้ เมื่อการคมนาคมทางน้ำซบเซาลง พร้อมๆ กับการปรากฏตัวของทางรถไฟและถนน ตลาดจึงต้องหันหน้ามาหาถนน ต้อนรับผู้มาเยือนจากทางบก อาคารร้านค้าที่รายรอบเปลี่ยนแปลงพัฒนาเป็นตึกและเรือนไม้ กาลเวลาผันแปรร้านรวงในตัวตลาดยิ่งเจียบลง ร้านค้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นของคนจีน

เมื่อค้าขายร่ำรวยก็ส่งลูกหลานให้เรียนสูงๆ คนรุ่นหลังจึงอพยพย้ายถิ่นไปทำกินกันในเมืองกรุง ตึกแถวหรืออาคารไม้เก่าแก่ที่ยังคงเรียงรายอยู่ บางส่วนเป็นแค่ที่อาศัย ขณะที่บางแห่งก็ปิดตาย เหลือผู้สืบทอดกิจการของบรรพบุรุษอยู่เพียงไม่กี่ราย

ครูเล็ก ภัทราวดี มีชูชน กับลูกศิษย์ มานพ มีจำรัส ชักชวนคนในท้องถิ่นมาช่วยกัน พลิกโฉมตลาดเก่าแห่งนี้ให้กลายเป็นพื้นที่ศิลปวัฒนธรรม ด้วยเห็นว่าจุดแข็งของราชบุรีอยู่ที่ การเป็นแหล่งรวมผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ซึ่งมีวิถีความเป็นอยู่และวัฒนธรรมแตกต่างกันไป ประกอบกับชุมชนแห่งนี้ยังมีมหายใจ การร่วมกันฟื้นฟูระหว่างภาคเอกชนและเทศบาลตำบล เจ็ดเสมียนจึงเกิดขึ้น

เนื่องด้วยขณะนี้มีรศกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้านกำลังเสื่อมถอยและเริ่ม สูญหายไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ สืบเนื่องมาจากภาคอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ มีการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น จนปัจจุบันสามารถเรียกได้ว่าโลกไร้พรมแดน วัฒนธรรมต่างชาติจึงได้ หลั่งไหลเข้ามา และมีบทบาทต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น แนวความคิด วิถีชีวิตความเป็นอยู่ จนส่งผลกระทบต่อเยาวชนไทยที่รับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา ประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน เกิดการทำลายพื้นฐานภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษของชาติได้สร้างสมไว้ ทำให้เกิดการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมอย่างไร้พรมแดน ส่งผลให้เยาวชนไทยหันไปชื่นชอบและ ชื่นชมวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์มากขึ้น โดยปราศจากการรู้เท่าทัน ศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ แสดงความเจริญของมนุษย์ เป็นมรดกที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้คน ในสังคมมีคุณธรรม จริยธรรม ศิลธรรม ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย นอกจากจะแสดง ถึงความเจริญทางด้านจิตใจของชนในชาติแล้ว ยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งในการ รักษาเอกลักษณ์ของชาติไว้ได้ รวมทั้งการตระหนักถึงการให้ความสำคัญทางด้าน การส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกด้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและรองรับการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมในอนาคตได้ ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิด โครงการ All About Arts สืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินขึ้น

โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีกิจกรรมการแสดงศิลปะอันหลากหลาย ซึ่งกิจกรรมต่างๆ

ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการสร้างสรรค์จากความตั้งใจ ไม่ใช่การสร้างภาพ เพียงเพื่อการทำเครื่องหมาย การค้าสำหรับการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ถูกสร้างขึ้นมาจากจิตสำนึก ความรักในท้องถิ่นบ้านเกิดของตนที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ด้านดีในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลเจ็ดเสมียนตามมา ประกอบกับพื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียนนั้น เป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มคนหลากหลายเชื้อชาติ และยังคงไว้ซึ่งกลิ่นอายของวัฒนธรรมพื้นบ้าน มีวิถีชีวิตของชุมชนที่น่าสนใจ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นจุดเชื่อมต่อของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด เช่นตลาดน้ำดำเนินสะดวก ถ้ำค้างคาว พิพิธภัณฑสถานห้วยผึ้งสยาม อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่เชื่อมต่อไปยังพื้นที่ภาคใต้อีกด้วย

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูล ประวัติความเป็นมา การดำเนินการ และวิเคราะห์ศักยภาพของโครงการ ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม อันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น ใช้ทรัพยากรที่เป็นทุนเดิมซึ่งมีมาตั้งแต่อดีต ทั้งวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนวัฒนธรรมของตลาด เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวและหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดความสนใจและก่อให้เกิดรายได้ต่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ และมุ่งฟื้นฟู สืบสานวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธารามจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของ โครงการสืบสานงานศิลป์ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน
3. เพื่อศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

สมมติฐานการวิจัย

1. ตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นมาอันเก่าแก่ มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งรวมผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้มีวิถีชุมชนที่หลากหลายและน่าสนใจ
2. โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน มีศักยภาพเพียงพอในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบข้อมูลทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นใน ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
2. ได้ทราบประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของ โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญา คนของแผ่นดิน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี
3. ได้ทราบศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมของ ตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรีในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ว่ามีมากน้อยเพียงใด
4. สามารถนำเอาผลงานวิจัยนี้ไปปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรีได้โดยตรง

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนคือ
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตำบลเจ็ดเสมียน
 - 1.2 ประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของโครงการสืบสานงานศิลป์ ฯ
 - 1.3 ศักยภาพ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภัยคุกคามของโครงการสืบสานงานศิลป์ ฯ
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่การศึกษาไว้ที่ ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

3. ขอบเขตด้านเวลา เนื่องจากโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน จะจัดขึ้นเฉพาะวันศุกร์ วันเสาร์และวันอาทิตย์สิ้นเดือนเท่านั้น ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลด้านกิจกรรมในโครงการได้เฉพาะวันดังกล่าว

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสำรวจ การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ ที่มุ่งวิเคราะห์ผลจากปัจจัยศักยภาพด้านต่างๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์มากที่สุด ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร
2. การสัมภาษณ์และการสอบถาม
3. การสำรวจ โดยสำรวจและกำหนดปัจจัยที่สำคัญ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้
 - 3.1 ติดต่อผู้นำชุมชนในการแสวงหาผู้ที่คุ้นเคยในพื้นที่ เพื่อสำรวจหาจุดสนใจ และศึกษาประวัติความเป็นมา
 - 3.2 สำรวจพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน
 - 3.3 สำรวจศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
 - 3.4 สำรวจกิจกรรมในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน

การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือด้วยวิธีการดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น เอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
2. ตรวจสอบข้อมูลจากจุดยืนของผู้ให้ข้อมูลหลักที่แตกต่างกัน เช่น ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้าย ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการตีความ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. การถอดเทปข้อมูลการสัมภาษณ์แล้วเขียนสรุป
2. การจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นในวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. การเชื่อมโยงในเชิงเหตุและผลตามวัตถุประสงค์ โดยวิเคราะห์เพื่อศึกษาศักยภาพ

ตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน หมายถึง การจัดแสดงงานศิลปะที่จัดสื่อไปกับตลาดนัด โดยกำหนดจัดกันในวันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์สุดท้ายของเดือน โดยกำหนดให้เป็นเวทีแสดงศิลปวัฒนธรรมทั้งของท้องถิ่นและการแสดงศิลปะร่วมสมัย

ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถ ภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ ในที่นี้หมายถึงคุณสมบัติและความเหมาะสมของพื้นที่โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ตำบลเจ็ดเสมียน ว่ามีความเหมาะสมและสามารถพัฒนาจุดแข็งที่มีอยู่ให้เกิดโอกาสทางการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือไม่

การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การผลิตเพลินและการเรียนรู้ เกี่ยวกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ประจำวัน ประเพณี ทัศนกรรม การทำอาหาร ภาษา สังคม และความเชื่อทางศาสนาของผู้คน การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมนี้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวในชนบทได้ อีกด้านหนึ่งของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมคือ การเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเก่าแก่ โดยการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นต่างๆ เช่น วัด ซากปรักหักพัง และร่องรอยความเป็นอยู่ของคนยุคก่อน

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์รังสรรค์ขึ้นตามวิถีชีวิตของคนในสังคม โดยรวมแล้วเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำมาหากิน เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรักใคร่ในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ซาบซึ้ง ยอมรับ และใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ

ตลาดเจ็ดเสมียน หมายถึง ตลาดหลังสถานีรถไฟเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่เป็นแหล่งจำหน่ายใช้สอยของชุมชนชาวเจ็ดเสมียน ห้างแถวไม้สองชั้นที่เป็นอาคารร้านค้าปลูกขนานไปกับลานโล่ง มีด้านหนึ่งติดลำน้ำแม่กลอง มีตลาดนัดทุกวันพุธ ศุกร์เสาร์และอาทิตย์ นอกจากนี้ ทุกเสาร์อาทิตย์สุดท้ายของเดือนมีงาน All About Arts จาก ภัทราวดีเธียเตอร์ มีการจัดการแสดงทางวัฒนธรรม และศิลปะร่วมสมัยขึ้นเสมอ เพื่อช่วยกันสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวเจ็ดเสมียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพ ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม มีเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน
2. ประวัติศาสตร์ชุมชน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน

ประวัติความเป็นมาของโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน

ตลาดเจ็ดเสมียน เดิมตัวตลาดสร้างขึ้นอย่างง่าย ๆ เป็น โรงหลังคามุงจาก ครั้งที่แม่น้ำยัง เป็นเส้นทางสัญจรหลัก เรือจาก โพนาราม บ้านโป่ง บางนกแขวก บางคนที่ ดำเนินสะดวก และ อัมพวา ต่างนำสินค้าเกษตร รวมถึง โองและเกลือมาขึ้นที่ท่าตลาดเจ็ดเสมียนกันทั้งนั้น โดยใน สมัยก่อนตลาดเจ็ดเสมียนแห่งนี้เป็นตลาดนัดเช้า จัดเป็นประจำทุกวันขึ้นและแรม 3 ค่ำ 8 ค่ำ และ 13 ค่ำ ถือเป็นชุมทางการค้าที่คึกคักมากแห่งหนึ่งของย่านนี้

เมื่อการคมนาคมทางน้ำซบเซาลง พร้อมกับ การปรากฏตัวของทางรถไฟและถนน ตลาดจึงต้องหันหน้ามาหาถนน ดันรับผู้มาเยือนจากทางบก อาคารร้านค้าที่รายรอบเปลี่ยนแปลง พัฒนาเป็นตึกและเรือน ไม้ ถึงกระนั้นตลาดนัดก็ไม่เคยตาย ตลาดนัดเจ็ดเสมียนยังคงทำหน้าที่เป็น แหล่งซื้อขายของชุมชนอย่างแข็งขันจวบจนทุกวันนี้ นอกจากนัดเช้าที่มีตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ยังเพิ่มนัดเย็นทุกวันพุธ ศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์อีกด้วย ซึ่งเมื่อถึงเวลานัด ลาน โลงกลางตลาด จะกลายเป็นศูนย์อาหารที่คลาคล่ำด้วยผู้คนและแผงค้าขาย ตามคำบอกเล่าของ ครูเต๋อ พูลสุทัศน์ เมฆสุวรรณ อธิการบดีเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน

ด้วยในปัจจุบันวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน ได้ถูกปล่อยปละละเลย ไม่ได้รับ

การสนับสนุนฟื้นฟู จนทำให้สิ่งเหล่านั้นขาดหายไปจากชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็น สิ่งที่มีค่า ควรแก่การอนุรักษ์ฟื้นฟู ให้เกิดความรุ่งเรืองอีกครั้ง ซึ่งมีตลาดที่เก่าแก่ มีแม่น้ำไหลผ่าน มีสถานีรถไฟเก่าแก่ มีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจมากมาย ทำให้เกิดโครงการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ALL ABOUT ARTS (สืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน) ตลาดเก่า 119 ปี เจ็ดเสมียนขึ้น (ข่าวประชาสัมพันธ์ ททท., 2552)

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน ร่วมกับภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมกันจัดงานรำลึกถึง ตลาดเก่าแก่ในสมัยที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จประพาส ที่วัดเจ็ดเสมียน ซึ่งในอดีตมีตลาดนัดตอนเช้าที่เก่าแก่ คือ นัด 3 คำ 8 คำ และ 13 คำ เพื่อพัฒนาเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดให้มีทุกวันศุกร์ เสาร์ และ อาทิตย์ สุดท้ายของเดือน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในอนาคต

ในการสร้างสรรค์ตลาดที่เก่าแก่ให้มีชีวิตชีวาอีกครั้ง เพื่อที่จะเผยแพร่สนับสนุน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยและเพิ่มพื้นที่ ทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยในชุมชน ตลอดจนเป็นการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชน รวมทั้งช่วย กระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนให้คึกคัก โดยภายในงานจะจัดหมวดหมู่ของการแสดงศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่นการแสดงศิลปะร่วมสมัย และวิถีชีวิตของตลาดนัดที่เก่าแก่หลังสถานีรถไฟเจ็ดเสมียน

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนจึงได้ร่วมกับ สวนศิลป์บ้านดิน ของคุณมานพ มีจำรัส (ครูนาย) ศิลปินรางวัลศิลปาธรสำนักงานศิลปะร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งคุณมานพ เป็นคนพื้นถิ่น และเป็นศิลปินนักแสดงสำคัญของภัทราวดีเซียเตอร์ ได้กลับมายังถิ่นเกิด เพื่อที่จะตอบแทนแผ่นดิน อีกท่านหนึ่งที่มาปลูกชีวิตชีวาให้กับชุมชนเจ็ดเสมียนซึ่งเป็นตำบลเล็กๆ ของอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี คือ คุณภัทราวดี มีชูชน (ครูเล็ก) นักแสดงและศิลปินอาวุโสที่ได้เสียสละแรงกาย แรงใจมาสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ทำให้ตำบลเจ็ดเสมียนคึกคักและกลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง ชาวบ้าน เจ็ดเสมียนมีรายได้จากการค้าขายของกินของใช้ในตลาดเจ็ดเสมียนไม่ว่าจะเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ มีความสุขกับการขายของที่นำมาจากท้องนาท้องไร่ และได้ร่วมกิจกรรมกันอย่างสนุกสนาน ทุกวัน ศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ สุดท้ายของเดือน เวลาประมาณ 16.00 น. เป็นต้นไป โดยโครงการนี้ได้รับ เริ่มขึ้นในวันที่ 26-27 มกราคม 2551 เป็นต้นมา ณ ชุมชนหลังสถานีรถไฟ ริมแม่น้ำแม่กลองโดยมี วัตถุประสงค์ในการจัดงาน คือเพื่อสนับสนุน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยและเพิ่มพื้นที่ทางด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยในชุมชน ตลอดจน

เป็นการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชน สืบทอดภูมิปัญญาบรรพบุรุษ อนุรักษ์อาคารเก่าที่เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชุมชน รวมทั้งช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนให้คึกคัก เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อให้เยาวชนและประชาชนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิตไทยอันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนและเยาวชนรุ่นหลัง เกิดความรักและหวงแหนในขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีกิจกรรมที่สำคัญในโครงการ 4 กิจกรรม ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการแสดงของศิลปินอาวุโสในพื้นที่ ณ บริเวณลานโพธิ์หน้าวัดเจ็ดเสมียน เพื่อให้ให้นักแสดงอาวุโสได้ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น การแสดงทำขวัญข้าว ฝึ่ส้ม ฝึ่กระดัง ฝึ่กะลา ฝึ่กระบอกของชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีภายในชุมชน โดยการนำเอาศิลปะเข้ามาเป็นตัวเชื่อมอย่างกลมกลืน และถ่ายทอดสืบลูกหลานจนถึงปัจจุบัน

2. จัดตลาดนัด ณ บริเวณตลาดเก่า 119 ปี วัดเจ็ดเสมียน หมู่ที่ 3 ตำบลเจ็ดเสมียน โดยมุ่งเน้นการจำหน่ายอาหารพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีชื่อเสียงของตำบล พร้อมขอความร่วมมือร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ด้วยการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าไทยพื้นบ้าน (ย้อนยุค) ในวันงานทุกครั้ง และใช้วัสดุที่ผลิตจากธรรมชาติบรรจุน้ำอาหารให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น

3. มีเวทีแสดงศิลปวัฒนธรรมของเยาวชน และกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีวัดอุปสงฆ์จะเข้าร่วมแสดงในโครงการฯ เพื่อให้เด็กและเยาวชนกล้าแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผลให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม และเกิดเป็นความภาคภูมิใจของตัวเยาวชนเอง

4. จัดเวทีการแสดงศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาทางศิลปวัฒนธรรม จากอดีตสู่ปัจจุบัน พร้อมทั้งสร้างสรรค์ สะสม และสร้างต้นทุนทางวัฒนธรรม ให้รู้เท่าทันและก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาให้เกิดคุณประโยชน์ต่อชาติ ในด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและศิลปะการบันเทิง

โดยภายในงานจะจัดหมวดหมู่ของการแสดงดนตรี และตลาดนัดงานศิลปะตามสถานที่ต่างๆ ของชุมชนอย่างสอดคล้องไปกับบรรยากาศของเดิม ตลาดเจ็ดเสมียนในวันนี้จึงมีใจเพียงแหล่งค้าขายของคนในชุมชนอย่างที่เคยเป็นมา แต่ยังเป็นจุดที่คนต่างถิ่นผู้มาเยือนจะได้สัมผัสกับวัฒนธรรมพื้นถิ่น ทั้งได้ยลโฉมอาคารไม้เก่าและพื้นที่โดยรอบ คุณค่าแห่งอดีตและภูมิรัฐท้องถิ่น ถูกนำเสนออย่างแยบยล ผ่านการจัดแสดงรูปภาพเก่า การสาธิตการสาวไหมและทอผ้าโดยกลุ่ม

แม่บ้าน การชิมช้ำกับบรรยากาศแห่งอดีตพร้อมเพลิดเพลินกับการชิมของกินของอร่อยในราคาชาวบ้าน ในอีกมุมหนึ่งเป็นการสร้างรายได้แก่คนท้องถิ่นอีกด้วย (รัชดา ฐราภาค, 2551)

ประวัติศาสตร์ชุมชน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี

ตำนานตำบลเจ็ดเสมียน

ตำบลเจ็ดเสมียนเป็นตำบลที่เก่าแก่ตำบลหนึ่ง ที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน ตามตำนานในนิทานพื้นบ้าน เมืองโบราณ ที่ได้กล่าวถึงตำบลเจ็ดเสมียน ผู้คนในยุคแรกก็น่าจะมีผู้คนอาศัยอยู่ในตำบลเจ็ดเสมียน ในยุคกรุงสุโขทัยแล้ว ดูจากประวัติศาสตร์เมืองโบราณที่ขุดพบที่วัดโหลง ตำบลคูบัว ก็มีผู้คนในยุคทวารวดี และพระปรางค์วัดมหาธาตุ ก็สร้างขึ้นในสมัยทวารวดีเช่นกัน ผู้คนในตำบลเจ็ดเสมียนมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้านตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง

ตำนานเรื่องพระยาภัง พระยาพาน ได้กล่าวถึงตำบลเจ็ดเสมียน เมื่อครั้งพระเจ้าแผ่นดินกรุงสุโขทัยต้องการแผ่อาณาเขตดินแดนรวบรวมเอาเมืองนครชัยศรีเป็นเมืองขึ้น พระเจ้าแผ่นดินกรุงสุโขทัยจึงให้บุตรบุญธรรม คือ พระยาพาน ยกทัพมาจากกรุงสุโขทัยและช่องสุเมรีพลตั้งอยู่ที่บ้านเจ็ดเสมียน ราว “สี่หมื่นคน” แสดงให้เห็นว่าชาติพันธุ์ของคนเจ็ดเสมียนน่าจะมาตั้งถิ่นฐานอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองในสมัยกรุงสุโขทัยแล้ว โดยอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์เมืองราชบุรี เคยเป็นเมืองเก่าแก่พอๆ กับเพชรบุรี หลักฐานทางโบราณคดีพอจะพิสูจน์ได้ว่าเมืองราชบุรีนี้เกิดขึ้นในสมัยสุวรรณภูมิทีเดียว จากการขุดพบซากเมืองโบราณที่คูบัวและโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในตัวเมืองราชบุรี ทำให้เข้าใจว่าเมืองราชบุรีน่าจะเป็นศูนย์กลางของสุวรรณภูมิ เพราะเดิมนั้นเป็นเมืองชายทะเล มีการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติ เช่น อินเดีย เคยเป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อน เป็นต้นแบบของประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ต่อมาในสมัยทวารวดี เมืองราชบุรีอ่อนแอ เมืองนครปฐมมีผู้ครองนครที่มีความสามารถ ราชบุรีจึงอ่อนน้อมแก่เมืองนครปฐม ดังปรากฏในตำนานโบราณเรื่องพระยาภัง พระยาพาน

เมื่อครั้งที่กรุงศรีอยุธยาเสียดูกรุงให้แก่พม่า ครั้งที่ 2 เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2310 กองทัพพม่าได้เข้าทำลายกำแพงเมืองกรุงศรีอยุธยา และฆ่าฟันทหาร ผู้หญิง เด็ก พระภิกษุ พร้อมจุดไฟเผาทำลายปราสาทราชวัง วัดวาอาราม บ้านเรือนราษฎร ทั้งในกรุงและนอกกรุง จนเกือบหมดสิ้นตลอดจนเก็บกวาดทรัพย์สิน เงินทอง และกวาดต้อนผู้คนพลเมือง ไปยังกรุงอังวะ

พระยาวชิรปราการ หรือพระยาตากสิน ได้รวบรวมไพร่พลออกจากกรุงศรีอยุธยา พระองค์เดินทางมาเมืองราชบุรี เพื่อรวบรวมไพร่พลไปสู้รบกับพม่า พระองค์นำกองทัพช้าง กองทัพม้าและไพร่พล เดินทางมาทางทิศตะวันตกของแม่น้ำ พระองค์โปรดให้สำรวจทะเบียนไพร่

พบว่าต้องการผู้รู้หนังสือในท้องถิ่นที่กลางทะเลเบียนทหาร ได้มีราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ อาสาสมัครเป็นเสมียนเพื่อจดบันทึกทะเบียนทหารถึง 7 คน ทำให้การรับสมัครชายไทยเป็นทหารเสร็จสิ้นก่อนพลบค่ำ พระองค์ประทับใจมาก จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “หมู่บ้านเจ็ดเสมียน”

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ กลอนเพลงเรือยาว เรื่องรบพม่าที่ทำดินแดงและได้กล่าวถึงเจ็ดเสมียน เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จผ่านเจ็ดเสมียน ในสงครามศึก 9 ท้า

ครั้นดูราชบุรีภิรมยา	ที่อาทวาทักอารมณ์ค่อยสมประดี
จึงรีบรัดจัดหมู่โยธา	ให้อยู่รักษาบุรีศรี
ครั้นอรุณเรืองแสงรวี	ก็จรลีนาเวศทุเรศจร
คว้นเดินทางโดยทางชลมารค	แสนลำบากด้วยร้างแรมสมร
กระหายหิวหิวใจให้อาวรณ์	แต่ข้อน้ำชานุ่นเชิญเป็นนิรันดร์
ถึงท่าราบที่ทาบทรวงถวิล	ยิ่งโดยคืบโนนหวนรวญกระสัน
ด้วยได้ทุกข์จุกใจมาหลายวัน	จนบรรลุเจ็ดเสมียนตำบลมา
ล่ำล่ำจะใคร่เรียกเสมียนหมาย	มารรายทุกข์ที่ทุกข์กะเนิงหา
จึงรีบเร่งนาเวศครรโลครา	พอทิวากรเอื้องจะสายันห์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จประพาสไทรโยค เมื่อปี พ.ศ. 2431 เรียบเรียงโดย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช พระองค์ได้ตรัสถึงเจ็ดเสมียนโดยมีใจความว่า

“ที่เหนือเจ็ดเสมียนน้อยหนึ่ง เห็นพระยาวงษาภุชิต ลงมายืนอยู่ที่หาดทราย แต่ห่างกันกับเรือเรามาคนละฟาก จึงให้เรือเล็กไปถามถึงการที่มาอยู่ว่ามีความสบาย หากินด้วยการทำนา และแลกเปลี่ยนได้ไปในกรุง แต่รับเบี้ยหวัดและถือน้ำ วัดเจ็ดเสมียน ลานวัดกว้างใหญ่ต้นไม้ร่มเงามักเรือลูกค้าจอดอาศัยอยู่ที่นี่มาก บ้านเจ็ดเสมียนนี้เป็นที่ชอบของนักเลงกลอน พอใจจะหยากไผ่หวานให้เสมียนมาจดแทบทุกฉบับ”

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนิน ไปช่อมรมบเสื่อป่าที่ค่ายเจ็ดเสมียน (พ.ศ.2453-2468) ตลอดระยะเวลา 15 ปี พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปช่อมรมบเสื่อป่าตามค่าย ได้แก่ ค่ายหลวงบ้านไร่ในเขตโพธาราม ค่ายบ้านโป่ง ค่ายเจ็ดเสมียนเกือบทุกปี

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จทรงนำพลเสื่อป่าเดินทางไกลจากพระราชวังรามนิเวศน์ (วังบ้านปืน) จังหวัดเพชรบุรี ออกเดินทางเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2457 เสด็จประทับแรมเรื่อยตามอำเภอต่างๆ เช่น ปากท่อ จอมบึง บ้านโป่ง โพธาราม และที่สำคัญที่สุด พระองค์เสด็จตั้งค่ายลูกเสื่อป่าที่ หมวกพญาบาลในกองเสนารักษาดินแดน พักแรมที่ทุ่งเจ็ดเสมียน (เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน, 2552)

ในความเป็นเจ็ดเสมียน ประกอบด้วยแผ่นดินและผู้คนซึ่งคนของเจ็ดเสมียนนั้นมีหลากหลายกลุ่มชน เช่น คนไทยพื้นถิ่นเดิม คนไทยเชื้อสายเขมร คนไทยเชื้อสายลาว และคนไทยเชื้อสายจีน อาศัยผสมกลมกลืนกันอย่างลงตัว ในอดีตแต่ละกลุ่มชนได้ทำหน้าที่ตามแบบแผนวัฒนธรรมที่ตนสังกัด คือกลุ่มใดที่มีความเชื่อ ความคิด ภาษา ประเพณี พิธีกรรมอย่างไร ก็ประพฤติไปตามวัฒนธรรมของตนเอง ด้วยวิถีชีวิตและชาติพันธุ์อันหลากหลายก่อให้เกิดวัฒนธรรมประเพณีมากมาย อย่างประเพณี “แห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์” เป็นอีกหนึ่งที่น่าสนใจไม่แพ้กัน งานนี้จะจัดขึ้นหลังเทศกาลสงกรานต์ ในวันนั้นชาวเจ็ดเสมียน จะมีการสงน้ำพระ รดน้ำดำหัวผู้เฒ่าในตำบล และเล่นน้ำสงกรานต์กันอีกรอบ ตลอดทั้งวันทุกคนจะตั้งตารอชมขบวนแห่ของรถบุปผชาติ ที่มีรางวัลการประกวดถึงด้วยพระราชทาน จากสมเด็จพระเทพฯ และการประกวดธิดาดอกไม้และการประกวดนางงามอมหัวไซโป้ว ซึ่งเป็นการนำชื่อผลิตภัณฑ์อันเป็นเอกลักษณ์ของตำบลเจ็ดเสมียนมาล้อเลียนให้เกิดความสนุกสนานอีกด้วย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายและประเภทของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึง การที่คนเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ และตลอดระยะเวลาเหล่านั้น ได้มีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้น การไปเที่ยวชมสถานที่ที่สวยงามหรือทัศนียภาพแปลกๆ หรือเดินซื้อสิ่งของต่างๆ เป็นต้น การท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบด้วยกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ประเภทของการคมนาคม จำนวนสมาชิก หรือค่าใช้จ่ายต่างๆ เป็นต้น (นิคม จารุมณี, 2539, 37) โดยทั่วไปแล้วอาจจะแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่างๆภายในประเทศ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่าง เช่น ความสวยงามของภูมิประเทศ ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความปลอดภัย ตลอดจนการโฆษณา หรือมีสิ่งจูงใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ต่างไปจากประเทศของตน และต้องผ่านกระบวนการระหว่างประเทศหลายอย่าง เช่น ศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น ใช้ภาษาต่างประเทศและอาจจะต้องมีมัคคุเทศก์เป็นผู้นำ การท่องเที่ยวต่างประเทศนี้ ขนาดของประเทศเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประเทศที่มีขนาดใหญ่จะมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาก เพราะมีโอกาสที่จะมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งอื่นๆ หลายอย่างมากกว่าประเทศขนาดเล็ก แต่บางครั้ง การที่จะต้องเดินทางไกลๆ ก็อาจเป็นอุปสรรคหรือทำให้นักท่องเที่ยวหมดความ สนใจ หรือ มีความสนใจน้อยลงก็ได้

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการไปเที่ยวอีกด้วย ซึ่งอาจจะแบ่งลักษณะของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิต ความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่างๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน การท่องเที่ยวแบบนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่นรสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของ นักท่องเที่ยว และสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจรวมถึงการ พักฟื้นหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเล หรือบนภูเขาที่ห่างไกลจากความอึกทึกครึกโครม

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มักจะมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาชีวิต ความเป็นอยู่ทั้งในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชม โบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่างๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวแบบนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ เช่น ฟุตบอล มวย เทนนิส ฯลฯ การแข่งขันกีฬานี้ ถึงแม้ว่าจะมีการย้ายสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ชมติดตามไปชมอยู่เสมอ ประการที่สอง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้ สถานที่ที่จะไปเป็นสิ่งดึงดูดให้เกิด การท่องเที่ยว เช่นชายทะเล ภูเขา หรือการเดินป่าเพื่อยิงนกตกปลาหรือส่องสัตว์ เป็นต้น

จากจุดประสงค์ดังกล่าว จะพบว่าประเทศที่มีทัศนียภาพหรือลักษณะภูมิประเทศหลายๆ แบบมักจะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวประเภทนี้มาก

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา ความจริงแล้วลักษณะการท่องเที่ยวแบบนี้ ไม่น่าจะจัดว่าเป็นการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะตามหลักแล้ว การท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางไปเพื่อที่จะท่องเที่ยวหรือพักผ่อน แต่ความเป็นจริงแล้วผู้ที่ไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนามักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบนี้สิ่งที่จะเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีสถานที่พักอาศัยหรือมีโรงแรม และระบบการคมนาคมที่ดี สะดวกรวดเร็ว ปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อยๆ

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือ การที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อการศึกษาดูงาน วิจัย หรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัย และจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลา นับเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย จัดว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างหนึ่ง

จากจุดประสงค์ดังกล่าวทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้ากลายเป็นธุรกิจระหว่างชาติที่จะต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว มีการแข่งขันและปรับปรุงบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศมากยิ่งขึ้นและมีรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism หรือการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น (สฤษฎ์ แสงอรุณ, 2551)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ผ่านมามีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยถูกคาดหวังว่าจะเป็นวิธีการจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีศักยภาพ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community based tourism) เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดทิศทางการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยคำนึงถึงความยั่งยืนในประเด็นสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (สินธุ์ สโรบล และคณะ, 2546, หน้า 235) ซึ่งตั้งอยู่บนฐานความคิดว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว นำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์

วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นปัจจัยหรือ
ต้นทุนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่น

พจนนา สนวนศรี (2546, หน้า 57) ได้มีความเห็นว่าเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน
คือการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงมีความ
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชนที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่ เพื่อเชื่อมโยงการ
ท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชน และมองการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยให้ความสำคัญกับการ
พัฒนาสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง

สินธุ์ สโรบล และคณะ (2546, หน้า 239) ได้เสนอปัจจัยสำคัญในการพัฒนา
การท่องเที่ยวโดยชุมชน ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ฐานการพัฒนาที่แท้จริงนั้นต้องมาจาก
ชุมชนและประชากรในชุมชน ใช้ฐานทรัพยากรหรือต้นทุนของชุมชนที่มีอยู่เป็นปัจจัยสำคัญ
ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งฐานทรัพยากรหรือต้นทุนของชุมชนดังกล่าวนี้ได้แก่ ทุน
ทางธรรมชาติ (Natural resources capital) ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and culture Capital)
ทุนทางภูมิปัญญา (Wisdom capital) ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic capital) และเห็นว่าการท่องเที่ยว
โดยชุมชนนั้นควรนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ดังนั้น ควรมีกำหนดแนวทางการ
พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนดังนี้

การพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ต้องทำให้วิถีชีวิตมีความเป็นอยู่อย่างอิสระและ
มีศักดิ์ศรี ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงการจัดสรรประโยชน์จากทรัพยากรให้เป็นธรรม ด้วยการ
กระจายไปสู่พื้นที่ที่มีความขาดแคลนอย่างทั่วถึง การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นต้อง

- พัฒนาคุณภาพชีวิต
- ภาคภูมิใจในตนเอง
- แบ่งบทบาทการทำงาน
- เกิดองค์กรชุมชน
- เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน
- เติบโตจากรากฐาน
- เกิดกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน
- สร้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- ชาวบ้านมีส่วนร่วม
- สามารถรองรับภายนอก
- พิจารณาขีดความสามารถในการรองรับ

- มีการจัดการของเสีย
- สร้างสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนึงถึงความพร้อมของชุมชนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้ และการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว สิ่งสำคัญที่ชุมชนต้องคิดเมื่อต้องการจัดการการท่องเที่ยวคือ สร้างชุมชนให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีทรัพยากรที่ผลิตได้เอง และมีองค์การที่เข้มแข็งภายใต้แนวคิดจากระดับล่างขึ้นสู่บน (Bottom up community basis) ไม่ใช่เกิดจากการสั่งการจากหน่วยงานรัฐ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานรัฐมีหน้าที่สนับสนุน และให้คำแนะนำโดยเฉพาะด้านการตลาด

ทั้งนี้ชุมชนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับศักยภาพของทรัพยากร กิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อมความสะอาดที่ได้มาตรฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และการป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนต้องวางแผนการพัฒนาให้เหมาะสม จัดรูปองค์การและการบริหารที่ดี ฝึกอบรมบุคลากรให้พร้อม สร้างความเข้าใจกัน อย่างสม่ำเสมอ มีการดำเนินการภายใต้คณะกรรมการ และหาจุดเด่นในท้องถิ่นนำเสนอให้นักท่องเที่ยว

ปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ปัญหาที่สำคัญของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือการจัดการด้านการตลาดชุมชน บางแห่งแม้จะมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว แต่มีนักท่องเที่ยวไปเยือนน้อยเพราะทำการตลาดไม่ดี

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2547, หน้า 65) พิจารณาทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นเจ้าของแล้ว สามารถแยกออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1. แหล่งธรรมชาติที่มีความสวยงามโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น ป่าเขา น้ำตก ถ้ำ ทะเล
2. แหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ ศาสนสถานที่สวยงาม พิพิธภัณฑสถาน
3. งานบุญพื้นบ้าน งานประเพณีพื้นเมืองในรอบปี (12 เดือน)
4. ภูมิปัญญาพื้นบ้าน วิถีชีวิตพื้นบ้าน และการประกอบอาชีพหลักในชุมชน ไร่ นา สวนเกษตรต่างๆ และฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต่างๆ
5. บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความสามารถทำงานในธุรกิจท่องเที่ยวด้านบริการอย่างมีคุณภาพในแต่ละสาขา เช่น บริการนำเที่ยว เรือนำเที่ยว บริการในร้านอาหารและบริการนำเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือวิทยากรในท้องถิ่น) เป็นต้น

พจนานุกรม (2546, หน้า 12) ได้ให้ความเห็นว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะตัว แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ซึ่งผู้ที่จะนำแนวความคิดนี้ไปปฏิบัติควรต้องทำความเข้าใจถึงเบื้องหลัง ความคิด หลักการ ความหมายและองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีกทั้งการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นไม่ได้เป็นเพียงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism product) ซึ่งเมื่อถูกผลิตขึ้นแล้วจะหมุนไปตามกลไกการตลาดและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หากแต่การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการพัฒนาชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ โดยการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น จากนั้นเสนอหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community based tourism principles) เพื่อเป็นการช่วยให้เห็นจุดยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของ
2. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง
3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจของตนเอง
4. ยกระดับคุณภาพชีวิต
5. มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
6. คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
8. เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
9. เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมของท้องถิ่น
10. มีการกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน

การบูรณาการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ใช้วิธีการบูรณาการ ภายใต้การประสานประโยชน์ของการพัฒนาในด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน ครอบคลุมทั้งมิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม อันเป็นการผสมผสานการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างเป็นองค์รวมสำหรับมิติด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งกระตุ้นชาวบ้านในชุมชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และการคุ้มครองด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการเรียนรู้และร่วมมือกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ระบุปัญหาและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว เพื่อจำกัดการพัฒนาและดำเนินการจัดการการท่องเที่ยว โดยพยายามหลีกเลี่ยงให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด มิติด้านเศรษฐกิจมุ่งให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว โดยนำฐานทรัพยากรซึ่งเป็น

สินทรัพย์ร่วมหรือสมบัติสาธารณะมาเป็นต้นทุนในการจัดการการท่องเที่ยว มีการกระจายรายได้ อย่างเสมอภาคและยุติธรรม และที่สำคัญชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนเห็นพ้องต้องกันที่จะนำฐาน ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ทั้งธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและสถานที่ทางประวัติศาสตร์ มาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยมีการประชุมปรึกษาหารือระดมความคิด สร้าง ฉันทานุมติกันว่า การพัฒนาพื้นที่ในชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นความต้องการของชาวบ้าน ส่วนใหญ่อย่างแท้จริง และชาวบ้านเข้าใจตรงกันว่า การท่องเที่ยวเป็นเพียงช่องทางหนึ่งในการ เสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน มิใช่มุ่งให้เป็นรายได้หลักของชุมชนแต่อย่างใด

ส่วนมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมมุ่งใช้กิจกรรมต่างๆ รองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนต่างวัฒนธรรม เพิ่มความเข้าใจ และ ตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งอาจมีการจัดการในรูปแบบของการตั้งกลุ่มให้ข้อมูลด้าน การท่องเที่ยว การรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเอกสารเผยแพร่ด้านภูมิปัญญา ทั้งนี้ควรยึด ความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ รวมทั้งคำนึงถึงความสามารถในการรองรับทางธรรมชาติและ ความสามารถในการรองรับทางสังคม วัฒนธรรม อันเป็นทางเลือกใหม่ของการจัดการท่องเที่ยว ที่สนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง มีการผสมผสานการพัฒนาในเชิงเศรษฐกิจเข้ากับ การพัฒนาด้านสังคม และการคุ้มครองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

ด้วยเหตุนี้ การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกใหม่ ในการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่นหลากหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจของชุมชน การจัดการทรัพยากรของชุมชน ทางเลือก ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการสร้างเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริงในชุมชน ท้องถิ่นนอกจากนี้การที่ภาคเอกชนบางแห่ง บางจังหวัด ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการ การท่องเที่ยว ซึ่งเน้นการสร้างรายได้และความเจริญเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว และบางครั้งได้มีผลกระทบต่อการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อันเนื่องจากชุมชนท้องถิ่นขาดอำนาจในการจัดการการท่องเที่ยว ของตน จึงมีความจำเป็นที่จะมีการกำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กร บริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้เข้ามามีบทบาทสำคัญร่วมกับชุมชน ในการจัดการและหารูปแบบของ การท่องเที่ยวในบริบทของชุมชนท้องถิ่น อันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้กับชุมชนท้องถิ่น มากขึ้น (สินธุ์ สโรบล, 2551)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือการท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งๆ ที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาทพระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนงและสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง ที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมอง ความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบัน ผ่านสิ่งเหล่านี้

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้ริเริ่มขึ้นมาพร้อมๆ กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สำหรับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้น เน้นการพัฒนาภูมิปัญญา ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีอื่นๆ เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ๆ สิ่งสำคัญของการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ คือการศึกษาเพื่อทราบที่มาที่ไปและความสำคัญ เช่น เมื่อจะไปเที่ยวสงกรานต์ เราจำเป็นต้องศึกษาเพื่อทราบประวัติศาสตร์ความเป็นมาและกิจกรรมการละเล่นต่างๆ ของท้องถิ่นนั้น เช่น ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีปีใหม่ของไทย ซึ่งสืบทอดมาแต่โบราณ ในแต่ละท้องถิ่นมีกิจกรรมการละเล่นต่างกัน เช่น ประเพณีสงกรานต์ที่เชียงใหม่กับที่สมุทรปราการ ก็ต่างกัน การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้จึงเป็นการเรียนรู้ผู้อื่นเพื่อย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจ

ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นงานประเพณี ลอยกระทง ประเพณีแข่งเรือ ประเพณีกินเจ หรืองานไหว้พระเก้าวัด และยังมีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยม คือ “โฮมสเตย์” (Home stay) ในการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ผู้ท่องเที่ยวจะได้เข้าไปพักอาศัยกับชาวบ้านใน ชุมชน และดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับชาวบ้าน ซึ่งจะเป็นการก่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2551)

รูปแบบของการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม(Cultural based tourism)

1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยัง แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์
2. การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and traditional tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรีย์ศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ

3. การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural tourism / Village tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบท ที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น

4. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย (Ethnic tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย หรือชนเผ่าต่าง ๆ

5. การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิต มีการฝึกทำสมาธิ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น (โครงการสานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน, 2552)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปาริสุทธิ์ เลิศชาธาร (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของ จิตรกรรมฝาผนังประเภทภาพกนกในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในฐานะเป็นภาพสะท้อน สังคมและวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาความหมาย คุณค่า และความสำคัญของ จิตรกรรมฝาผนังประเภทภาพกนกในแง่มุมต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ สภาพความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา การแต่งกาย การละเล่น อาชีพ ฯลฯ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ ของชุมชน ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และบริเวณใกล้เคียง มุ่งศึกษาวิเคราะห์ถึงความสำคัญและคุณค่า ในด้านต่างๆ และเนื้อหาเรื่องราวของภาพกนกในด้านลึก ตลอดจนวิเคราะห์ตีความถึงสาเหตุของการก่อเกิดรูปแบบของภาพกนกในลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ตามจิตรกรรมฝาผนัง จากผลการวิจัย สามารถจำแนกประเภทภาพกนกตามรูปแบบและเนื้อหาเรื่องราว ที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังทั้ง 4 แห่งได้ดังนี้ (1) กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ มอญ จีน กะเหรี่ยง ลาว ชาวตะวันตก ชาวอาหรับหรือ เปอร์เซีย และชาวพม่า (2) กลุ่มบุคคล ได้แก่ ข้าราชการในราชสำนัก ทหารมหาดเล็ก ชาวบ้าน (กลุ่มบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม จะเน้นเรื่องการแต่งกาย) และนักโทษ (3) กลุ่มพิธีกรรมและความเชื่อ ได้แก่ การทักทายและต้นกัลปพฤกษ์ ระทม มอญขวาง รอยสักและการลงยันต์ (4) กลุ่มอาชีพของชาวบ้าน ได้แก่ คนปาดตาล และหมอยา (5) กลุ่มการละเล่นและความบันเทิง ได้แก่ มหรสพหน้าไฟ (ประกอบไปด้วย การเล่นหนังใหญ่ การเชิดหุ่นกระบอก และหุ่นหลวงหรือหุ่นใหญ่) การเล่น กายกรรม การเล่นว่าว และดนตรีในราชสำนัก (6) กลุ่ม ยานพาหนะ ได้แก่ เรือประเภทต่างๆ คือ เรือสำปั้น เรือสำปั้นสวน เรือกระแซง เรือสำเภา และเรือกลไฟ ตลอดจนการต่อเรือและการขุดเรือ

รถลากหรือรถเข็น รถจักรยาน และรถยนต์ (7) กลุ่มเครื่องใช้ไม้สอย ได้แก่ เตียบ ปิ่นชา ร่ม และ
ครกมือหรือมอมมือ (8) กลุ่มเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ธงชาติไทย และการบอกเวลาด้วยการตีระฆังและ
ตีกลอง ตลอดจนหอระฆังและหอกลอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดของภาพกากข้างต้น ทำให้ทราบถึงเนื้อหาสาระของ
พฤติกรรม และความเป็นไปในวิถีชีวิตของกลุ่มชนต่างๆ ในจังหวัดราชบุรีหรือชุมชนใกล้เคียง
ของช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ตลอดจนทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประเพณีจากอดีตถึง
ปัจจุบัน เนื้อหาสาระของการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ปู้ฤษน ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเอง
มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับบทบาทในสังคมทั้งในทางโลกและทางธรรม ซึ่งบางอย่างยังคง
ถูกรักษาไว้ได้มาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่บางอย่างกำลังจะสูญหายและบางอย่างก็ได้ถูกกลืนเลื่อน
ไปสิ้น

ศิริรัตน์ แอดสกุล (2542, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การชำระเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
ของชาวมอญ กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ศึกษา
ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการชำระเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของ
ชาวมอญ เทคนิควิจัยที่ใช้คือ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ศึกษา
เฉพาะกรณีชุมชนชาวมอญบ้านม่วงตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านม่วงจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา
พบว่า ชาวมอญบ้านม่วงยังรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่างไว้ได้จนถึงปัจจุบันนี้
เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ได้แก่ ภาษา ศาสนา
พิธีกรรม ความเชื่อและขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
เหล่านี้ก็มีบางส่วนที่ถูกผสมกลมกลืนให้เข้ากับสังคมไทยด้วย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในครั้งนี้
ยังพบว่า ชาวมอญบ้านม่วงได้มีการผสมกลมกลืนให้เข้ากับสังคมไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ได้เป็น
อย่างดี ทั้งนี้เพราะคนมอญและคนไทยมีความสัมพันธ์แบบเชิงบวกยอมรับกัน โดยไม่มีอคติใดๆ
ต่อกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยที่ทำให้ชาวมอญเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมนั้น
ได้แก่ นโยบายของรัฐ การศึกษา อาชีพ การแต่งงาน และการตั้งถิ่นฐานและการอพยพย้ายถิ่น

รุจ รัตนพาหุ (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่
ชุมชนตลาดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึงเรื่องราวทาง
ประวัติศาสตร์พื้นที่วิวัฒนาการการตั้งถิ่นฐาน รวมถึงลักษณะทางกายภาพของชุมชนย่าน
ตลาดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อศึกษาถึงคุณค่าความสำคัญของพื้นที่ในการเสนอแนวทาง
การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนตลาดสามชุก เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการจัดการพื้นที่เพื่อ
รองรับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในอนาคต การศึกษาครั้งนี้ใช้กระบวนการศึกษาพื้นที่ด้วย
การสังเกต สำรวจลักษณะทางกายภาพของกลุ่มอาคารและสภาพแวดล้อมโดยรอบของพื้นที่

ย่านตลาดสามชุก รวมถึงการสัมภาษณ์กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ในย่านตลาดสามชุก เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาและวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่า ย่านชุมชนตลาดสามชุกเป็นย่านการค้าเก่าที่มีอายุการตั้งถิ่นฐานมาเป็นเวลากว่าหนึ่งร้อยปี ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ประกอบไปด้วยโครงสร้างชุมชนที่สำคัญสองส่วน ได้แก่โครงสร้างทางสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม อันได้แก่กลุ่มอาคารเรือนค้าขายพื้นถิ่นที่เป็นอาคารก่อสร้างด้วยวัสดุประเภทไม้เป็นหลัก มีการเกาะกลุ่มรวมตัวเป็นย่านการค้าริมฝั่งแม่น้ำสุพรรณบุรีอย่างหนาแน่น อีกทั้งในปัจจุบันยังมีการใช้งานอย่างต่อเนื่องตลอดมา นอกจากนี้ โครงสร้างชุมชนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งได้แก่ คนในย่านชุมชนที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบสังคมครอบครัวและสังคมการค้า ที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นอย่างมีลำดับและสามารถสืบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในย่านด้วยการบอกเล่าเรื่องราวได้ชัดเจน จากสองสิ่งนี้ทำให้ชุมชนย่านตลาดสามชุกเป็นชุมชนการค้าที่มีเอกลักษณ์ทั้งในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ที่มีคุณค่าเหมาะสมต่อการศึกษาเพื่อวางแนวทางในการจัดการทรัพยากรที่สำคัญให้เกิดความสมดุลต่อรูปแบบการพัฒนาของพื้นที่ในด้านกายภาพอื่นๆ ต่อไป

ดังนั้นข้อเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนตลาดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการกำหนดแนวทางการส่งเสริมเอกลักษณ์ของพื้นที่ในด้านสังคมวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมชุมชน รวมถึงการกำหนดมาตรการและความร่วมมือจากคนในท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐคือเทศบาลตำบลสามชุก สำหรับการวางกรอบการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป

อริยะ ทรงประไพ (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสำหรับชุมชนปากคลองวัดประคู้ จังหวัดราชบุรี การศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์เชิงพัฒนากรณีศึกษาชุมชนปากคลองวัดประคู้จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์เชิงพัฒนา ตั้งแต่กระบวนการศึกษาลักษณะทางกายภาพโดยใช้วิธีสัมภาษณ์และสำรวจพื้นที่ที่มีการใช้งานในอดีตและสภาพปัจจุบัน ตลอดจนการศึกษาสภาพปัญหาของพื้นที่ภายในชุมชน ซึ่งเป็นการกำหนดโดยคนภายในชุมชนเพื่อให้ได้แนวทางในการอนุรักษ์ในการศึกษาพื้นที่ที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการสืบค้นคุณค่าของชุมชน พร้อมทั้งการสำรวจพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ และในกระบวนการกำหนดปัญหาด้วยคนในชุมชน ทำให้เข้าใจถึงความต้องการและทัศนคติของคนในพื้นที่ ซึ่งจะมีส่วนในการวิเคราะห์ปัญหาที่จะส่งผลต่อพื้นที่ประวัติศาสตร์ และสรุปเป็นแนวทางการดำเนินการทั้งในส่วนพื้นที่สาธารณะสถาปัตยกรรมและการส่งเสริมคุณค่าด้านความหมายของชุมชน ซึ่งขึ้นตอน

การตรวจสอบแผนในการอนุรักษ์ การร่วมดำเนินการและการประเมินผล จะไม่ปรากฏในขั้นตอนของกระบวนการเพื่อประกอบการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ตำแหน่งที่ตั้งของชุมชนก็เป็นผลมาจากการเชื่อมโยงพื้นที่ด้วยโครงข่ายของการสัญจรทางน้ำ จะมีความสัมพันธ์กับที่ตั้งของชุมชนตลาดน้ำและชุมชนโบราณแห่งอื่นเช่น ตลาดอัมพวา ตลาดบางนกแขวก ตลาดดำเนินสะดวก ในส่วนของเรือนแถวไม้ริมน้ำ ซึ่งเป็นย่านการค้าในอดีต เป็นบริเวณที่มีชาวจีนแต่จิว ทำการค้าขายและอยู่อาศัยตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน แสดงออกในด้านการวางแปลนของอาคารเรือนแถวไม้จะมีลักษณะร่วมกันของเรือนทุกหลัง คือ ห้องโถงหรือพื้นที่ ที่ตั้งแทนบุษบาบรรพบุรุษ (เกซิ่น) ที่หันหน้าออกสู่ด้านหน้าอาคาร และการใช้พื้นที่ร่วมกันของทางเดินส่วนกลางที่เป็นทั้งทางเดินสาธารณะและสถานที่พักผ่อนของคนในชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเรือนแถวในพื้นที่ศึกษา โดยเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์ด้วยการเชื่อมโยงพื้นที่ตลาดน้ำโบราณแห่งอื่นๆ ด้วยการท่องเที่ยวทางน้ำ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ลักษณะทางกายภาพของเรือนแถวริมน้ำ และการควบคุมการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา คือการขาดองค์กรชุมชนสำหรับพื้นที่ที่มีศักยภาพทางวัฒนธรรมซึ่งควรประกอบด้วยคณะกรรมการที่มาจากบุคคลหลากหลายอาชีพ ตัวแทนจากผู้มีความรู้และความเข้าใจถึงวิถีชีวิตและกิจกรรมในอดีต ตัวแทนจากหน่วยงานท้องถิ่น ตัวแทนจากองค์กรชุมชนที่จัดตั้งโดยเทศบาลตำบลและตัวแทนจากสถานศึกษาในพื้นที่ โดยมีสถาปนิกหรือนักวิชาการที่มีความเข้าใจในการอนุรักษ์ด้านวัฒนธรรมของชุมชน เป็นผู้ประสานงานและดำเนินการ

ธัญญา นวลละออง (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ ศึกษาแหล่งศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดปทุมธานี ศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และจัดกลุ่มค่าความสำคัญของแหล่งศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้น ศึกษาศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งศิลปวัฒนธรรมตามความเหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวที่มีอุปสงค์สูงสุด คือกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ เนื่องจากนักท่องเที่ยวชื่นชอบการล่องเรือเพื่อชมทัศนียภาพริมแม่น้ำ รองลงมาคือ กลุ่มแหล่งโบราณคดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวชอบศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ กลุ่มเมืองสามโคก เนื่องจากนักท่องเที่ยวชอบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชาวมอญ และกลุ่มเมืองปทุมธานี เนื่องจากนักท่องเที่ยวสนใจในสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ ส่วนความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจากการประเมินกลุ่มการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมสูงสุด คือกลุ่มเมืองปทุมธานี โดยมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับสูง ส่วนปัญหาหลักคือ

ยังไม่มีทัศนียภาพและบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ดี รองลงมาคือกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาที่สามารถสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นจุดแข็ง ส่วนปัญหาหลักคือระบบการคมนาคมขนส่งทางน้ำไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ กลุ่มเมืองสามโคก โดยมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิตของชาวมอญเป็นจุดแข็ง ส่วนปัญหาหลักคือ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกยังมีไม่เพียงพอ และกลุ่มแหล่งโบราณคดี โดยมีแหล่งประวัติศาสตร์เป็นจุดแข็ง ส่วนปัญหาหลักคือ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกยังอยู่ในระดับต่ำ ผลการศึกษาศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี พบว่าบริเวณพื้นที่ศึกษามีศักยภาพในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบต่างๆ สนับสนุน คือ ด้านศักยภาพการเข้าถึง ด้านศักยภาพของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ด้านอุปสงค์การท่องเที่ยวและด้านจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรมนั้น ไม่สามารถพัฒนาทุกแหล่งได้พร้อมกัน โดยมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและระยะเวลา จึงต้องมีการประเมินลำดับศักยภาพการพัฒนาโดยแบ่งเป็น 3 ช่วง การพัฒนาช่วงแรกคือกลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำ โดยเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นหลัก การพัฒนาช่วงที่สองตอนต้นคือกลุ่มเมืองปทุมธานี โดยเน้นการปรับปรุงทัศนียภาพและพัฒนาเป็นศูนย์บริการการท่องเที่ยว หลักการพัฒนาช่วงที่สองตอนปลายคือกลุ่มเมืองสามโคก โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิถีชีวิตชาวมอญ และการพัฒนาช่วงสุดท้ายคือกลุ่มแหล่งโบราณคดี โดยเน้นเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการจัดสร้างอุทยานประวัติศาสตร์

วรวิมล เฟื่องพันธ์ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์คุณค่าและบทบาทของตลาดน้ำในฐานะแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า (1) ตลาดน้ำคลองลัดราชบุรีเป็นตลาดน้ำเก่าแก่ที่สำคัญที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันมายาวนาน แต่ปัจจุบันได้ปิดตัวลงแล้ว ตลาดน้ำคลองโพหักในอดีตเป็นตลาดน้ำที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่สำคัญของชุมชน แต่ปัจจุบันการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ตลาดน้ำแห่งนี้ยังคงดำรงอยู่แต่ซบเซาลงไปมากและอาจสูญหายได้ในอนาคต ตลาดน้ำคลองต้นเข็มเป็นตลาดน้ำที่ยังคงมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ และปัจจุบันตลาดน้ำแห่งนี้ได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งนักท่องเที่ยวรู้จักกันในชื่อ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก (2) คุณค่าและบทบาทของตลาดน้ำในอดีตทั้ง 3 แห่งเหมือนกันคือ มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว และมีคุณค่าในด้านจิตใจ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ท่องเที่ยวและแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน แต่ในปัจจุบันตลาดน้ำแต่ละแห่งเกิดการเปลี่ยนแปลง คุณค่าและบทบาทของตลาดน้ำในปัจจุบันจึงเปลี่ยนไปคือ ตลาดน้ำคลองลัดราชบุรี เหลือบทบาททางด้านสังคมและวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว และเหลือคุณค่าในด้านประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมเท่านั้น ตลาดน้ำคลองโพหักสูญเสียบ

บทบาทในด้านการท่องเที่ยว คุณค่าในด้านการท่องเที่ยวจึงหายไปด้วย แต่ตลาดน้ำคลองต้นเข้มนั้นยังคงมีคุณค่าและบทบาทอยู่เช่นในอดีต (3) ตลาดน้ำมีคุณค่าและบทบาทในฐานะแหล่งการเรียนรู้ของประเภทบุคคล ประเภทสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ประเภทกิจกรรม และประเภทสถานที่และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ที่จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้เข้ากับสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการและปลูกจิตสำนึกให้รักท้องถิ่นมากขึ้น (4) ผู้ขายสินค้าในตลาดน้ำทั้ง 3 แห่งทั้งในอดีตและปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงหรือที่เรียกว่าแม่ค้าตลาดน้ำ ซึ่งมีลักษณะนิสัยและการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน นอกจากนี้ แม่ค้าตลาดน้ำยังมีการเรียนรู้และการถ่ายทอดเพื่อดำรงรักษาอาชีพแม่ค้า ตลาดน้ำไว้ แม่ค้าตลาดน้ำจึงมีบทบาทใหม่ที่ไม่ใช่เพียงแค่การค้าเท่านั้น ดังนั้นแม่ค้าตลาดน้ำจึงเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนประเภทบุคคลที่สำคัญที่สุดของตลาดน้ำที่จะทำให้ตลาดน้ำดำรงอยู่หรือสูญหายไป

ชัชวาลย์ ธรรมสอน (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวทางศิลปะและวัฒนธรรม ชุมชนเชียงทอง อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่าชุมชนเชียงทอง มีศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดีด้วยประชาชนส่วนใหญ่ยังสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น ในความเชื่อพิธีกรรมต่างๆ แบบประเพณีชาวเมืองเหนือ มีวิถีชีวิตเรียบง่าย ที่สามารถพัฒนาให้เป็นจุดขายของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี มีภาษาพูดแบบคำเมือง สำเนียงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น นอกจากนี้ชุมชนมีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจของชาวบ้าน และประวัติศาสตร์ของชาวจีนในตรอกบ้านจีนมีบ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นถิ่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการเสริมสร้างแนวทางพัฒนาให้เป็นแหล่งบริการท่องเที่ยวในหลายกิจกรรม ได้มีการปรับปรุงเรือนไม้สักของนางสาวเกษร พุดตาลดงให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองระแหง เพื่อใช้เป็นศูนย์บริการของชุมชน หลักการการพัฒนาการวิจัยครั้งนี้ ได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้การสนับสนุน เช่น การท่องเที่ยว เขต 4 จังหวัดตาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก เทศบาลเมืองตาก ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ชุมชนเชียงทองตั้งอยู่ใจกลางเมืองตากจึงสะดวกในการเข้าถึง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่หลายประการ การวิจัยในครั้งนี้ทำให้เกิดศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่น และจะได้มีการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในโอกาสต่อไป

อดิศา พวงทอง (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนเกาะเกร็ด ตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่าชุมชนเกาะเกร็ดเป็นแหล่งศิลปกรรมที่สำคัญที่ผสมผสานระหว่างชาวไทยและชาวมอญ

ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ และขนบธรรมเนียมประเพณี แต่สิ่งสำคัญจนเป็นชื่อเสียงของชุมชน เกาะเกร็ดคือโบราณวัตถุ ในส่วนขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนเกาะเกร็ด มีองค์ประกอบครบทั้ง 3 ประเด็น คือด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงชุมชน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งส่วนร่วมในการศึกษา ค้นคว้าปัญหา การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามผล การพัฒนาเกาะเกร็ดอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด โดยมีนโยบายในการพัฒนาภาคบริการ การบริการ และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในการพัฒนาจะพัฒนาทั้งด้าน โครงสร้างพื้นฐาน การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม การจัดการระบบนิเวศ รูปแบบการบริการการท่องเที่ยว และการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด แบ่งเป็น 4 ด้าน คือด้านการบริหารจัดการด้านประชาสัมพันธ์ และบริการการท่องเที่ยว ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมและด้านการมีส่วนร่วม สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญที่จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด เป็นรูปธรรมมากขึ้น คือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรช่วยเหลือสนับสนุนในการเสริมสร้างกิจกรรมภาคีภาคีให้ชุมชน ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ สนับสนุนงบประมาณ พร้อมทั้งพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ตลาดน้ำอัมพวา: การท่องเที่ยวและการจัดการ จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนอัมพวา สภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยว ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลจากการศึกษาพบว่า ชุมชนอัมพวาได้มีการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา ที่มีนักท่องเที่ยวทั้งจากกรุงเทพฯ และบริเวณใกล้เคียงให้ความสนใจ ส่งผลให้ชุมชนมีการปรับตัวเพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้น มีการฟื้นฟูและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพมาสู่การผลิตเพื่อการค้าและกำไรมากขึ้นและส่งผลต่อการขาดความร่วมมือ และนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชนแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวจึงควรจัดทำให้เป็นระบบ โดยใช้หลักการประชุมน่วมกันเชิงพหุภาคีเพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

ที่เหมาะสมกับชุมชนและมีการกำหนดกรอบการพัฒนาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว กำหนดบทบาทและหน้าที่ของทุกฝ่ายให้ชัดเจนทั้งนี้แต่ละภาคส่วนต้องมีเป้าหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

ศรีสุดา พรหมทอง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นบ้านกับการสืบสานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย (บ้านควายสุพรรณบุรี) ผลการศึกษาพบว่า

1. หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยกำเนิดขึ้นมาเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2545 โดยนายประภัตร โพธสุธน อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย เป็นผู้ก่อตั้ง โครงการ มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งหมู่บ้าน ดังนี้

- เพื่อเป็นสถานที่ในการธำรงค่อนุรักษ์ควายไทยไว้มิให้สูญพันธุ์ และส่งเสริมให้มีการเลี้ยงดูอย่างมีคุณค่า
- เพื่อให้คนไทยและชาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ศึกษาสภาพวิถีชีวิตบรรพบุรุษไทยพื้นบ้านภาคกลางในสมัยก่อน
- เพื่อรณรงค์ให้คนไทยละเว้นจากการบริโภคเนื้อควาย โดยเมื่อบรรลุต้ง 3 วัตถุประสงค์แล้วจึงเกิดเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ขึ้นมา เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวที่หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย

2. การใช้สื่อพื้นบ้านของหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยในฐานะทุนวัฒนธรรม สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยภาคกลาง ประกอบไปด้วย 5 ประเภทที่สำคัญ คือ

- ศิลปะการแสดงพื้นบ้านไทยภาคกลาง เช่น การแสดงเพลงอีแซว
- สถาปัตยกรรมไทยภาคกลาง เช่น บ้านทรงไทยภาคกลาง เครื่องมือและอุปกรณ์การดำเนินวิถีชีวิตชาวนาไทย
- ประเพณีและวัฒนธรรมไทยภาคกลาง เช่น การจำลองประเพณีการแต่งงาน
- วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยพื้นบ้านภาคกลาง
- อาหารไทยภาคกลาง ประกอบไปด้วยขนมไทย เช่น ฝอยทอง ทองหยิบ ทองหยอด

3. นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย มีอุดมการณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน ดังนี้

- ความเข้าใจต่อโครงการหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยที่เป็นโครงการจัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์อนุรักษ์ควายไทยไว้มิให้สูญพันธุ์ และรณรงค์มิให้บริโภคเนื้อควาย
- ความเข้าใจต่อการแสดงการจำลองวิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมไทยพื้นบ้านภาคกลาง เช่น การจำลองพิธีการแต่งงาน และวิถีชีวิตชาวนาไทยดั้งเดิม เพื่อสืบสานไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ศึกษา
- ความเข้าใจต่อการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงของท้องถิ่น เช่น การแสดงเพลงอีแซวที่นับวันจะหาชมได้ยาก
- ความเข้าใจในหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย ที่มุ่งหวังให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสำรวจ การศึกษาเอกสาร การสอบถามและการสัมภาษณ์ การวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม โดยมีสาระสำคัญในการดำเนินการตามลำดับสาระ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัย
2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบแนวทางการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ จากทางกลุ่มผู้นำชุมชนเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน ผู้ประกอบกิจการในตำบลเจ็ดเสมียน อันเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อวางแนวทางในการศึกษาวิจัยให้ตรงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ก่อนที่จะสร้างแบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้ศึกษาแผนพัฒนาโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ปี พ.ศ.2551-2552 และประวัติศาสตร์ชุมชน ตำบลเจ็ดเสมียน เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษา เมื่อทำการวิจัยสิ้นสุดลงแล้วสามารถนำข้อมูลกลับไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมตำบลเจ็ดเสมียนได้จริง เพื่อเป็นการสนองความต้องการของท้องถิ่น อันเป็นภารกิจหลักของการศึกษาวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือประชาชนอาศัยอยู่ในเขตชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน รวมไปถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในโครงการฯ ด้วย โดยแบ่งเป็น

กลุ่มประชาชนทั่วไป ได้แก่ ประชาชน พ่อค้า แม่ค้า ที่พำนักอาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียน

กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่น และผู้ดำเนินโครงการสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน

กลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในโครงการสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือกลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้ที่ 100 ราย กำหนดให้เป็นประชาชนผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวบริเวณรอบโครงการ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความสะดวก (Convenience) โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการค้า และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 7 ราย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างในชุมชน ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามข้อมูล ประวัติศาสตร์ชุมชน ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนหนึ่งได้จากการสำรวจ อีกส่วนหนึ่งมาจากการใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) แยกออกเป็นสองส่วน ได้แก่ แบบสอบถามทั่วไป และแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด โดยมีกล้องถ่ายภาพ เทปบันทึกเสียงและสมุดจดบันทึกเป็นอุปกรณ์ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended question) แบบสอบถามผู้ตอบสามารถเลือกตอบตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ให้เพียงข้อเดียว ส่วนแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างอิสระตามความเหมาะสม ลักษณะของเครื่องมือแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 8 ข้อ คือ

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพส่วนบุคคล
4. ระดับการศึกษา
5. อาชีพ
6. รายได้ต่อเดือน
7. บทบาทต่องาน All About Arts
8. การรับทราบข่าวสารของโครงการ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับศักยภาพของตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน จำนวน 25 ข้อ

ลักษณะของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป คือ เพศ อายุ ตำแหน่ง เวลาและวันที่ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับศักยภาพของตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ที่มีต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาสร้างค่านิยมเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่างข้อคำถามของแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

3. สร้างคำถามของแบบสอบถาม เพื่อให้กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง แสดงความต้องการที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพของโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศักยภาพของตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์

4. สร้างข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาวิจัย

การทดสอบเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยแล้ว จึงนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความเหมาะสมของภาษาและค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) และพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

หลังจากนั้น นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ใช้สอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

ลักษณะของเครื่องมือ

เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองทั้งหมด

ลักษณะเนื้อหาของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานะทางครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ บทบาทต่อโครงการสืบสานงานศิลป์ฯ และการรับรู้ข่าวสารของโครงการ ข้อคำถามเป็นลักษณะสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ระดับศักยภาพของตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ผู้วิจัยได้แบ่งอัตรา การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติ เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50-4.49	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

ลักษณะเนื้อหาของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย การเก็บข้อมูลแบบเป็นทางการ และการเก็บข้อมูลแบบไม่เป็นทางการ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ
2. การศึกษาแบบเป็นทางการ โดยอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการค้า และประชาชนทั่วไป และแบบสัมภาษณ์ผู้นำส่วนท้องถิ่น ผู้ที่ให้ทัศนคติต่อการศึกษาศักยภาพตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
3. การศึกษาแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสำรวจ ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาและรับทราบข้อมูลในพื้นที่ศึกษา ทำให้ได้รับความรู้ และแนวทางที่จะกำหนดทำงานวิจัยตามการดำเนินโครงการได้ง่ายยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในการวิเคราะห์จะต้องแยกส่วน คือ ส่วนหนึ่งมาจากทัศนคติของผู้นำท้องถิ่น อีกส่วนหนึ่งมาจากทัศนคติของประชาชนในกลุ่มตัวอย่าง โดยยึดหลักตามทฤษฎีที่กำหนดไว้มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อนำไปใช้ในการนำเสนอข้อมูลแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับศักยภาพของตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี

คำถามแบบปลายเปิดใช้วิธีรวบรวมจัดอันดับความสำคัญของข้อมูลในการวิเคราะห์ แปลผลตามลำดับความสำคัญของปัญหา

จากนั้น จำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and taxonomy) เป็นการนำข้อมูลที่ได้นอกเหนือจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลจากเอกสาร ประวัติศาสตร์ สภาพสังคม วิถีชีวิต ฯลฯ นำมาจำแนกจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ และประเมินวิเคราะห์โดยพิจารณาถึงข้อเท็จจริงและคุณค่าในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมมากน้อยเท่าใด อย่างไร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน“โครงการสืบสานงานศิลป์ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของแผนปฏิบัติการที่ใดกำหนดไว้ ทั้งการสอบถาม การสัมภาษณ์ การสำรวจชุมชนและการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร เพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ ได้แก่

1. เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของโครงการสืบสานงานศิลป์ภูมิปัญญา คนของแผ่นดิน
3. เพื่อศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ใน โครงการสืบสานงานศิลป์ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี

1. ประวัติความเป็นมา

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นที่น่าเชื่อว่าพื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งจังหวัดราชบุรีในปัจจุบัน มีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยมาตั้งแต่ยุคหินกลาง คือประมาณ 10,000 ปีมาแล้ว หลักฐานที่ยืนยันได้ คือมีการขุดพบเครื่องมือหิน สมัยหินกลาง ที่บริเวณเขา ตำบลเกาะพลับพลา อำเภอเมืองราชบุรี

คนก่อนประวัติศาสตร์รุ่นต่อมาที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ คนสมัยหินใหม่ หลักฐานที่ยืนยันคือ ขุดพบเครื่องมือเครื่องใช้ของคนยุคนี้ ที่ตำบลหินกอง อำเภอเมือง ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง ต่อจากคนสมัยหินใหม่ก็มีร่องรอยว่ามีคนยุคโลหะอยู่ที่ราชบุรี หลังจากนั้นบริเวณนี้ก็เจริญรุ่งเรืองมาจนถึง สมัยสุวรรณภูมิ สมัยพูนาน สมัยทวารวดี สมัยศรีวิชัย สมัยลพบุรี สมัยสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงปัจจุบัน คือ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

หลักฐานเกี่ยวกับการสร้างเมืองของจังหวัดราชบุรีนั้น ปรากฏแน่ชัดในสมัยทวารวดี เพราะได้ค้นพบโบราณวัตถุสมัยทวารวดีที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี เป็นการยืนยันว่าที่ตำบลคูบัวนี้ เคยเป็นที่ตั้งเมืองเก่า (สำนักงานจังหวัดราชบุรี, 2526, หน้า 198)

ภาพที่ 4-1 พระพุทธรูปจำหลักนูนต่ำสมัยทวารวดีภายในถ้ำฤาษีบนเทือกเขาสูง
(สุคตารา สุจฉายา และสาริมา พุ่มศิริ, 2541, หน้า 60)

ภาพที่ 4-2 ประติมากรรมปูนปั้นนักรัตริหึงที่คูบัว สะท้อนให้เห็นการแต่งกายสมัยทวารวดี
(สุคตารา สุจฉายา และสาริมา พุ่มศิริ, 2541, หน้า 62)

ราชบุรีในช่วงสมัยก่อนประวัติศาสตร์-ปัจจุบัน

พื้นที่ในเขตจังหวัดราชบุรี เป็นแหล่งที่ตั้งชุมชน โบราณ และเป็นเมืองท่าสำคัญมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ ในสมัยประวัติศาสตร์สืบเนื่องมาจากการเดินเรือและการติดต่อค้าขายระหว่างจีนกับอินเดีย มีการขยายตัวมากขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 6 เป็นต้นมา ชาวอินเดียได้เข้ามาทำการค้า และตั้งหลักแหล่งอยู่กับชาวพื้นเมือง ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความอุดมสมบูรณ์จนได้ชื่อว่า สุวรรณภูมิ หรือสุวรรณทวีป ได้นำเอาวัฒนธรรมและศาสนาเข้ามาเผยแพร่ ทำให้คาบสมุทรมอินโดจีนกลายเป็นทางผ่าน และจุดแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวตะวันตก อันได้แก่ อินเดีย ลังกา อาหรับ เปอร์เซีย กรีก โรมัน กับชาวตะวันออก ได้แก่ จีน และประชาชนตามแคว้นต่างๆ ในเขตทะเลจีนใต้

ในด้านคติความเชื่อในศาสนา พระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานนิกายวัชรยาน ตามแบบวัฒนธรรมขอม ซึ่งเน้นการสร้างศาสนสถาน และรูปเคารพขนาดใหญ่ มีการประกอบพิธีกรรมที่สลับซับซ้อน โดยมีพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร เป็นประติมากรรมที่ได้รับการเคารพบูชา ในช่วงเวลาเดียวกันได้มีศิลปะจีนแทรกเข้ามาในศิลปะขอมด้วย ดังจะเห็นได้จากเครื่องถ้วย จีนสมัยราชวงศ์ซ่ง และสมัยราชวงศ์หยวน ได้พบแผ่นดินเผาจารึกอักษรจีน อายุประมาณ พุทธศตวรรษที่ 18-19 เอ่ยพระนามพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรร่วมกับเหรียญกษาปณ์จีน ที่เรียกว่าอึเปะอีกด้วย

กล่าวได้ว่าเมืองราชบุรีในช่วงเวลาดังกล่าวน่าจะเป็นเมืองท่าค้าขายที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่ง ทางด้านทิศตะวันตกของไทย รวมทั้งเป็นแหล่งขนถ่ายสินค้าจากชุมชนภายนอก เข้าไปยังชุมชน ที่อยู่ลึกเข้าไปในภูมิภาค โดยอาศัยลำน้ำที่มีเครือข่ายถึงกัน (มโน กลีบทอง, 2544, หน้า 17)

ภาพที่ 4-3 การขนส่งโองไห ทางลำน้ำแม่กลอง (ศิริศักดิ์ คุ้มรักษา, 2541, หน้า 202)

ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พม่ายกทัพเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ในเขตเมืองกาญจนบุรี พระยาอมรินทรฤาไชย เจ้าเมืองราชบุรีได้รับคำสั่งให้คุมพล 500 คน เป็นกองโจรคอยดักรุมตัดเส้นทางลำเลียง และรื้อสะพานสัญจรของกองเสบียงพม่า ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พม่ายกกองทัพตามคร้ามอญเข้ามาในปี พ.ศ. 2203 พระยาราชบุรีเป็นกองหนุนของทัพหลวง ทำการขับไล่พม่าออกไปได้สำเร็จ

ในรัชสมัยสมเด็จพระเพทราชา (พ.ศ. 2230-2246) เมืองฝ่ายใต้ซึ่งน่าจะรวมถึงเมืองราชบุรีด้วย อยู่สังกัดของสมุหกลาโหมทั้งกิจการฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือน หลังรัชสมัยสมเด็จพระเพทราชา หัวเมืองฝ่ายใต้ในสังกัดของกรมท่า ซึ่งสังกัดฝ่ายพระคลังในกำกับดูแลของเจ้าพระยาโกษาธิบดีผู้ทำหน้าที่ติดต่อควบคุมการค้ากับต่างชาติ (มโน กลีบทอง, 2544, 15)

เมื่อพม่าตีกรุงศรีอยุธยาได้ใน พ.ศ.2310 นั้น ได้ทำลายบ้านเมือง จุดเผาปราสาทราชวัง และสิ่งมีค่าทั้งหลายเสียหายหมดสิ้น แล้วก็เลิกกองทัพกวาดต้อนครอบครัวเก็บทรัพย์สินสมบัติกลับไปยังเมืองพม่า ทำความเสียหายให้แก่ไทยยิ่งกว่าครั้งใดๆ

เมื่อกองทัพหลวงพม่ายกกลับไปแล้ว คงให้มีกองทัพตั้งรักษาเหตุการณ์อยู่แต่เพียงเล็กน้อย ฝ่ายข้างกรุงศรีอยุธยาก็มีผู้รวบรวมกำลังขึ้นเป็นก๊กเป็นเหล่า เพื่อหาอำนาจอิสระปกครองประเทศต่อไป ในบรรดาคณะเหล่านั้น พระยาดากสิน เจ้าเมืองตากมีโชคดีกว่าคณะอื่น ได้ปราบปรามมิชย์แก่คณะต่างๆ ทั้งตีกองทัพพม่าที่รักษากรุงและตามหัวเมืองมณฑลแตกหนีกลับไปหมด พระยาดากสินจึงได้ทำพิธีราชาภิเษกเป็นพระเจ้าแผ่นดินสยาม เมื่อปีกัญญ พ.ศ.2310 นั้น และตั้งเมืองธนบุรีเป็นราชธานี (ศาลารัฐบาลมณฑลราชบุรี, 2468, หน้า 247-248)

สงครามในปี พ.ศ. 2311 พม่ายกทัพเข้ามาทางเมืองทวาย ผ่านเมืองไทรโยค เมืองราชบุรีเข้าล้อมค่ายทหารจีนที่บางกุ้ง เขตติดต่อระหว่างเมืองราชบุรีกับเมืองสมุทรสงคราม พระมหามนตรีคุมทัพหน้าของฝ่ายไทยเข้าตีทัพพม่าที่บางกุ้งแตก กลับไปทางด้านเจ้าขว้าว อีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2317 ในศึกบางแก้วครั้งนั้น พระยาเจ่งหัวหน้าคร้ามอญพาครอบครัวหนีมาไทย ทางด่านเจดีย์สามองค์ พม่าจึงให้ขุยกองหวุ่นคุมกำลังมาถึงบ้านบางแก้วเพื่อปล้นทรัพย์ จับเชลยในแขวงเมืองราชบุรี สมุทรสงครามและเพชรบุรี ได้ตั้งค่ายขึ้นสามค่าย ฝ่ายไทยล้อมพม่า ไว้ถึง 47 วัน พม่าขอเจรจากับไทย 7 ครั้ง ในที่สุดต้องยอมแพ้ออกมาอ่อนน้อมต่อไทยทั้งสามค่าย (มโน กลีบทอง, 2544, หน้า 15)

พระยาวิชิตปราการ หรือพระยาดากสิน ได้รวบรวมไพร่พลออกจากกรุงศรีอยุธยา พระองค์เดินทางมาเมืองราชบุรี เพื่อรวบรวมไพร่พลไปสู้รบกับพม่า พระองค์นำกองทัพข้างกองทัพม้าและไพร่พล เดินทางมาทางทิศตะวันตกของแม่น้ำ พระองค์โปรดให้สำรวจทะเบียน

ไพร่พลว่าต้องการผู้รู้หนังสือในท้องที่มาจดบันทึกลงทะเบียนทหาร ได้มีราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ อาสาสมัครเป็นเสมียนเพื่อจดบันทึกทะเบียนทหารถึง 7 คน ทำให้การรับสมัครชายไทยเป็นทหารเสร็จสิ้นก่อนพลบค่ำ พระองค์ประทับใจมาก จึงได้ตั้งหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “หมู่บ้านเจ็ดเสมียน”

...ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเสียกรุง ครั้งที่ 2 ให้กับพม่า เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2310 พระยาวิชิตปราการ หรือพระยาตากสิน พระองค์นำกองทัพเดินทางมายังเมืองราชบุรี ได้รวบรวมไพร่พลออกจากกรุงศรีอยุธยา พระองค์เดินทางมาเมืองราชบุรี เพื่อรวบรวมไพร่พลไปสู้รบกับพม่า พระองค์เดินทัพมาทางทิศตะวันตกของแม่น้ำ พระองค์มองมายังฝั่งตรงข้ามเห็นต้นไม้คู่มรินคั่นกั้นเหมาะสำหรับตั้งค่ายทหาร เพื่อจะหาคนไทยไปเป็นทหาร พระองค์ได้ให้ทหารไปข่าวประกาศว่าขอให้คนไทยที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้มาสมัครเป็นทหาร รุ่งเช้าด้วยความรักชาติทำให้มีคนมาสมัครเป็นทหารเป็นจำนวนมาก จนเสมียนที่พระองค์เตรียมมาเพื่อจะจดบันทึกทะเบียนทหารจดไม่ทัน พระองค์โปรดให้สำรวจทะเบียนไพร่พลว่า ต้องการผู้รู้หนังสือในท้องที่มาจดบันทึกลงทะเบียนทหาร ได้มีราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ อาสาสมัครเป็นเสมียนเพื่อจดบันทึกทะเบียนทหารถึง 7 คน ทำให้การรับสมัครชายไทยเป็นทหารเสร็จสิ้นก่อนพลบค่ำ พระองค์ทรงประทับใจมาก จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “หมู่บ้านเจ็ดเสมียน” ก็เป็นที่มาที่ไปของชื่อตำบลเจ็ดเสมียน (พุลสุทศน์ เมฆสุวรรณ. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

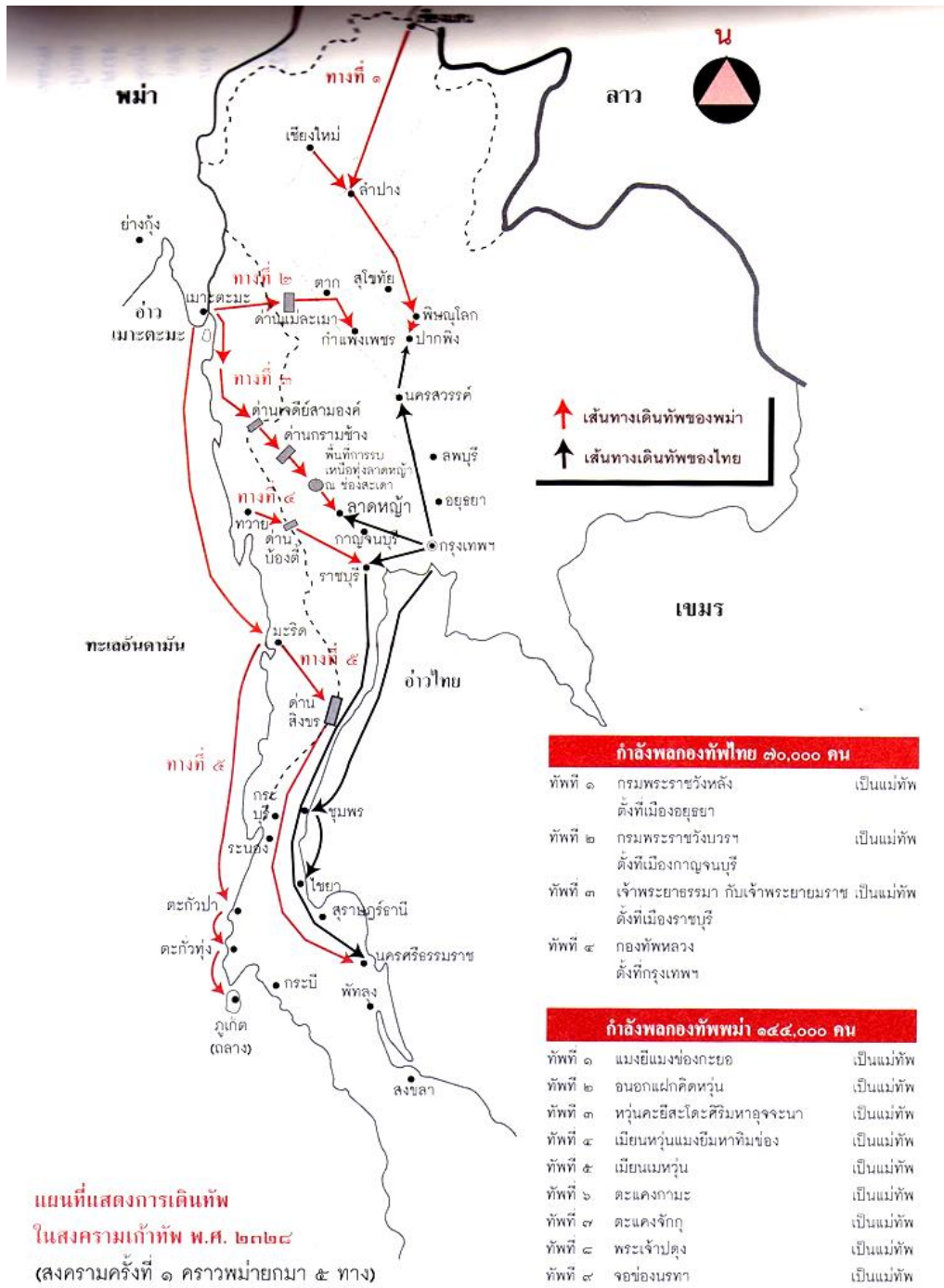
สภาพทางเศรษฐกิจของเมืองราชบุรี ในสมัยธนบุรีซบเซาไปมากด้วยสาเหตุหลายประการ ที่สำคัญคือการสงครามระหว่างไทยกับพม่า ซึ่งมีชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในไทย เมื่อปี พ.ศ. 2313 บรรยายไว้ตอนหนึ่งว่า

“การค้าในราชอาณาจักรนี้แต่เดิมเจริญรุ่งเรืองมาก มีเรือนับเป็นพันลำทั้งที่มาจากประเทศจีน และประเทศในยุโรปเข้ามาในกรุงสยามในแต่ละปี แต่ปัจจุบันจะเข้ามาสักสิบลำก็แทบไม่มี บรรดาพวกแขกอิสลาม ชาวจีน และชาวยุโรปได้สร้างฐานะขึ้นในประเทศนี้ได้อย่างรวดเร็ว”

ผู้คนในเมืองราชบุรีก็ลดจำนวนลงอย่างมากอันเป็นผลจากสงครามเช่นกัน จากการอพยพหลบภัยและจากการถูกกวาดต้อนไปเป็นเชลย จนต้องมีการนำชนชาติกลุ่มใหญ่เข้ามาอยู่อาศัยหลายเผ่าพันธุ์ด้วยกัน ที่สำคัญได้แก่ มอญ เขมร และลาวกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ลาวทรงดำ (ลาวโซ่ง) ลาวเวียง (ลาวตี่) โดยเข้ามาอยู่ปะปนกับชาวพื้นเมืองเดิม (มโน กลีบทอง, 2544, หน้า 16)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ขณะนั้นเมืองราชบุรียังรวมอยู่กับเมืองกาญจนบุรี รวมเรียกว่า หัวเมืองปักษ์ใต้ฝ่ายตะวันตก มีเจ้าพระยามหาเสนาฝ่ายกลาโหมปกครองดูแล ต่อมาเมื่อเกิดสงครามเก้าทัพ เมื่อปี พ.ศ. 2328 ครั้งนั้นเจ้าพระยาธรรมา (บุญรอด) กับเจ้าพระยามรราชได้รับพระบรมราชโองการให้คุมกำลังมาตั้งรับพม่าที่เมืองราชบุรี เพื่อรักษาเส้นทางลำเลียงเสบียงของสมเด็จพระบวรราชเจ้ากรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาทที่คุมทัพใหญ่มาตั้งมั่นอยู่ที่เมืองกาญจนบุรี แม่ทัพไทยที่มารักษาเมืองราชบุรีประมาณ ทำให้พม่าสามารถยกทัพเข้ามาตั้งค่ายอยู่ที่ทุ่งจอมบึง และด่านเจ้าเขวี่ริมแม่น้ำภาชี จนกองทัพไทยมีชัยชนะที่ลาดหญ้า แล้วจึงได้ยกกำลังมาตีค่ายพม่าที่ตั้งอยู่นอกเขางูแตกหนีกลับไปเมืองทวาย (มโน กลีบทอง, 2544, หน้า 16)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์กลอนเพลงเรือยาว เรื่องรบพม่าที่ท่าดินแดงและได้กล่าวถึงเจ็ดเสมียน เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จผ่านเจ็ดเสมียน ในสงครามศึก 9 ทัพ

ภาพที่ 4-4 แผนที่แสดงการเดินทัพในสงคราม 9 ทัพ (<http://rb-map.blogspot.com/2009/11/9.html>)

นิราศเรื่องนี้ได้ทรงพระราชนิพนธ์ เมื่อ พ.ศ. 2329 เมื่อคราวเสด็จไปทรงทำศึกกับพม่า ที่ยกมารุกรานไทยที่ท่าดินแดง ทรงเสด็จไปการทัพครั้งนี้พร้อมกับ กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท ได้เสด็จโดยขบวนเรือจากกรุงเทพฯ ไปจนถึงเมืองไทรโยค แล้วจึงเดินทางบกต่อไป

ครั้นดูราชบุรีภิรมยา	ที่อาทวาทักอารมณ์ค่อยสมประดี
จึงรีบรัดจัดหมู่โยธา	ให้อยู่รักษาบุรีศรี
ครั้นอรุณเรืองแสงรวี	ก็จรลีนาเวศทุเรศจร
คว่นเดินทางโดยทางชลมารค	แสนลำบากด้วยร้างแรมสมร
กระหายหิวหิวใจให้อาวรณ์	แต่ซ่อนซ่อนซ่อนเชิญเป็นนิรันดร
ถึงท่าราบที่ทาบทรวงถวิล	ยิ่งโดยคั่นโหนดนวนรณูกระสัน
ด้วยได้ทุกข์จุกใจมาหลายวัน	จนบรรลุเจ็ดเสมียนตำบลมา
ล่ำล่ำจะใคร่เรียกเสมียนหมาย	มารรายทุกข์ที่ทุกข์คะนิงหา
จึงรีบเร่งนาวาศรรโลครา	พอทิวากรเอื้องจะสายฉันท
ก็ลุย้งวังศिलाท่าลาด	ชายหาดทรายแดงดั่งแก้งสรร
จึงประทับแรมรุ่งยังที่นั่น	พอพักพวกลักษณ์ให้สำราญ

...การสงครามครั้งนี้ พม่าได้เตรียมตัวเป็นนักหนา แต่ถูกไทยตีพ่ายแพ้ไป โดยรวดเร็วรวมเวลาดั้งแต่เตรียมทัพยกจากพระนครไม่ทันถึงเดือนก็ได้ชัยชนะ ทัพที่แตกไปครั้งนี้ยับเยินมาก ถูกฆ่าฟันล้มตายและจับเป็นได้มากมาย และไทยจับปืนใหญ่ของพม่าไว้ได้ทั้งหมดไม่มีเหลือไปเลย ที่สุดตัวแม่ทัพใหญ่ก็เกือบหนีไปไม่พ้น เลยเป็นที่ระย่อมิได้คิดที่จะมาตีกรุงเทพฯ อีก มีชาวต่างประเทศหลายชาติหลายภาษาได้จดหมายเหตุการณ์สงครามครั้งนี้ไว้ และกล่าวสรรเสริญสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและชาติไทยเป็นอันมาก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ได้ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องสงครามครั้งนี้ไว้ชื่อว่า “นิราศรบพม่าท่าดินแดง” (ศาลารัฐบาลมณฑลราชบุรี, 2468)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จประพาสไทรโยค เมื่อปี พ.ศ.2431 เรียบเรียงโดย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดชพระองค์ ได้ตรัสถึงเจ็ดเสมียนโดยมีใจความว่า

“ที่เหนือเจ็ดเสมียนน้อยหนึ่ง เห็นพระยาวงษาภูมิต ลงมาขึ้นอยู่ที่หาดทราย แต่ห่างกัน กับเรือรามาคณะฟาก จึงให้เรือเล็กไปถามถึงการที่มาอยู่ว่ามีความสบาย หากินด้วยการทำนา และ แลกข้าวได้ไปในกรุง แต่รับเบี้ยหวัดและถือน้ำ วัดเจ็ดเสมียน ลานวัดกว้างใหญ่ต้นไม้ร่มคูงามนัก เรือลูกค้าจอดอาศัยอยู่ที่นี่มาก บ้านเจ็ดเสมียนนี้เป็นที่ชอบของนักเลงกลอน พอใจจะหยากไห้วาน ให้เสมียนมาจดแทบทุกฉบับ”

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยา ภาณุพันธุวงศ์วรเดช เมื่อยังดำรงพระยศเป็น สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเรียบเรียงในหนังสือ วชิรญาณว่า เมื่อครั้งทรงจัดการรับเสด็จการประพาสไทรโยคในปีพ.ศ. 2431 การเสด็จไปไทรโยค นั้น ถ้าคิดตามทางเรือจะใช้เวลาในการเดินทาง 15 วัน โดยในวันที่ 1 ออกจากกรุงเทพฯ แต่เวลาเช้า เข้าคลองบางหลวง คลองภาษีเจริญ และคลองดำเนินสะดวก ไปพักแรมอยู่ที่ศาลา 5 ห้อง จากนั้น ในวันที่ 2 เวลาเช้า ออกจากศาลา 5 ห้อง เวลา 5 โมงเศษ จึงถึงเมืองราชบุรี พักแรมอยู่เมืองราชบุรี ถ้าไม่พักแรมที่เมืองราชบุรี ก็ไปพักแรมที่เจ็ดเสมียน (เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน, 2552)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินไปซ้อมรบ เสือป่าที่ค่ายเจ็ดเสมียน (พ.ศ. 2453-2468) ตลอดระยะเวลา 15 ปี พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนิน ไปซ้อมรบเสือป่าตามค่าย ได้แก่ ค่ายหลวงบ้านไร่ในเขตโพธาราม ค่ายบ้านโป่ง ค่ายเจ็ดเสมียน เกือบทุกปี

ภาพที่ 4-5 ศาลาพยาบาล กองเสนารักษาดินแดน กรุงเทพฯ วัดเจ็ดเสมียน

(คณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองและครู โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี ประจำปี 2542-2544, 2543, หน้า 25)

ภาพที่ 4-6 ภายในเต็นท์พยาบาล กองเสนารักษ์ที่ทุ่งเจ็ดเสมียน
(คณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองและครู โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี
ประจำปี 2542-2544, 2543, หน้า 25)

ภาพที่ 4-7 เต็นท์พยาบาล กองเสนารักษ์ ที่ทุ่งเจ็ดเสมียน
(คณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองและครู โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี
ประจำปี 2542-2544, 2543, หน้า 25)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จทรงนำพลเสือป่าเดินทางไกลจากพระราชวังรามนิเวศน์ (วังบ้านปืน) จังหวัดเพชรบุรี ออกเดินทางเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2457 เสด็จประทับแรมเรื่อยตามอำเภอต่างๆ เช่น ปากท่อ จอมบึง บ้านโป่ง โทธาราม และที่สำคัญที่สุด พระองค์เสด็จตั้งค่ายลูกเสือป่าที่ หมวดยาบาลในกองเสนารักษาดินแดน พักแรมที่ทุ่งเจ็ดเสมียน (เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน, 2552)

สิ่งของที่พบจากการขุดค้นก็ดี หรือพบสิ่งที่มนุษย์เคยทำซ่อนเร้นในที่ลับตา เช่น รูปเขียนรูปปั้น ในผนังถ้ำก็ดี ส่วนบ่งบอกให้ได้ว่า มีผู้คนเคยดำรงชีวิตในดินแดนที่เป็นจังหวัดราชบุรีนี้ ตั้งแต่ยุคสมัยหินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า ราชบุรีไม่เคยร้างไร้ผู้คน (สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 8)

ตำบลเจ็ดเสมียนเป็นตำบลที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานเป็นศูนย์กลางความเจริญเดิมเคยเป็นอำเภอก่อน ดังที่ปรากฏในสมุทราชบุรี ความว่า อำเภอโพธารามเดิมเรียกว่าอำเภอเจ็ดเสมียน ต่อเมื่อ ร.ศ. 114 (พ.ศ. 2438) จึงได้ย้ายขึ้นไปตั้งที่ตำบลโพธารามทางฝั่งซ้ายลำน้ำแม่กลอง เนื่องจากที่เดิมขึ้นไปเปราะระยะทางประมาณ 200 เส้น และคงปรากฏอยู่จนทุกวันนี้ (ศาลารัฐบาลมณฑลราชบุรี, 2468, หน้า 36)

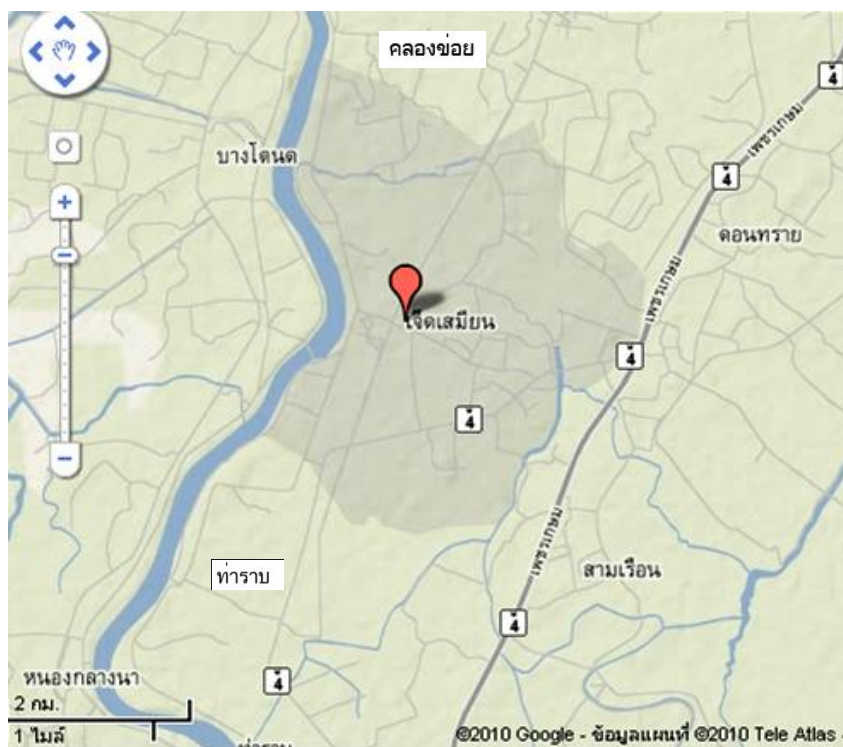
2. สภาพพื้นที่ และลักษณะทางกายภาพ

จังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่ในเขตภาคกลางด้านตะวันตกของประเทศไทย มีพื้นที่ 5,196,462 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลขที่ 4 ประมาณ 100 กิโลเมตร มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดเพชรบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสงคราม ทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศพม่า มีชายแดนยาว 73 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสูงทางด้าน ตะวันตกและค่อยๆ เป็นที่ราบลุ่มถึงที่ราบต่ำไปทางตะวันออก มีปริมาณน้ำฝนที่ตกเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2551 วัดได้ 1,007 มิลลิเมตร มีอุณหภูมิ อยู่ระหว่าง 19-38 องศาเซลเซียส (สำนักงานจังหวัดราชบุรี, 2552, หน้า 1)

จังหวัดราชบุรีมีอาณาเขตท้องที่กว้างขวาง และติดต่อกับจังหวัดที่สำคัญตลอดจนอาณาเขตของต่างประเทศ และภูมิประเทศก็มีพร้อมทั้งป่าเขาและทุ่งทำ พื้นที่จึงอำนวยความสะดวกแก่การหาเลี้ยงชีพของพลเมืองได้มาก การหาเลี้ยงชีพของราษฎรจึงมีทั้งการทำนาทำไร่ที่เป็นสำคัญ ตลอดจนการทำป่าไม้ และแร่ธาตุโลหะต่างๆ ซึ่งมีอยู่ในท้องที่พร้อมบริบูรณ์ประกอบทั้งการคมนาคมที่สะดวก โดยมีทางรถไฟติดต่อไปมาถึงกันได้หลายอำเภอ ตลอดถึงกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ ในที่ไม่มีทางรถไฟก็มีถนนหลวงสำหรับรถทุกชนิดไปมาได้ มีรถสำหรับรับส่งคนโดยสารไปมาถึงกันได้สะดวก ทั้งมีแม่น้ำลำคลองติดต่อไปมาถึงกันได้ ทั้งจังหวัด และมีเรือเมล์สำหรับรับส่งคนโดยสารเดินประจำ อยู่เป็นประจำ (ศาลารัฐบาลมณฑล ราชบุรี, 2468, หน้า 38-39)

ภาพที่ 4-8 บริเวณหอนาฬิกา ริมน้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี (พูลศรี จีบแก้ว, 2552, หน้า 108)

ภาพที่ 4-9 แผนที่ตำบลเจ็ดเสมียนและบริเวณใกล้เคียง (<http://maps.google.co.th>)

ตำบลเจ็ดเสมียนมีขนาดพื้นที่ประมาณ 8,012.50 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่าราบ ตำบลสามเรือน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลคอนทราย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ แม่น้ำแม่กลอง ซึ่งส่วนหนึ่งของริมแม่น้ำนี้ เป็นที่ตั้งของ ตลาดเจ็ดเสมียน ซึ่งขึ้นอยู่กับหมู่ที่ 3 ของตำบลเจ็ดเสมียนนี้

สภาพภูมิอากาศ

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนอยู่ในเขตภาคกลาง ซึ่งมีสภาพภูมิอากาศอยู่ในเขตโซนร้อน ทั้งนี้ ตำบลเจ็ดเสมียนมีสภาพภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู แบ่งออกได้ 3 ฤดู คือ

ฤดูฝน เริ่มในเดือนเมษายนหรือพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคมหรือพฤศจิกายน

ฤดูหนาว เริ่มในเดือนพฤศจิกายนหรือธันวาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์

ฤดูร้อน เริ่มในเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน

ทรัพยากรน้ำ

แหล่งน้ำผิวดินสำคัญของเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน ซึ่งใช้ประโยชน์ในการอุปโภค บริโภค และเกษตรกรรมภายในเขตเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน ได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง มีความสำคัญเป็นลำน้ำสายหลักของอำเภอโพธาราม และอื่นๆ ในจังหวัดราชบุรี ต้นน้ำเกิดในบริเวณเขตแดนไทยกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพมา ไหลผ่านอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภอต่างๆ ในจังหวัดราชบุรี และไหลผ่านสู่อ่าวไทยที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

นอกจากนี้ บริเวณพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง มีลำน้ำสายย่อยตลอดจนคลองขุดและคลองข่อย จำนวนมากสามารถใช้น้ำได้ตลอดปี

ทรัพยากรป่าไม้

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์อื่นๆ เพราะป่าไม้มีประโยชน์ทั้งเป็นแหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ถ้าป่าไม้ถูกทำลายลงไปมากๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น สัตว์ป่า ดิน น้ำ อากาศ ฯลฯ

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน ได้ดำเนินการตามโครงการพระราชดำริในการปลูกต้นไม้ บริเวณริมถนนสาธารณะ เพื่อส่งเสริมให้มีต้นไม้เพิ่มมากขึ้น โดยมีโครงการดำเนินการปลูกเพิ่มขึ้นทุกปี

สภาพสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม มิใช่หมายถึงเฉพาะเรื่องน้ำเสียจากชุมชน หรือแหล่งอุตสาหกรรม ควันและไอเสียของรถยนต์หรือมูลฝอย ฯลฯ แต่หมายความรวมถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรมแบบแผน ประเพณีความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกันเป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันทั้งระบบ (เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน, 2553)

ภาพที่ 4-10 แม่น้ำแม่กลอง ลำน้ำสายหลักของเจ็ดเสมียน

(<http://www.phuketneophoto.com>)

ภาพที่ 4-11 สภาพแวดล้อมริมทางรถไฟเจ็ดเสมียน (<http://www.phuketneophoto.com>)

3. ประชากรและสภาพสังคม

ในความเป็นราชบุรี ประกอบด้วยแผ่นดินและผู้คนซึ่งผู้คนของเมืองราชบุรีนั้นมีหลากหลายกลุ่มชน แต่ละกลุ่มชนได้ทำหน้าที่ตามแบบแผนวัฒนธรรมที่ตนสังกัด คือ กลุ่มใดมีความเชื่อ ความคิด ภาษา ประเพณี พิธีกรรมอย่างไร ก็ประพฤติไปตามวัฒนธรรม ของตนเอง เช่นนั้น และเมื่อมองรวม ทั้งราชบุรีแล้ว นี่คือนิสัย ประดับสังคมราชบุรีให้น่าอยู่อาศัย อีกทั้งเป็นเมืองตัวอย่างที่มีผู้คน อยู่กะปะปนกัน และร้อยประสานบทบาท ได้อย่างลงตัว (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550)

ความหลากหลายทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์หรือที่นักวิชาการเรียกลักษณะสังคมเช่นนี้ว่าเป็น “สังคมพหุชาติพันธุ์” ปรากฏอยู่ในราชบุรีอย่างเด่นชัด ข้อความในจดหมายเหตุระยะทางเสด็จประพาสในรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสไทรโยคครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2431) ซึ่งนิพนธ์โดย พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีเสาวภางค์ ยืนยันได้อย่างดี “วันอาทิตย์ เดือนสาม ขึ้น 3 ค่ำ เวลาเช้า 3 โมงเศษ...ระยะทางตั้งแต่บ้านเบิกไพรมาจนถึงคุ้มพยอม บ้านนครชุม บ้านบางเลา มีบ้านเรือนราษฎรและวัดมากขึ้นแต่นครชุมบางเลาจนบ้านโพธารามนี้ สองฝั่งเป็นบ้าน ราษฎร์ 7 เมือง ...เมื่อถึงบ้านโพธาราม เสด็จประทับร้อนที่พลับพลา ปราตั้งอยู่ฝั่งตะวันตก ตรงตลาดโพธารามข้ามระยะทางแต่บางพังถึงบ้านโพธาราม 400 เส้น เมื่อประทับร้อนที่พลับพลา นั้น ราษฎร์ราษฎร์บ้าง

ลาวบ้าง มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทหลายร้อยคน มีของมาถวายคนละเล็กคนละน้อย เป็นที่ชื่นชมยินดีของราษฎรที่ได้มีโอกาส เฝ้าได้ใกล้ชิด ...เวลาบ่าย 3 โมงเศษ เสด็จขึ้นประพาสตลาดโพธาราม ตลาดนี้มีบ้านเรือนราษฎรไทยจีน ตั้งอยู่หลายร้อยเรือน...”

“...วันจันทร์เดือนสาม ขึ้น 4 ค่ำ ...เวลาบ่าย 4 โมงเศษ เสด็จออกพลับพลาท้องพระโรงในค่ายหลวง ...กรมพระกลาโหมนำกะเหรี่ยงกองด่านเมืองราชบุรีนายกองปลัดกองตัวเงิน พ่อค้าจีนหัวหน้าพวกถือศาสนาโรมันคาทอลิก ราษฎรไทยลาวในเมืองราชบุรีเฝ้าถวายสิ่งของเครื่องบริโภคร่างๆ ตามภูมิประเทศเป็นอันมาก...” (ศิริศักดิ์ คุ้มรักษา, 2541, หน้า 231-232)

การที่ราชบุรีเป็นสมรภูมิทำให้ราษฎรต้องอพยพหนีหรือไม่ก็ถูกกวาดต้อนไปเป็นเชลยสงครามบ่อยครั้ง ในคราวเสียกรุงบ้านเมืองร้างไปเป็นอันมาก ขาดกำลังพลที่จะใช้ในการทำสงครามรักษาเมือง เหตุนี้ หลังจากพระเจ้าตากและพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ ทรงทำศึกกับดินแดนใกล้เคียง ได้ชัยชนะกวาดต้อนเชลยศึกเข้ามาก็มักโปรดเกล้าฯ ให้แบ่งผู้คนไปตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนตามหัวเมืองที่ราชรอบพระนคร เช่นลาวโขงให้ไปตั้งถิ่นฐานที่เพชรบุรี ลาวยวน ลาวเวียง และเขมร ไปอยู่ที่ราชบุรี... (สุดาราสุจนายา และสาธิตา พุ่มศิริ, 2541, หน้า 78)

...ที่บ้านนาขุนแสน ตรงลำน้ำห้วยบ้านด่าน ปรากฏร่องรอยของค่ายเป็นแนวคันดินเรียกชื่อว่า ด่านเจ้าขัวว มีกองรักษาด่านคอยตระเวนฟังข่าวพม่า ไม่ไกลกันนักคือด่านทับตะโก ซึ่งเป็นที่ตั้งกองลาดตระเวนของพม่า บริเวณดังกล่าวเป็นชุมชนที่มีผู้คนไปมาเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ พวกกะเหรี่ยงที่ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบนี้พลอยมีหน้าที่ฟังข่าวข้าศึก เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสไทรโยค ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหัวหน้ากะเหรี่ยงชุมชนนี้เป็น ขุนพิทักษ์ศิริมาส เป็นต้น นอกจากกะเหรี่ยงแล้ว พวกมอญก็มีบทบาทอยู่ตามชายแดนเช่นเดียวกัน มอญจำนวนมากตั้งถิ่นฐานล้าเข้ามาในเขตเมือง ประกอบอาชีพทำนาบ้าง ค้าขายบ้าง เช่น ที่บ้านโป่ง โพธาราม เป็นต้น

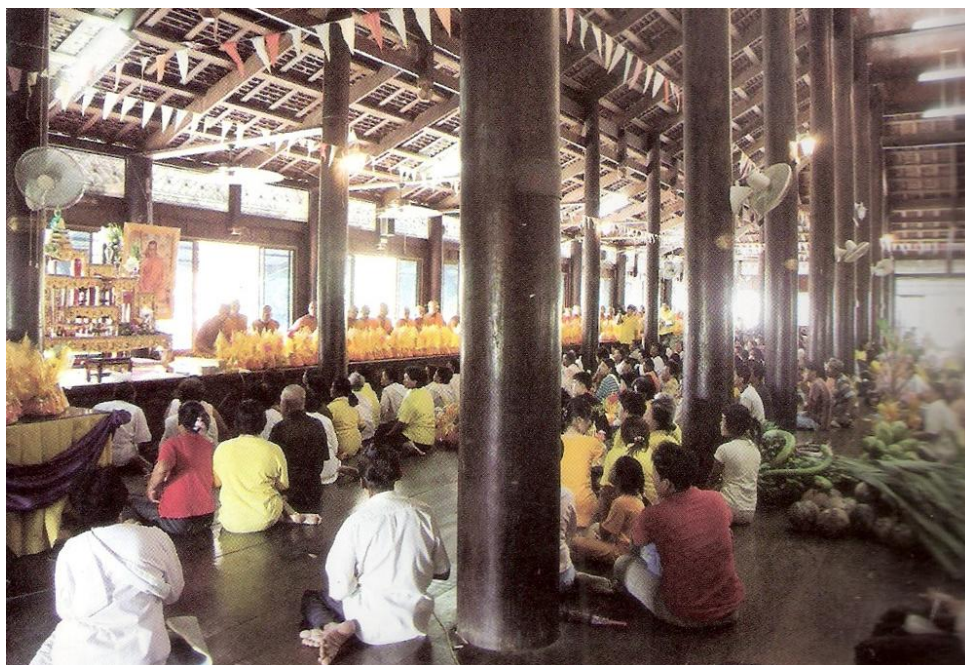
นอกจากยอมรับผู้คนที่อพยพโยกย้ายเข้ามาเองตามด่านต่างๆ แล้ว รัฐบาลสยามสมัยรัตนโกสินทร์ก็มีนโยบายกวาดต้อนผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มาตั้งถิ่นฐานรวมกันเป็นบ้านเป็นเมืองอีกด้วย ราชบุรีเป็นพื้นที่หนึ่งที่รัฐบาลช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ได้อพยพกวาดต้อนผู้คนหลายกลุ่ม ทั้งมอญ กะเหรี่ยง เขมร และลาวมาตั้งเป็นชุมชนขึ้น ด้วยว่ามีพื้นที่รกรากบุกเบิกของแรงงานเหลืออีกมากมาย ด้วยเหตุนี้สังคมราชบุรีจึงค่อยเปลี่ยนจากเมืองด่านชายแดนเป็น สังคมเมือง ที่มีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ คนบางกลุ่มมีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ เช่น ตลาดย่านร้านค้าในเมืองโดยตรงกลายเป็นชาวเมือง คนกลุ่มอื่นซึ่งประกอบอาชีพเป็นชาวสวน ชาวนา ชาวไร่ ชาวเหมือง ฯลฯ ก็ต้องเข้าติดต่อร่วมวงจรเศรษฐกิจและวิถีชีวิตเมืองด้วย

เมื่อครั้งเสด็จประพาสราชบุรี สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงตั้งข้อสังเกตไว้ว่า “...คนในพื้นที่เมืองเป็นไทย จีนมีเป็นพื้น เขมรและมอญมีหลายพวกหลายเหล่ามาก มอญเจ็ดเมืองก็อยู่ในแขวงราชบุรีทั้งนั้น เขมรนั้นเป็นเขมรชเลย แต่ครั้งแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มาก ลาวก็มีบ้าง แต่ถึงคั้งนั้นคนยังน้อยกว่าที่แผ่นดินอยู่มาก” (ธิดา สาระยา, 2541, หน้า 26)

4 ชาติพันธุ์ในตำบลเจ็ดเสมียน

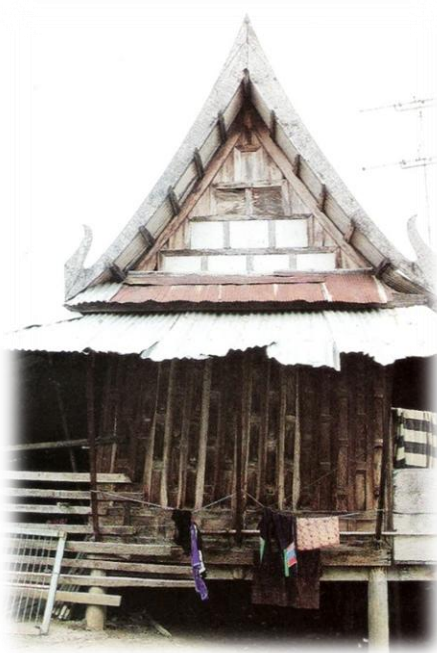
คนไทยพื้นถิ่น

ตำบลเจ็ดเสมียน เป็นตำบลที่เก่าแก่ตำบลหนึ่ง ที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานตามตำนานนิทานพื้นบ้าน เมืองโบราณ เรื่องพระยากง พระยาพาน ได้กล่าวถึงตำบลเจ็ดเสมียน เมื่อครั้งที่พระเจ้าแผ่นดินสุโขทัย ต้องการแผ่อาณาเขตดินแดนรวบรวมเอาเมืองนครไชยศรี เป็นเมืองขึ้น จึงให้บุตรบุญธรรมคือพระยาพานยกทัพช่องสุ่มรีพลตั้งอยู่ที่ “บ้านเจ็ดเสมียน” แสดงให้เห็นว่าชาติพันธุ์ของคนเจ็ดเสมียนมาตั้งถิ่นฐานอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองในสมัยสุโขทัยแล้ว จากประวัติศาสตร์เมืองโบราณที่ขุดพบที่วัดโขลง ตำบลคูบัว พระปรางค์มหาธาตุ ก็สร้างขึ้นสมัยทวารวดีเช่นกัน

ภาพที่ 4-12 วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยพื้นถิ่น

(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 92)

ภาพที่ 4-13 ลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวไทยพื้นถิ่น
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 96)

ภาพที่ 4-14 ลักษณะการแต่งกายเมื่อไปงานบุญ งานประเพณีของชาวไทยพื้นถิ่น
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 87)

ยังไม่มีหลักฐานยืนยันได้ว่า ชาวไทยพื้นถิ่นราชบุรีหรือพหุโยกย้ายมาจากพื้นที่ใด ทราบแต่เพียงคำบอกเล่าว่าบรรพบุรุษของตนเกิดและเติบโตในท้องถิ่นนี้มานานแล้ว ชาวไทยพื้นถิ่นในตำบลเจ็ดเสมียนนั้นจะอาศัยอยู่กระจัดกระจายตามพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยมากอาศัยอยู่ในบริเวณริมแม่น้ำแม่กลอง และประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4-1 วัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญของชาวไทยพื้นถิ่น

ชาติพันธุ์	ประเพณี/พิธีกรรม	ช่วงระยะเวลา
ไทยพื้นถิ่น	วันตรุษไทย (ทำบุญตักบาตร การละเล่นต่างๆ)	มีนาคม (แรม 15 ค่ำ เดือน 4)
	สงกรานต์	เมษายน (เดือน 5)
	ประเพณีตักบาตรวันเข้าพรรษา	กรกฎาคม (เดือน 8)
	สารทไทย	กันยายน (แรม 15 ค่ำ เดือน 10)
	ออกพรรษา (ตักบาตรเทโว)	ตุลาคม (แรม 7 ค่ำ เดือน 11)
	ลอยกระทง	พฤศจิกายน (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12)

ประเพณีหลายอย่างของชาวไทยพื้นถิ่น มีลักษณะเดียวกันกับคนที่จังหวัดในภาคกลางของไทย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550) เช่น การละเล่นต่างๆ การทำบุญตักบาตร ประเพณีสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นต้น

คนไทยเชื้อสายเขมร

ชาวเขมรลาวเดิมเป็นชื่อเรียกประชากรกลุ่มหนึ่งของจังหวัดราชบุรี ที่ไม่มีเอกสารหลักฐานใดๆ กล่าวถึง ถิ่นกำเนิดเดิมและสาเหตุของการอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียง (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 16)

... ชาวเขมร มีอยู่ในราชบุรีจริง ทว่ามีเพียงคนรุ่นเก่าเท่านั้นที่ยังสื่อสารกันด้วยภาษาเขมรมีกกลุ่มหนึ่ง พูดภาษาเขมร ต่างลักษณะกับทางอีสานใต้หรือเขมรในกัมพูชา และเรียกตัวเองกับภาษาที่พูดว่า “เขมรลาวเดิม” ส่วนชาวบ้านทั่วไปเรียกสั้นๆ ว่า “เขมร” ...

เรื่องถิ่นที่อยู่ของคนเขมรลาวเดิมและคนเขมรนั้น พบว่า คนเขมรลาวเดิมตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่สองบริเวณคือ บริเวณแรกอยู่ในเขตอำเภอเมือง ริมแม่น้ำแม่กลอง ที่บ้านเจ็ดเสมียน

บ้านพงสวาย แถววัดพนินพลู แถววัดลาดเมซังกร ซ้ำมมาอีกฝั่งแม่น้ำมีที่บ้านคิ่งน้ำวน และบริเวณ
ที่ 2 ซึ่งครอบคลุม พื้นที่กว้างขวางตั้งแต่อำเภอวัดเพลงไล่ไปจนถึงอำเภอปากท่อ... (ศิริศักดิ์
คุ้มรักษา, 2541, หน้า 242-244)

นอกจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่บางคนว่า ถูกกวาดต้อนมาจากทางเหนือชาวเขมร
ลาวเดิม มีภาษา พูดสำเนียงคล้ายภาษาอีสาน ศัพท์สำนวน บางคำคล้ายกับภาษาไทยเหนือและอีสาน
มีข้อความในพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ได้กล่าวถึงการกวาดต้อนเขมรมาจากเมือง
โพธิ์สัตว์ เสียมราชู และพระตะบอง แต่เขมรเจ็ดเสมียน ไม่ใช่เขมรที่ถูกกวาดต้อนมาจากเมืองโพธิ์
สัตว์ เสียมราชู และพระตะบอง แต่เป็นคนไทยเชื้อสาย เขมรที่อพยพมาจากเมืองสุรินทร์ ไม่มี
หลักฐาน ปรากฏว่าอพยพมาจากตำบล อำเภออะไรในสมัยใด ผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งเป็นลูกหลาน ได้ลำดับ
เหตุการณ์ ว่าในการอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ตำบลเจ็ดเสมียนนั้น อพยพกันมาหมดหมู่บ้าน ไม่ว่าจะ
เป็นผู้เฒ่า ผู้แก่ ลูกเล็กเด็กแดง มีผู้นำเป็นนายกองเลี้ยงช้าง ของพระเจ้าแผ่นดิน ชื่อพระวิเชนทร์
(อุเทน) มีช้างแสนที่นำมาจากเมืองสุรินทร์หลายโขลงด้วยกัน มีหัวหน้าฝูงที่เป็นผู้นำชื่อเจ้าบัวบาน
เป็นช้างที่แสนรู้และเก่งกาจในเชิงรบ ซึ่งต่อมาพระวิเชนทร์ ได้จับชีวิตลง เมื่อครั้งที่เจ้าบัวบาน
ตกมัน พระวิเชนทร์ถูกเจ้าบัวบานแทงด้วยงาเสียชีวิต

ภาพที่ 4-15 ลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวไทยเชื้อสายเขมร
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 43)

ภาพที่ 4-16 วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขมรลาวเดิม
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 51)

ในอดีตคนไทยเชื้อสายเขมร ส่วนมากอาศัยอยู่ที่บ้านสนามชัย และบ้านกุ่ม (บ้านเกาะสมบุรณ์) ใช้นามสกุลวงศ์ไอยรา ต่อมาเปลี่ยนมาใช้นามสกุลว่า วงศ์ยะรา จะทำบุญกันที่วัดสนามชัย เพราะบรรพบุรุษคือพระวิเชนทร์ได้โปรดเกล้าเป็นอุปฐากผู้บำรุงวัด พร้อมด้วยญาติพี่น้องเป็นผู้ริเริ่มในการสร้างวัดบูรณปฏิสังขรณ์วัดเรื่อยมา (เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน, 2552)

ตารางที่ 4-2 วัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายเขมร

ชาติพันธุ์	ประเพณี/พิธีกรรม	ช่วงระยะเวลา
เขมร	เทศกาลเผาข้าวหลาม	กุมภาพันธ์ (เดือน 3)
	วันตรุษไทย (ทำบุญตามเทศกาล)	มีนาคม (เดือน 4)
	สงกรานต์ (กวนข้าวเหนียวแดง)	เมษายน (เดือน 5)
	เข้าพรรษา (ทำบุญสลากภัต)	กรกฎาคม (เดือน 8)
	สารทไทย (กวนกระยาสารทไหว้พระแม่โพสพ)	กันยายน (เดือน 10)

วัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยเชื้อสายเขมรมีหลายอย่าง เช่น ประเพณีการขว้างข้าวเม่า ในฤดูกาลเก็บเกี่ยว การทำพิธีเช่นไหว้ในพิธีแต่งงาน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวเป็นเรื่องที่บันทึกไว้ในเอกสาร ไม่ปรากฏชุมชนชาวเขมรราชบุรี ยังคงปฏิบัติประเพณีดังกล่าว สาเหตุนี้คงเนื่องมาจากสังคมที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อวิถีชีวิตอาชีพการงาน รวมถึงประเพณีของท้องถิ่นด้วย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550) ส่วนประเพณีอื่นๆ เช่น วันตรุษไทย สารทไทยก็จะทำบุญตามเทศกาล การทำบุญสลากภัต เป็นการบำเพ็ญบุญที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล พุทธศาสนิกชนจะนำสังฆทานที่ตนจะถวายพระมาจากบ้าน เช่น สบู่ ยาสีฟัน น้ำยาซักผ้า ยารักษาโรค ผ้าเช็ดตัว น้ำ อาหาร เครื่องใช้ประจำวันที่เป็น ฯลฯ จัดชื่อนามสกุลของตนเองม้วนใส่กระดาษ จากนั้นก็นำไปถวายให้พระสงฆ์ท่านจับสลาก หากท่านจับได้ชื่อผู้ใด ผู้นั้นก็เป็นเจ้าภาพถวายสังฆทานกับพระสงฆ์รูปนั้นๆ

คนไทยเชื้อสายลาว

เมื่อเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ได้ยกทัพไปปราบพระเจ้าเวียงจันทร์ และได้กวาดต้อนเชลยลาวมาอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ของจังหวัดราชบุรีแล้วนั้น สำหรับในท้องถิ่นโพธารามได้โปรดเกล้าให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองจากบริเวณเหนือตลาดโพธารามขึ้นไป

ต่อมามีชาวไทยเชื้อสายรามัญอพยพเข้ามาอยู่ในบริเวณนั้นด้วย ทำให้เกิดการแก่งแย่งและพิพาทกันอยู่เนืองๆ ทางราชการจึงได้อพยพชาวไทยเชื้อสายลาวเหล่านั้นไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ตำบลที่อยู่ลึกจากแม่น้ำแม่กลองฝั่งตะวันออกไปประมาณ 2 กิโลเมตร (คณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองและครู โรงเรียนโพธารัตนาเสนี ประจำปี 2542-2544, 2543, หน้า 34)

จากคำบอกเล่าต่อๆ กันมาถึงลูกหลานเหล่านี้ว่าบรรพบุรุษชาวลาวเวียงราชบุรี สืบเชื้อสายจากชาวเวียงจันทร์และเมืองที่ใกล้เคียง

ลาวเวียงเริ่มอพยพของเข้ามาอยู่ในราชบุรี ตั้งแต่สมัยธนบุรี และดำเนินเรื่อยมาจนถึงสมัยต้นรัตนโกสินทร์ พระราชพงศาวดารรัชกาลที่ 1 กล่าวถึงการกวาดต้อนครอบครัวลาวเวียงครั้งสำคัญในสมัยธนบุรีว่าเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2322 เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครั้นดำรงตำแหน่งสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก และเจ้าพระยาสุรสีห์ ยกกองทัพไปตีหัวเมือง ล้านช้าง อันได้แก่ เมืองหลวงพระบาง เวียงจันทร์ และจำปาศักดิ์ เมื่อตีเมืองเหล่านี้ได้แล้ว ก็เก็บทรัพย์สินใหญ่น้อยแล้วกวาดครอบครัวชาวเมือง “...ลงมาถึงกรุงในเดือนยี่ปักษ์นอกศกนั้น ...ลาวเวียง ลาวหัวเมืองฟากโขงตะวันออก ก็โปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่เมืองสระบุรีบ้าง เมืองราชบุรีบ้าง ตามหัวเมืองตะวันตกบ้าง อยู่เมืองจันทบุรีบ้าง...” (ศิริศักดิ์ คุ่มรักษา, 2541, หน้า 233)

ในจังหวัดราชบุรีมีชาวลาวเวียงอยู่หลายท้องถิ่น บางท้องถิ่นชาวมุขชนที่มีความเข้มแข็งสามารถแสดงออกทางวัฒนธรรมได้เด่นชัด แต่บางชุมชนในอดีตเคยมีชาวลาวเวียงอยู่อาศัยกัน

อย่างหนาแน่น ภายหลังมีผู้คนจากท้องถิ่นอื่นเข้าร่วมอยู่อาศัย หรือคนในชุมชนเองไปเติบโต และรับรูปแบบการดำรงชีวิต รวมถึงรับแนวความคิดความเชื่อที่ต่างไปจากเดิม เกิดการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เช่น ไม่พูดภาษาลาวเวียงในชุมชน หรือการแสดงออกทางประเพณีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมลดลงก็มี แต่ก็ยังนับว่าชาวลาวเวียงราชบุรี เป็นชุมชนแหล่งใหญ่อีกแห่งหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทย

การแต่งกาย

เมื่อต้นรัตนโกสินทร์ การแต่งกายของชายหญิงชาวลาวคงจะมีการแต่งกายแบบลาวเวียงจันทร์ เสื้อผ้าเย็บด้วยผ้าไหมหรือผ้าฝ้าย หญิงนุ่งผ้าซิ่นมีผ้าเบี่ยงหรือผ้าสไบเฉียง เก้าอี้หมมวย

ภาพที่ 4-17 การแต่งกายของชาวลาว (คณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองและครู โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี ประจำปี 2542-2544, 2543, หน้า 34)

ปัจจุบันชาวลาวเวียงราชบุรี ได้มีการแต่งกายตามสมัยนิยม มีสถานภาพเป็นคนไทย ภาคกลางอย่างสมบูรณ์จึงหาการแต่งกายแบบดั้งเดิมได้ยาก นอกจากเทศกาลงานบุญ วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันสงกรานต์ วันสารทลาว การสู่ขวัญแขกบ้านแขกเมืองที่มาเยือน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, 169)

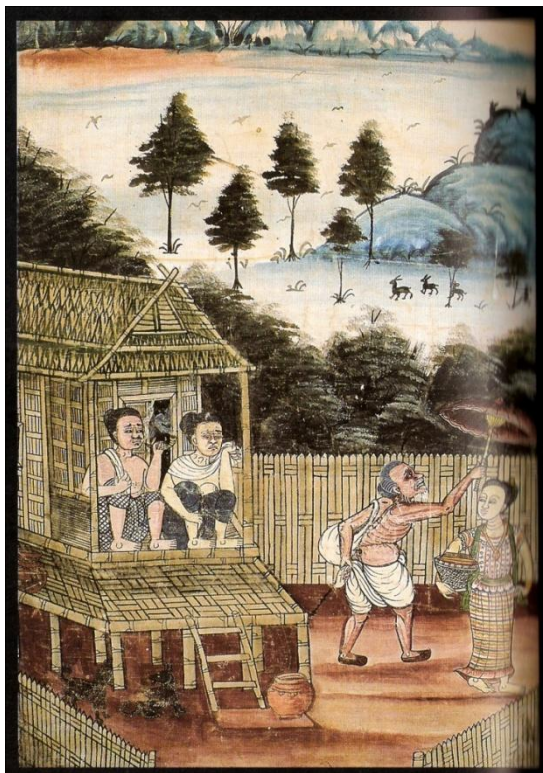

ภาพที่ 4-18 การแต่งกายตามงานประเพณีของชาวลาวเวียง
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 165)

ผู้ใหญ่อะเสริฐ ม่วงเขียว ซึ่งเป็นชาวลาวเวียงที่บ้านซ้อง เล่าให้ฟังว่า “สมัยก่อนเรือนเป็นหลังคามุงแฝกหรือจาก แฝกหญ้าคาหาง่ายเอามาไพ่กันเอง คือเอามาทำเป็นตับๆ คนลาวเรียกว่า ‘ไพ่หญ้า’ พวกช่างที่เราจ้างวานมานั้นเขาจะรับทำเฉพาะงานไม้ ส่วนพื้นนั้นเป็นฟาก คือเอาไม้ไผ่มาทุบให้แบนราบ ใช้ไม้ตีเหน็บเป็นตะเข็บไว้หัวท้าย ฝาบ้านก็เป็นไม้ไผ่ขัดตะ และ บางหลังก็เป็นฝาแฝก หน้าบ้านแต่ละหลังนั้นจะมีนอกชานเปิดโล่งใช้เป็นที่นั่งคุยกัน ลาวเรียก “บ้านห้อง” ใต้ถุนสูงพอให้คนล้อมหัวนิตๆ เรียกว่า ‘ปัดเกล้า’ คือคนใต้ถุนสัมผัสกับสิริชะพอดี คนที่สูงเกินไปก็ต้องก้ม สูงประมาณ 160 เซ็นติเมตร บ้านไหนที่ปลูกอยู่กับพื้นหรือปลูกเดี่ยวๆ ขนาดพอก้าวขึ้นได้ ไม่มีใต้ถุนสูง คนลาวเรียกว่า ‘บ้านเรือนแพ’ สมัยก่อนปลูกบ้านอย่างนี้วันเดียวก็เสร็จ...” (ประเสริฐ ม่วงเขียว, 2541, สัมภาษณ์ อ้างถึงใน กุศล เอี่ยมอรุณ, 2541, หน้า 357)

ภาพเขียนบนผ้าพระเวส ในวัดกำแพงใต้ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นเรื่องราวของชาดกตอนต่างๆ ภาพในกัณฑ์ชูชก นางอมิตตดานุ่งผ้าซิ่นลายขวางก่อนน่อง เกล้าผมมวยสูง เป็นไปตามลักษณะการแต่งกายของแม่หญิงลาว

ส่วนเรือนของนาง อมิตตดานั้นเป็นเรือนเครื่องผูก ซึ่งเป็นเรือนที่กลุ่มชาวลาวแถบวัดบ้านสิงห์ บ้านซ้อง บ้านเลือก อำเภอโพธาราม เคยปลูกอาศัยกันเมื่อครั้งรุ่นปู่ย่าตายาย ก่อนที่จะปรับเปลี่ยนไปตามสมัยนิยม (กุศล เอี่ยมอรุณ, 2541, หน้า 356-357)

ภาพที่ 4-19 ภาพเขียนบนผ้าพระเวส ในวัดกำแพงใต้ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
(กุศล เอี่ยมอรุณ, 2541, หน้า 356)

ภาพที่ 4-20 บ้านเรือนแพ ของชาวลาวเวียง (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 163)

คนไทยเชื้อสายลาวของเจ็ดเสมียน เป็นกลุ่มคนที่มีเชื้อสายลาวมาจากเมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดราชบุรี ตั้งแต่สมัยธนบุรี มาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งเรียกว่าลาวดี จะพูดลงท้ายด้วยคำว่า “ดี” แต่ปัจจุบัน ทางกรเรียกว่า ลาวเวียง ส่วนมากจะอาศัยอยู่ที่เขาแร้ง อำเภอเมือง บ้านฆ้อง บ้านบ่อมะกรูด บ้านเลือก ดอนทราย บ้านสิงห์ บ้านกำแพงเหนือ บ้านกำแพงใต้ในอำเภอโพธาราม บ้านดอนเสลา บ้านหนองปลาตุก บ้านหนองอ้อ บ้านฆ้องน้อยในอำเภอบ้านโป่ง นอกจากนี้ ยังมีอีกกลุ่มที่อำเภอจอมบึงในเขต บ้านนาสมอ บ้านสูงเนิน บ้านทำเนียบ บ้านเกาะ บ้านหนอง บ้านเก่า และบ้านวังมะเตือ คนไทยเชื้อสายลาวของเจ็ดเสมียนจะอาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกของสถานีรถไฟเจ็ดเสมียน ซึ่งเรียกกันว่า “ลาวบ้านท่า” จะทำบุญกันที่วัดเจ็ดเสมียน ส่วนการแต่งกายและการปลูกเรือนของชาวลาวเจ็ดเสมียนนั้น ปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสมัยนิยมไปจนหมด จะมีให้เห็นบ้างก็ตามเทศกาลงานประเพณีต่างๆ เท่านั้น

..วัดเจ็ดเสมียนมีมานานแล้ว นานมาก แต่ก่อนเขาเรียกวัดเจ็ดเสมียนกันว่าวัดลาว คนลาวเขาจะมาทำบุญกันที่วัดนี้ (ละออง ชุ่มชื่น. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

ตาราง 4-3 วัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายลาว หรือลาวเวียง

ชาติพันธุ์	ประเพณี/พิธีกรรม	ช่วงระยะเวลา
ลาวเวียง	บุญข้าวจี (เผาข้าวหลาม) บุญกลางบ้าน	กุมภาพันธ์ (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3)
	สงกรานต์ (กวนข้าวเหนียวแดง แห่ดอกไม้ ประทัดขบวนรถบุปผชาติ ประทัดธิดาดอกไม้ และนางงอมหัวไซโป้ว การแข่งขันเรือยาว)	เมษายน (เดือน 5)
	ทำบุญสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (ศาลเจ้าพ่อ เจ้าแม่ ทำพิธี บัดรงควาน)	พฤษภาคม (เดือน 6)
	สลากภัต (ถวายเพลโดยให้พระจับสลาก)	กรกฎาคม (เดือน 8)
	สารทลาว (ทำบุญผีไม่มีญาติ)	กันยายน (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10)
	ออกพรรษา (ทำบุญตามเทศกาล ถวายได้น้ำมัน 3 คืบ ตักบาตรเทโว ในวันแรม 1 ค่ำ หน้าโศภัส)	ตุลาคม (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11)

ภาพที่ 4-21 งานบุญสารทลาว (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 175)

ภาพที่ 4-22 การกวนข้าวเหนียวแดงของชาวลาวเวียง
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 167)

ชาวลาวเวียงนับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นประเพณีหลายอย่างจึงเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อทางศาสนา ในขณะที่เดียวกันก็รับเอารูปแบบขนบประเพณีบางอย่างจากชุมชนที่แวดล้อมเข้ามาร่วมปฏิบัติด้วย ประเพณีที่สำคัญ เช่น เผาข้าวหลามเป็นประเพณีที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งอพยพมาจากเวียงจันทน์ การกวนข้าวเหนียวแดง การแห่ดอกไม้ในช่วงสงกรานต์ การทำบุญผีไม่มีญาติ ในช่วงเทศกาล สารทลาว อาจเรียกว่าบุญข้าวสารท หรือบุญเดือนสิบ ความสนุกสนานของงานบุญข้าวสารท คือญาติพี่น้องจะได้มีโอกาสมาร่วมญาติกันอีกครั้ง ได้มาช่วยกันเตรียมงานทำขนม ทำข้าวห่อใบตองครัวเรือนละสองห่อ ในห่อข้าวจะประกอบด้วยอาหารต่างๆ ไป เช่น ข้าว ไข่ต้ม น้ำพริก ต้มมัน และขนมกระยาสารท ตอนทำบุญจะนำห่อข้าวไปรวมไว้เป็นส่วนกลาง เมื่อพระฉันเพลแล้ว ชาวบ้านจะนำข้าวหนึ่งห่อไปเปิด หรือเรียกแบบลาวว่า “แก่ห่อข้าว” ที่ต้นไม้ใหญ่ หรือที่บรรจุกระดูกบรรพบุรุษ เพื่อเชิญดวงวิญญาณมารับเครื่องเซ่นไหว้ และเอื้อเพื่อเชิญวิญญาณที่ไร้ญาติมารับส่วนบุญที่อุทิศนี้ด้วย ส่วนข้าวอีกห่อหนึ่งจะนำไป “ใส่เนา” โดยไปวางที่มุนาของตนเอง พร้อมกล่าวเชิญแม่โพสพมารับอาหารที่นำมาไหว้สักการะนี้ เมื่อสังคมพัฒนา ข้าวที่เคยห่อด้วยใบตองก็เปลี่ยนมาใส่ในภาชนะต่างๆ เช่น ถาด หรือปิ่น โตแทน อีกทั้งข้าวกระยาสารทก็หาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาด ความสนุกสนานจากการทำขนม เตรียมงานบุญด้วยกันก็ห่างหายไป แต่พิธีกรรมในการทำบุญสารทลาวของชาวลาวเวียงก็ยังปฏิบัติสืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 177)

คนไทยเชื้อสายจีน

ชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นกลุ่มชนที่มีบทบาททางเศรษฐกิจต่อเมืองราชบุรีอย่างมาก ในสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นช่วงที่ชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทยมากที่สุด ชาวจีนที่อพยพเข้ามาสามารถแยกออกเป็น 5 กลุ่ม ตามสำเนียงพูด ได้แก่ ชาวจีนกลุ่มแต้จิ๋ว จีนแคะ ไหหลำ และฮกเกี้ยน ชาวจีนเหล่านี้กระจัดกระจายอยู่ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม เช่นเดียวกับคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาตั้งรกรากอยู่ที่เจ็ดเสมียน บางครอบครัวก็อพยพมาจากเมืองจีน บางครอบครัวก็มาจากเมืองราชบุรี บางครอบครัวก็มาจาก โพธารามทำมาค้าขายกันอยู่ในตลาดเจ็ดเสมียน ซึ่งเป็นตลาดที่ทางวัดเจ็ดเสมียนได้สร้างขึ้นให้เป็นที่อยู่อาศัยและค้าขายกัน เป็นอาคารไม้ชั้นเดียวหลังคามุงจาก ในครั้งแรกมีอาคารไม้อยู่แถวเดียว คือทางด้านทิศใต้ ส่วนทางด้านทิศเหนือจะเป็นเพียง ไร่สำหรับขายของอยู่ข้างๆ อุโบสถ

การทำมาค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดเจ็ดเสมียนทำให้ตลาดเจ็ดเสมียน มีความเจริญรุ่งเรือง มีทั้งกิจการ โรงสี ร้านทอง โรงงานยาพื้น ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ขายผัก ขายปลา เครื่องใช้ไม้สอยสารพัด ฯลฯ และได้สร้างศาลเจ้าเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดเจ็ดเสมียน

ภาพที่ 4-23 ศาลเจ้าเจ็ดเสมียน

ภาพที่ 4-24 บอร์ดแสดงข้อมูลคนไทยเชื้อสายจีนในพิพิธภัณฑ์ชุมชน

ตลาดเจ็ดเสมียนเป็นที่ค้าขายแลกเปลี่ยน สินค้ากัน ทุกๆ 3 ค่ำ 8 ค่ำ และ 13 ค่ำ จะมีนัดเข้า มีพ่อค้าแม่ค้านำของมาขายกันหลายท้องที่ สินค้าที่นำมาค้าขายมีหลากหลายชนิด เรือนัด จะจอดอยู่เรียงรายตั้งแต่ท่าตลาดจนถึงท่าน้ำของวัด เจ็ดเสมียน มีทั้งเรือขายจากเรือเกลือ เรือโอ่ง เรือสินค้า เกษตร ฯลฯ การเดินทางและการค้าขาย ในสมัยนั้นจะใช้การเดินทางทางเรือและรถไฟ สินค้าบางชนิดก็ส่งเข้ากรุงเทพฯ โดยทางรถไฟ ในสมัยที่มีการสร้างทางรถไฟสายใต้ ทางราชการได้จ้างคนจีนมาสร้างทางรถไฟก็มีหลายครอบครัวที่มาทำงานสร้างทางรถไฟมีครอบครัว อยู่ที่เจ็ดเสมียน

ครั้นเมื่อ พ.ศ. 2443 (ร.ศ. 119) รัฐบาลได้ลงมือสร้างทางรถไฟสายปักยี่ใต้ ระหว่างจังหวัดธนบุรีถึงจังหวัดเพชรบุรี ในพ.ศ. 2446 (ร.ศ. 122) ได้เปิดเดินรถรับคนโดยสารเป็นครั้งแรก นับแต่เวลานั้นมา การเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ กับมณฑลราชบุรีก็ได้อาศัยรถไฟเป็นที่สะดวกสบาย และบรรดาเรือที่เดินไปมาตามทางแม่น้ำแต่ก่อน จึงมีจำนวนลดน้อยลง แต่แม้กระนั้นก็ยังมีการบรรทุกสินค้าไปมาทางน้ำอยู่บ้างด้วยความจำเป็นแห่งการค้าขายและเป็นความสะดวกอยู่ในบางสิ่งบางอย่างเหมือนกัน (ศาลารัฐบาลมณฑลราชบุรี, 2468, หน้า 142)

ตารางที่ 4-4 วัฒนธรรม ประเพณี/พิธีกรรมที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีน

ชาติพันธุ์	ประเพณี/พิธีกรรม	ช่วงระยะเวลา
จีน	ตรุษจีน	กุมภาพันธ์ (เดือน 3)
	เซ่งเม้ง	เมษายน (เดือน 5)
	เทศกาลขนมจ้าง	มิถุนายน (เดือน 7)
	สารทจีน	สิงหาคม (เดือน 9)
	เทศกาลกินเจ	กันยายน (เดือน 10)
	เทศกาลไหว้พระจันทร์	ตุลาคม (เดือน 11)
	เทศกาลขนมบัวลอย	ธันวาคม (เดือนอ้าย)

ช่วงที่มีงานประเพณีของจีนไม่ว่าจะเป็นตรุษจีน สารทจีน เทศกาลกินเจ เซ่งเม้ง ที่กระจาย ชาวจีนราชบุรีก็จะมีกิจกรรมตัวกันจัดงานอย่างยิ่งใหญ่ทุกๆ ปี เมื่อถึงวันตรุษหรือวันสารท ชาวจีนยังคงปฏิบัติตามความเชื่อ ประกอบพิธีกรรมต่างๆ อยู่ แม้รายละเอียดของประเพณีจะแตกต่างไปจากสมัยอดีต แต่โดยหลักการแล้ว ยังคงได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 68)

การจำแนกชาติพันธุ์หรือการจัดผู้คนให้เป็นกลุ่มนั้นมีการนำหลายประเด็นมาร่วมกัน เช่น เรื่องภาษา การแต่งกาย ลักษณะทางกายภาพ รูปร่างหน้าตา อาหาร ที่อยู่อาศัย ฯลฯ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 14)

ประเพณีสำคัญในรอบปีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

กุมภาพันธ์	(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3) (เดือน 3) (เดือน 3)	บุญข้าวจี (เผาข้าวหลาม) บุญกลางบ้าน (ลาวเวียง) เผาข้าวหลาม (เขมร) ตรุษจีน (จีน)
มีนาคม	(แรม 15 ค่ำ เดือน 4) (เดือน 4)	วันตรุษไทย (ทำบุญตักบาตร การละเล่นต่างๆ) (ไทยพื้นถิ่น) วันตรุษไทย (ทำบุญตามเทศกาล) (เขมร)
เมษายน	(เดือน 5) (เดือน 5) (เดือน 5) (เดือน 5)	สงกรานต์ (กวนข้าวเหนียวแดง) (เขมร) เซ็งเม้ง (จีน) สงกรานต์ (ไทยพื้นถิ่น) สงกรานต์ (กวนข้าวเหนียวแดง แห่ดอกไม้ ประทัด ขบวนรถบุปผาชาติ ประทัดธิดาดอกไม้ และนางงอม หัวไชโป้ว การแข่งขันเรือยาว) (ลาวเวียง)
พฤษภาคม	(เดือน 6)	ทำบุญสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (ศาลเจ้าพ่อ เจ้าแม่ ทำพิธี บั้งไฟคาน) (ลาวเวียง)
มิถุนายน	(เดือน 7)	เทศกาลขนมจ้าง (จีน)
กรกฎาคม	(เดือน 8) (เดือน 8) (เดือน 8)	เข้าพรรษา (ทำบุญสลากภัต) (เขมร) ประเพณีตักบาตรวันเข้าพรรษา (ไทยพื้นถิ่น) สลากภัต (ถวายเพลโดยให้พระจับสลาก) (ลาวเวียง)
สิงหาคม	(เดือน 9)	สารทจีน (จีน)
กันยายน	(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10) (เดือน 10) (เดือน 10) (แรม 15 ค่ำ เดือน 10)	สารทลาว (ทำบุญผีไม่มีญาติ) (ลาวเวียง) สารทไทย (กวนกระยาสารท ไหว้พระแม่โพสพ) (เขมร) เทศกาลกินเจ (จีน) สารทไทย (ไทยพื้นถิ่น)
ตุลาคม	(เดือน 11) (แรม 7 ค่ำ เดือน 11) (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11)	เทศกาลไหว้พระจันทร์ (จีน) ออกพรรษา (ตักบาตรเทโว) (ไทยพื้นถิ่น) ออกพรรษา (ทำบุญตามเทศกาล ถวายไต้ น้ำมัน 3 คืบ ตักบาตรเทโวในวันแรม 1 ค่ำ หน้าโอบสถ์) (ลาวเวียง)

พฤศจิกายน (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12) ลอยกระทง (ไทยพื้นถิ่น)
 ธันวาคม (เดือนอ้าย) เทศกาลขนมบัวลอย (จีน)

อย่างไรก็ตาม ด้วยการพัฒนาของสภาพสังคมในปัจจุบัน ประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนก็ได้ลดหายไป เหลือไว้เพียงการทำบุญตามเทศกาลสำคัญของศาสนาเท่านั้น แต่ยังคงมีวัฒนธรรมเก่าแก่ที่ชาวตำบลเจ็ดเสมียนยังช่วยกันอนุรักษ์เอาไว้คือ งานแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ เป็นงานประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี หลังเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งยังคงความงดงามและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ในสมัยนั้น ลักษณะทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม ยังคงเด่นชัดพอที่จะเรียกหรือแบ่งได้อย่างเต็มปากว่าใคร เป็นใคร ทว่าช่วงเวลาที่นานวันขึ้นเรื่อยๆ การผสมกลมกลืนก็มากขึ้น เป็นลำดับ จนวันนี้เอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ได้จืดจางลงมาก (ศิริศักดิ์ คุ่มรักษา, 2541, หน้า 231-232) ด้วยสภาพบ้านเมืองในปัจจุบัน สื่อและเทคโนโลยี ที่ก้าวหน้า การพัฒนาสู่สังคม เมือง รวมทั้งการกระจายตัวของชาติพันธุ์ต่างๆ ทั้งการแต่งงานกับกลุ่มอื่นๆ ผสมปนเปกัน ไป ไทยบ้าง จีนบ้าง ลาวบ้าง ทำให้ผสมกลมกลืนไปกับชุมชนรอบข้าง จนไม่สามารถแยกแยะ วัฒนธรรมดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชน ได้ดังเช่นในอดีต

ชุมชนเจ็ดเสมียน เดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรมริมน้ำในระยะแรกได้มีการตั้งถิ่นฐานรวมกลุ่ม กันไปตามริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ต่อมา มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เดิม (ถนนเพชรเกษมสายเก่า) ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญเชื่อมติดต่อชุมชนต่างๆ ทำให้การตั้งถิ่นฐานของตำบลเจ็ดเสมียนเริ่มเปลี่ยนทิศทางรวมตัวเข้ามาหาทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เดิมมากขึ้น โดยรวมไปทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3238 ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เดิมกับถนนเลียบแม่น้ำแม่กลอง

ในปัจจุบันลักษณะการตั้งถิ่นฐานจึงกระจายอยู่ที่ 2 ทิศทางทั้งในแนวริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง และแนวทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3238 โดยมีสถานที่ตั้งของสาธารณูปการเดิม เช่น วัด โรงเรียน ตลาด เรียงรายตามชุมชนเดิม คือ ริมแม่น้ำแม่กลอง

ตารางที่ 4-5 จำนวนประชากรแยกตามเพศและอายุ และลักษณะโครงสร้างประชากร โดยทั่วไป
(จำนวนและความหนาแน่นของครัวเรือน)

หมู่ที่	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
1	474	581	1,055	294
2	601	665	1,266	406
3	70	87	157	57
4	475	513	988	280
5	358	358	716	170
6	666	754	1,420	468
รวม	2,644	2,958	5,602	1,675

ไม่รวมทะเบียนบ้านกลาง ณ พฤษภาคม 2552 (เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน, 2553)

ศาสนา

ประชาชนในตำบลเจ็ดเสมียน ส่วนใหญ่มีเชื้อชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ และมีประเพณีการประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญต่างๆ ทางศาสนาเป็นประจำ เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงาม ทางราชการและประชาชนได้ร่วมกันจัดให้มีงานประเพณีที่สำคัญๆ เช่น งานวันเฉลิมพระชนมพรรษา งานวันวิสาขบูชา งานประเพณีแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ วันเข้าพรรษา งานประเพณีลอยกระทง เป็นต้น ซึ่งงานประเพณีดังกล่าวจะจัดตามเทศกาลประเพณีนิยม

ในพื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียน มีวัดทางพุทธศาสนา 4 วัดคือ

1. วัดใหม่ชำนานู	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1	ตำบลเจ็ดเสมียน
2. วัดเจ็ดเสมียน	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3	ตำบลเจ็ดเสมียน
3. วัดสนามชัย	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3	ตำบลเจ็ดเสมียน
4. วัดตึกหิรัญราษฎร์	ตั้งอยู่หมู่ที่ 4	ตำบลเจ็ดเสมียน

การศึกษา

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 แห่งได้แก่ โรงเรียนชุมชนวัดเจ็ดเสมียน โรงเรียนวัดสนามชัย โรงเรียนวัดตึกหิรัญราษฎร์ และโรงเรียนอนุบาลวัดสนามชัย และระดับก่อนปฐมวัย 1 แห่งได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล ตำบลเจ็ดเสมียน

การสาธารณสุข

ตำบลเจ็ดเสมียนมีโรงพยาบาลชุมชนอยู่ 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลเจ็ดเสมียน ให้บริการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนในเขตเทศบาล และพื้นที่โดยรอบในด้านการปฐมพยาบาล การทำคลอด และอุบัติเหตุโดยทั่วไป

จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ในเขตเทศบาล

จำนวนแพทย์	3	คน
จำนวนเภสัชกร	3	คน
จำนวนเภสัชกรรมชุมชน	2	คน
จำนวนพยาบาล	64	คน
จำนวนทันตแพทย์	1	คน
จำนวนทันตสาธารณสุข	2	คน
จำนวนนักวิชาการสาธารณสุข	2	คน
จำนวนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1	คน
จำนวนวิทยาศาสตร์การแพทย์	2	คน (เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน, 2553)

4. โครงสร้างเศรษฐกิจและรายได้ประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีพื้นที่เพาะปลูกอยู่โดยรอบชุมชน พืชที่ปลูก ได้แก่ ข้าว อ้อย มะขามเทศมัน เลี้ยงสัตว์ และพืชอื่นๆ นอกจากนั้น การประกอบอาชีพภายในชุมชน ได้แก่ การค้าและอุตสาหกรรม ด้านการค้าขนาดเล็กถึงปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นการทำโรงงานทำหัวผักกาดเค็ม (หัวไชโป้ว) มีประมาณ 12 แห่ง เป็นกิจการที่ทำต่อเนื่องกันมา และทำชื่อเสียงให้แก่ชุมชนพอสมควร นอกจากนี้ในเขตเทศบาลยังมี โรงงานขนาดใหญ่ 1 แห่ง ได้แก่ โรงงานผลิตผลไม้อบแห้ง

ลักษณะการประกอบอาชีพของประชากรในเขตเทศบาล

ประกอบอาชีพเกษตรกรรม	1,250	คน
คนงานในโรงงานอุตสาหกรรม	786	คน

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีครัวเรือนเกษตรกรรมอยู่มากจึงยังเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญ มีพื้นที่ซึ่งใช้ในการเพาะปลูกร้อยละ 83.5 ของพื้นที่เทศบาล ประกอบด้วยพื้นที่ปลูกข้าว อ้อย มะขามเทศมัน เลี้ยงสัตว์ และพืชอื่นๆ ประกอบกับยังมีประชาชนที่ยึดอาชีพการแปรรูปผักกาดตามโรงงานหัวผักกาดเค็ม (หัวไชโป้ว) ซึ่งมีประมาณ 12 แห่ง โดยสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้จำนวนหนึ่ง นอกจากนี้ในพื้นที่ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

1 แห่ง เป็นโรงงานผลิตผลไม้อบแห้ง ซึ่งได้สร้างงานให้คนในชุมชนได้มีรายได้จากอีกทางหนึ่งเช่นกัน

การกสิกรรม

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่เพาะปลูกโดยรอบ พืชที่ปลูกได้แก่ข้าว อ้อย มะขามเทศมัน และพืชอื่นๆ

พื้นที่ทำการเกษตร	2,087.40	ไร่
จำนวนประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม	240	หลังคาเรือน
จำนวนประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม	1,043	คน

การอุตสาหกรรม

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน มีอุตสาหกรรมด้านการค้าขนาดเล็กถึงปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นโรงงานทำหัวผักกาดเค็ม มีประมาณ 12 แห่ง นอกจากนี้ในเขตเทศบาลยังมีโรงงานขนาดใหญ่อีก 1 แห่ง ได้แก่ โรงงานผลิตผลไม้อบแห้ง

จำนวนประชากรในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเทศบาล 786 คน

(เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน, 2553)

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมและการจราจร

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนมีเส้นทางคมนาคมผ่าน เพื่อให้ประชาชนใช้สัญจรไปมา ทั้งทางรถยนต์ และรถไฟ

การคมนาคมทางรถยนต์ ใช้โครงข่ายของระบบทางหลวง ซึ่งประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด หลายสายเชื่อมโยงพื้นที่ภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่

1. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษมสายใหม่) เชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพฯ และจังหวัดต่างๆ ในภาคกลาง และภาคใต้
2. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เดิม (ถนนเพชรเกษมสายเก่า) เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน กับ จังหวัดราชบุรี
3. ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3238 (แยก 4 เดิม-เจ็ดเสมียน) เชื่อมโยงพื้นที่ ภายในเขตเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน

ภาพที่ 4-26 แผนที่แสดงการคมนาคม ตำบลเจ็ดเสมียน (<http://maps.google.co.th>)

การคมนาคมขนส่งทางรถไฟ มีสถานีรถไฟบริเวณตลาดเจ็ดเสมียน เป็นเส้นทางรถไฟสายใต้ ที่ใช้ติดต่อระหว่างจังหวัดในภาคกลาง กับจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ และภาคตะวันตก

การไฟฟ้า

มีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคโพธาราม บริการไฟฟ้าในเขตเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน ทั้งด้านการใช้แสงสว่าง และใช้ในกิจการเพื่ออยู่อาศัย ตลอดจนใช้เพื่อธุรกิจ

การประปาและแหล่งน้ำ

มีการรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ เรียกว่า “สหกรณ์การประปาเจ็ดเสมียน” บริการน้ำบริโภคและอุปโภค แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน โดยให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง

จำนวนหมู่บ้านที่มีน้ำประปาใช้ 6 หมู่บ้าน

จำนวนหลังคาเรือนที่มีน้ำประปาใช้ 1,474 หลังคาเรือน

และระบบประปาหมู่บ้าน บริการน้ำบริโภคและอุปโภค แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน ซึ่งให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง เช่นกัน

ตารางที่ 4-6 การใช้ที่ดิน เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน แบ่งประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

ประเภทการใช้ประโยชน์	พื้นที่เขตเทศบาลตำบล เจ็ดเสมียน	
	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย	125.88	5.04
2. ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม	4.32	0.17
3. ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า	43.88	1.76
4. ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม	2,087.40	83.5
5. ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการ และ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	1.44	0.06
1. ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา	15.83	0.63
2. ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา	9.35	0.37
3. ที่ดินประเภทสถาบันราชการ และ การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ	7.75	0.31
1. ถนน ซอย ทางรถไฟ	144.57	5.78
2. แม่น้ำ คลอง หนอง บึง และคลองส่งน้ำ	59.58	2.38
รวม	2,500.00	100.00

(เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน, 2553)

6. ประเพณีท้องถิ่นและภูมิปัญญาพื้นบ้าน

ตำบลเจ็ดเสมียนมีงานประเพณีที่ยังคงช่วยกันอนุรักษ์เอาไว้ 100 กว่าปีแล้ว คือ งานประเพณี แห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์

ในอดีตหลังจากที่ชาวบ้านหายจากเหน็ดเหนื่อยจากการทำนา เก็บเกี่ยวข้าว เข้าสู่ฉางเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในเทศกาลสงกรานต์ชาวบ้านจะช่วยกันขนทรายจากแม่น้ำ มาก่อพระทรายแล้วเดินลัดเลาะ ทุ่งนา ตามหนองตามคลอง เก็บดอกไม้ ดอกทองกวาว ดอกลีลาวดีมาคนละกำ สองกำ เพื่อมาประดับประดาตกแต่งเกวียนและขบวนแห่ดอกไม้ ส่วนดอกไม้ที่เหลือก็จะนำไปปักการะกองผ้าป่าฯ และนำไปปักที่กองพระทราย ในสมัยก่อนชาวบ้านจะรวมตัวตั้งกองผ้าป่ากันที่บ้านผู้นำท้องถิ่น พอได้เวลาอันเหมาะสม วงมโหรีก็จะบรรเลง และเคลื่อนขบวนแห่กองผ้าป่าฯ เดินเลาะไปตามทุ่งนาร้องรำทำเพลงกันอย่างสนุกสนาน จุดหมายปลายทางคือวัดเจ็ดเสมียน เมื่อถึงวัด

เจ็ดเสมียน ชาวบ้านถวายผ้าป่าฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านก็จะมีการละเล่นพื้นบ้าน เช่น ลูกช่วง รำมอญซ่อนผ้า การละเล่นเข้าผี เป็นการละเล่นของคนไทยเชื้อสายเขมร มีการเข้าผีกระดังง์ ผีสู่ม บนศาลาการเปรียญของวัดก็จะมีการร้องรำทำเพลง เช่น เพลงเกี่ยวข้าว เพลงพวงมาลัยกันอย่างสนุกสนาน

ความเป็นมาของประเพณีแห่ดอกไม้

ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ชาวลาวเวียงมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือเป็นวาระที่ทุกคนจะได้มาร่วมชุมนุมครอบครัวและรวมหมู่เครือญาติมีการรดน้ำขอพรจากผู้อาวุโส

คนไทยวัฒนธรรมลาวหลายท้องถิ่นในเมืองไทยที่มีประเพณีแห่ดอกไม้ เช่นเดียวกับ ชาวลาวเวียงราชบุรีที่ยังคงสืบสานประเพณีแห่ดอกไม้ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ บางท้องที่จัดอย่างเป็นทางการ มีหน่วยงานรับผิดชอบ มีพิธีเปิด พิธีปิด การแห่ดอกไม้ที่ชาวบ้านทำด้วยความสนุกสนานแบบวิถีชนบท กลายเป็นขบวนแห่บุปผชาติก็มี

ในแผ่นดินลาวที่ชาวลาวเวียงเคยอยู่อาศัย เมื่อถึงช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน เป็นช่วงเวลาที่ดอกไม้เป้งบาน โดยเฉพาะต้นจำปา (ลั่นทม) ที่ทิ้งใบทั้งต้นและออกดอกสะพรั่ง นอกจากนี้ยังมีดอกมลิ้นหรือดอกคูณ (ราชพฤกษ์) ออกดอกเหลืองอร่ามงามตา ภาษาลาวใหม่เรียกช่วงเวลานี้ว่า “ฤดูบานใหม่” (ภาษาลาวแต่เดิมไม่มีคำเรียกว่าฤดูบานใหม่) ประกอบกับเป็นช่วงปีใหม่ เพราะชาวลาและชาวไทย นับเอาวันสงกรานต์เป็นวันเริ่มต้นนับศักราชใหม่ ดังนั้นเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองปีใหม่ และแสดงการวะบุญพาวรี ผู้อาวุโส ผู้มีพระคุณ ตลอดจนพระสงฆ์ ที่ช่วยสั่งสอนและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ จึงได้นำสิ่งของดอกไม้ไปสักการะกราบไหว้

ภาพที่ 4-27 ขบวนแฟนซิงงานแห่ดอกไม้เมื่อในอดีต (<http://chetsamian.pimnetshop.com>)

ภาพที่ 4-28 สีสันในขบวนแห่ดอกไม้เมื่อในอดีต (<http://chetsamian.pimnetshop.com>)

ด้วยวัฒนธรรมและความเชื่อที่มีมาแต่เดิม ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ในประเทศไทยและลาวไม่แตกต่างกัน เช่น เมื่อถึงหน้าร้อน จะมีดอกไม้บางชนิดเบ่งบานรับกับ ฤดู การว่างเว้นจากงานในไร่นา จึงมีส่วนสำคัญทำให้เกิดประเพณีการร่วมสนุกสนานในช่วง เทศกาลสงกรานต์ หนุ่มสาวต่างพากันออกไปเก็บดอกไม้เพื่อมารวมประดับเจดีย์ทราย แม่บ้านเมือง และสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต แต่การร่วมกันไปเก็บดอกไม้แล้วให้นำมาเฉลิมฉลองกันที่วัด ยังคงมีอยู่กลุ่มชนชาวลาวเวียงราชบุรี (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550)

ขั้นตอนของประเพณีแห่ดอกไม้

งานประเพณีแห่ดอกไม้ มักจัดในช่วงเทศกาลสงกรานต์ระหว่างวันที่ 13-15 เมษายน วันใดวันหนึ่งใน 3 วันนี้พิธีงานจะเริ่มในช่วงบ่าย ชาวบ้านจะจัดขบวนไปเก็บดอกไม้ตามท้องทุ่งนา หรือตามสวนป่าที่เกิดตามธรรมชาติในรั้วขบวนมักมีเครื่องดนตรีแห่แทน สร้างบรรยากาศของงาน รื่นเริง บรรดาหนุ่มสาวและผู้คนหลายวัย ต่างได้มีโอกาสร่วมในขบวนด้วย ผู้ที่ชื่นชอบได้ออก ลีลาฟ้อนรำ

เมื่อได้ดอกไม้พอแก่ความต้องการแล้ว ขบวนแห่จะย้อนกลับ หรือแห่ไปรอบหมู่บ้าน ชาวบ้านเมื่อได้ยินเสียงเถิงกลองยาว ต่างเตรียมน้ำหอม น้ำอบ หรือน้ำขมิ้นสด บรรจุไว้ในขันหรือพาน เมื่อขบวนแห่ดอกไม้ผ่านมาที่เรือน เจ้าบ้านจะใช้ช่อดอกไม้ หรือช่อใบไม้จุ่มลงใน ขันน้ำหอมแล้วพรมไปยังขบวนแห่ ผู้ร่วมขบวนต่างโห่ร้องแสดงความยินดี บางครั้งก็ร่วมบริจาค เงินใส่ลงไปในบาตรที่มีผู้ถือเดินนำขบวนด้วย

นอกจากพรมน้ำหอมและสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานแล้วเมื่อขบวนแห่เริ่มเคลื่อนจากไป เจ้าบ้านหรือคนในครัวเรือนที่พรมน้ำให้ขบวนแห่ก็ออกเดินร่วมในขบวนแห่ดอกไม้ด้วยครั้นไปถึง บ้านหลังถัดไป เพื่อนบ้านก็จะกระทำเช่นเดียวกันคือมีการตั้งขันน้ำหอมไว้รอ และพรมน้ำหอมด้วย ช่อดอกไม้ สุดท้ายก็ร่วมขบวนแห่ เช่นนี้เรื่อยไป ยิ่งระยะทางยาวก็จะมีชาวบ้านร่วมในขบวนมาก ระหว่างทางมีการขับร้องฟ้อนรำไปตามจังหวะเสียงกลอง จุดหมายคือเดินแห่ดอกไม้ไปทำบุญ ร่วมกันที่วัด

ภาพที่ 4-29 ขบวนแห่ในงานประเพณีแห่ดอกไม้
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 171)

ภาพที่ 4-30 ชาวบ้านนำดอกไม้ไปร่วมทำบุญกันที่วัด
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 172)

ภาพที่ 4-31 ชาวบ้านร่วมกันตกแต่งกองทรายขณะเดินเข้าในเขตวัด
(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 175)

เมื่อเข้าเขตวัด เสียงอีกทีก็จากการขับร้องขับลำและเสียงดนตรีจะสงบเงียบ ชาวบ้านต่างช่วยกันยกชะลอมหรือตะกร้าที่บรรจุดอกไม้ขึ้นไปบนศาลา จัดออกเป็นก้านำไปประดับกองทราย บางชุมชนอาจไม่มีการขนทรายเข้าวัด ดอกไม้ที่นำมาจึงจัดทำไว้ถวายพระแต่ละรูปหรือบางส่วนนำไปถวายพระประธานในโบสถ์ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี, 2550, หน้า 174)

ภาพที่ 4-32 ค่ายเยาวชนร่วมเดินขบวนงานประเพณีแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ในปัจจุบัน

ภาพที่ 4-33 ขบวนรถบุปผชาติในงานประเพณีแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ในปัจจุบัน

ปัจจุบันรูปแบบของงานประเพณีแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ได้เปลี่ยนไปตามยุคสมัย มีขบวนรถบุปผชาติที่สวยงามตระการตาประมาณ 20 กว่าขบวน

ภาพที่ 4-34 ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวร่วมชมขบวนแห่บุปผชาติ

ภาพที่ 4-35 ขบวนแห่บุปผชาติที่เข้าร่วมประกวดในงานประเพณีแห่ดอกไม้

และในเทศกาลงานแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์นี้ ยังมีกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น การประกวดธิดาดอกไม้ (ผู้เข้าประกวดต้องแต่งกายด้วยชุดที่ประดับไปด้วยดอกไม้สด และ วัสดุจากธรรมชาติ) การประกวดนางงามหัวไชโป้ว (ผู้เข้าประกวดต้องอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป มาแสดงความสามารถบนเวที) การประกวดก่อพระเจดีย์ทราย และมหกรรมอาหารอร่อย

ภาพที่ 4-36 เวทีประกวดธิดาดอกไม้และนางงามหัวไชโป้ว (<http://www.smethai.com>)

ภาพที่ 4-37 ผู้เข้าประกวดธิดาดอกไม้แต่งกายจากวัสดุธรรมชาติ (<http://www.smethai.com>)

ภาพที่ 4-38 ผู้เข้าประกวดนางงามหัวไขโป้ว (http://www.smethai.com)

ภาพที่ 4-39 ประชาชนร่วมชมงานแห่ดอกไม้ เมืองแน่นวัดเจ็ดเสมียน (http://www.smethai.com)

ภาพที่ 4-40 การประกวดก่อพระเจดีย์ทรายของแต่ละหมู่บ้าน

ภาพที่ 4-41 การแข่งขันเรือยาวประเพณี ในงานแห่ดอกไม้

รวมทั้งยังมีการแข่งขันเรือยาวประเพณี ลุ่มแม่น้ำแม่กลอง เพื่อเป็นการฟื้นฟูอนุรักษ์ การแข่งขันประเพณีเรือยาวให้คนรุ่นหลังได้เห็น และยังให้ชาวบ้าน ได้ช่วยกันดูแลรักษาลุ่มน้ำ แม่กลอง ซึ่งเป็นแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์และอยู่ในสภาพที่ดีที่สุดของประเทศไทยในขณะนี้

การแข่งขันเรือยาวในลุ่มแม่น้ำแม่กลองมีประวัติความเป็นมาไม่เหมือนกับลุ่มแม่น้ำอื่นๆ เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำโขง ฯลฯ ซึ่งลุ่มน้ำเหล่านั้นมีป่าไม้ขนาดใหญ่ เรือยาวจึงสามารถทำจาก ต้นไม้ซุงที่มีความยาวและใหญ่มาก เรือยาวขนาดใหญ่บรรจุฝีพายถึง 40-50 คน สำหรับการแข่งขัน เรือยาวในลุ่มแม่น้ำแม่กลองจะแตกต่างจากแม่น้ำดังกล่าว คือในพื้นที่ที่มีป่าไม้เล็กกว่า เรือยาว

แม่กลองจึงทำจากต้นไม้ซุงที่เล็กและสั้น และเนื่องจากประชากรที่สนใจทำและใช้เรือยาวมีน้อยจึงมีเรือยาวขนาดเพียง 18-23 ฝีพาย เป็นพื้น ภายหลังจากจะปรับปรุงเป็น 30-35 ฝีพายบ้าง (คณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองและครู โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี ประจำปี 2542-2544, 2543, หน้า 76)

การแข่งขันเรือยาวลุ่มน้ำแม่กลองมีกำหนดการแข่งขันไม่แน่นอน แต่ที่เจ็ดเสมียนจะจัดขึ้นเป็นประจำในช่วงเทศกาลงานแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์

ภูมิปัญญาพื้นบ้าน

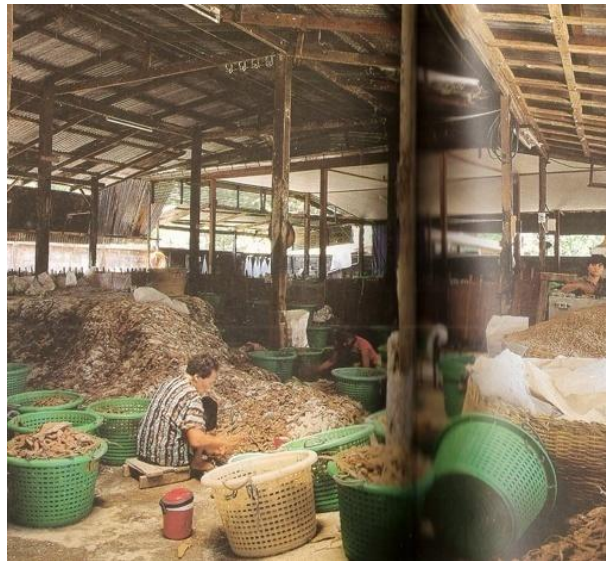
ไซโป้วเป็นผลิตภัณฑ์สร้างชื่อให้แก่ตำบล เนื่องจากพื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียนนั้นเป็นแหล่งปลูกหัวไซเท้าซึ่งเป็นวัตถุดิบสำหรับทำไซโป้ว แรกๆ คนจีนต้องกินกันในครัวเรือนพอเริ่มวางตลาดแล้วขายดิบขายดี ก็ทำขายกันจนมีชื่อเสียง มีตัวเลขว่าแต่ละปี ตำบลเจ็ดเสมียนต้องการหัวไซเท้าเพื่อทำไซโป้วไม่น้อยกว่า 80 ล้านกิโลกรัม เกินกว่าครึ่งเป็นหัวไซเท้าจากแหล่งอื่น เนื่องจากเฉพาะพื้นที่ใน ตำบลเจ็ดเสมียนนั้นปลูกได้ไม่เพียงพอ

โรงงานไซโป้วในเจ็ดเสมียนส่วนใหญ่ระดับความสะอาดและปลอดภัยตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา บางโรงงานตัดยี่ห้อสวยงามชัดเจนแล้วส่งไปวางจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าและร้านสะดวกซื้อทั่วทุกภูมิภาค

เจ็ดเสมียนจะมีภูมิปัญญาของชาวไทยเชื้อสายจีน คือการแปรรูปอาหาร การทำหัวไซโป้วก็นำหัวไซเท้ามาดองเค็มก่อน พอดองเค็มเสร็จแล้วก็นำไปล้างให้สะอาดแล้วก็นำไปดองหวาน ตอนแรกก็ทำกินกันเองภายในครัวเรือน แต่ต่อมาภายหลัง เริ่มนำมาค้าขายและก็มีชื่อเสียงตอนนี้ก็ส่งขายทั้งในเมืองไทยและต่างประเทศ นี่ก็เป็นภูมิปัญญา ส่วนขนบธรรมเนียมประเพณีก็ยังถ่ายทอดกันมาหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นศิลปะพื้นบ้าน เพลงฉ่อย เพลงเกี่ยวข้าว ทำขวัญข้าว ไม่ว่าจะเป็นคนตรีไทยก็ยังอนุรักษ์กันไว้ (พูลสุทัศน์ เมฆสุวรรณ. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

“ไซโป้วดองหวานเอาแบบดองเค็มมาทำ แต่ต้องให้เค็มกว่าปกติไม่จืดมันจะเหนียวไม่กรอบ ขึ้นตอนการทานนั้น เรารับหัวไซเท้าสดมาจากบ้านโคกหม้อ บ้านกล้วย คลองยายคลัง ซึ่งเดิม เขาก็ปลูกกันอยู่แล้ว แต่ตอนนี้เราออกทุนให้เขาจึงติดต่อกันเป็นประจำ พื้นที่ปลูกแถวนี้เป็น ลูกไร่ของเราหมด ที่นี้ดินดี เป็นดินทรายระบบ และมีน้ำค้างมาก หัวไซเท้าจึงมีคุณภาพดี ถ้าใช้ผักที่อื่นอย่างนครสวรรค์ เมืองกาญจน์ ผักมันจะยุบง่ายเราก็ไม่เอา เว้นแต่ปีไหนผักน้อยก็ต้องอาศัยบ้าง ได้ผักมาแล้วเทเกลือใส่ไม่ต้องปอกเปลือกเข้าซึ้งก็ใส่เกลืออีก หมักไว้สองสามวัน แล้วใส่เกลือเพิ่มให้เยอะขึ้น ก่อนถ่ายเก็บเข้าที่ พอจะใช้ก็ขนเอามาตัดขนาดแยกเป็นใหญ่ เล็ก จี๋ว และอย่าง

ไม่สวย ซึ่งจะเอาเข้าเครื่องสับส่งโรงทำดงฉาย ที่เหลือเราต้องใช้มือทำหมด ตั้งแต่ คัดเกรด ฝ้าหรือฝ้อก็ไม่เอา ถ้าทำอย่างหวาน เอาหัวไชโป้วที่เค็ม ออกมาล้างให้หมดแล้วแช่น้ำตาล ทราขายawl่วน ัฒนศกรกับสินี่ไม่ไ้เลย ความกรอบอยู่ที่ฝักธรรมชาติ อายุการรับประทานราว สามเดือน ถ้าเกินไปจะไม่อร่อย ฝักจะนิ่ม” (อำนาจ แวงทอง, 2541, สัมภาษณ์โดย สุศารา สุจฉายา, 2541, หน้า 292)

ภาพที่ 4-42 การคัดขนาดไชโป้ว (สุศารา สุจฉายา, 2541, หน้า 284-285)

ภาพที่ 4-43 ขั้นตอนการทำไชโป้ว (<http://www.osotho.com>)

ประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคน ของแผ่นดิน

แต่ก่อนเจ็ดเสมียน เคยเป็นอำเภอมาก่อน สมัยก่อนเจริญรุ่งเรืองมาก เป็นที่ถ่ายส่งสินค้า มีท่าเรือ มีสถานีรถไฟ มีตลาดนัด โบราณ เป็นนัด 3 ค่ำ 8 ค่ำ 13 ค่ำ ที่นี้จะมีเรือกลไฟวิ่งรับผู้โดยสาร จากบางนกแขวกไปบ้านโป่ง จากบ้านโป่งไปบางนกแขวก มีเรือแดงวิ่งระยะสั้นจากราชบุรี เจ็ดเสมียน โปธาราม สมัยก่อนตลาดหันหน้าไปทางน้ำ แต่เดี๋ยวนี้เปลี่ยนแล้วตลาดหันหน้ามา ทางบกเพราะเดี๋ยวนี้คนไม่ได้ใช้ทางเรือ ตลาดแห่งนี้เป็นที่ค้าขาย สินค้าข้าวสาร ข้าวโพด เผือกมัน ส่งโบกี้รถไฟจากกรุงเทพฯ ที่นี้เจริญรุ่งเรืองมาก มีทั้งโรงหนัง ร้านขายยา โรงฝิ่น แต่พอย้ายอำเภอ ไปที่ชบเซาหลงเรื่อย ๆ ก็คิดว่าจะทำยังไงให้ตลาดมันฟื้นขึ้นมา เดิมก็จะทำเหมือนตลาดบกดตลาดน้ำ ท้าวไปนี่ล่ะ ก็บังเอิญ โชคดีมาเจอคุณนาย (มานพ มีจำรัส) ซึ่งเป็นศิษย์เอกของครูเล็ก ก็แนะนำให้ทำ เป็นวัฒนธรรม เป็นการจุดประกาย เราก็เลยทำเป็นวัฒนธรรม มีการเล่นดนตรีไทยจากเด็กๆ เยาวชน มีการรวบรวมศิลปินผู้เฒ่าผู้แก่ มาร้องรำทำเพลง มีทั้งพม่า รำขวาน เพลงกล่อมเด็ก ปลายชุมพล การละเล่นเข้าผี ทำขวัญข้าว และยังมีการแสดงของศิลปินร่วมสมัยด้วย ก็เป็นจุดเริ่มต้น ของโครงการ All About Arts สืบสานงานศิลป์ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินขึ้น (พุลสุทัศน์ เมฆสุวรรณ. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนเดิม (สมัยนายกเทศบาล สุทธิเดช) ร่วมกับ สวนศิลป์บ้านดิน ของคุณมานพ มีจำรัส (คุณนาย) พี่นพตลาดเก่าเจ็ดเสมียนขึ้น จัดให้มีตลาดนัด กิจกรรมการแสดง และศิลปวัฒนธรรม ทุกวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ สุดท้ายของเดือน เวลาประมาณ 16.00 น. เป็นต้นไป โดยโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินนี้ ได้ริเริ่มขึ้นในวันที่ 26-27 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา ณ บริเวณชุมชนหลังสถานีรถไฟ ตั้งอยู่ข้างวัดเจ็ดเสมียน ริมแม่น้ำแม่กลอง ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

..พอเรามองผังเมืองแล้วเรารู้เลยว่าตรงนั้นคือตลาดเก่า คือศูนย์กลางเก่า มีสถานีรถไฟ มีแม่น้ำ มีโรงพยาบาล มีโรงเรียน ซึ่งตรงนั้นมันเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เขาสร้างมาตั้งแต่สมัย โบราณ อยู่แล้ว ตลาดเก่าก็อยู่ตรงนั้น วัดก็อยู่ตรงนั้น ทุกอย่างอยู่ตรงนั้นหมดเลย รู้สึกเลยว่าถ้าเราจะทำ อะไร ตรงนั้นพร้อมที่สุดแล้ว (มานพ มีจำรัส. 10 พฤษภาคม 2553. สัมภาษณ์.)

ภาพที่ 4-44 ลานแสดงกิจกรรม

ภาพที่ 4-45 บรรยากาศแม่น้ำแม่กลองริมลานแสดงกิจกรรม

วัตถุประสงค์ในการจัดงาน All about arts สืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน คือเพื่อสนับสนุน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นการรักษาเอกลักษณ์ ของชุมชน อนุรักษ์อาคารเก่าที่เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชุมชน สืบทอดภูมิปัญญาเก่าแก่จาก บรรพบุรุษ รวมทั้งช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนให้คึกคัก มีการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อให้เยาวชน ตลอดจนประชาชนในชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิตและภูมิปัญญาไทย

บางทีเด็กๆ อาเล็กนี่ เขาจะช่วยกันกวาดตลาด มาล้างห้องน้ำเวลามีงานสิ้นเดือน อาเล็ก ก็บอกว่านี่ก็เป็นงานศิลปะอย่างหนึ่ง เพราะเราทำให้ตลาดสวยงาม เขาก็มีจิตอาสากันนะ น่ารัก แล้วเด็กที่เคยแข่งมอเตอร์ไซค์ เล่นเกมส์ เขาก็มาช่วยกัน ถึงเขาเขียนรูปไม่ดีแต่ก็ทำตัวดีขึ้น อากีสบายใจแล้วละ..(ฉันทวรรณ อภิรัตน์อุดมชัย. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

..คนในชุมชน แรกๆ เขาก็มองแปลกๆ ละนะหลังๆ ก็ดีขึ้น มีทัวร์มาลง มีนักท่องเที่ยว มาเที่ยว เขาก็ขายของดีขึ้น รายได้พวกเขาก็ดีขึ้น ร้านแต่ละร้านก็ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใหม่ นี่ก็เป็น ผลดีที่เกิดกับชุมชนเจ็ดเสมียน แล้วคนก็รู้จักเจ็ดเสมียนมากขึ้น (ชัยวิทย์ อภิรัตน์อุดมชัย. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

การบริหารและดูแลกิจกรรมต่างๆ ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคน ของแผ่นดิน แบ่งกิจกรรมที่สำคัญใน โครงการ 4 กิจกรรม ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการแสดงของศิลปินอาวุโสในพื้นที่ ณ บริเวณลานโพธิ์วัดเจ็ดเสมียน เพื่อให้ผู้เฒ่าผู้แก่ได้แสดงฝีมือถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น การแสดงทำขวัญข้าว เพลงกล่อมเด็ก ฝึลุ่ม ฝึกระดัง การเข้าผี พลายชุมพล และศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ของชุมชน

ที่เขาได้ทำตลาด 119 ปีขึ้น ยายก็ได้มาร้องรำทำเพลง ได้มาเห็นลูกหลานเล่นดนตรี ลูกหลานมากันเยอะแยะ ก็มีความสุข (ละออง ชุ่มชื่น. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

คนที่ดูแลศิลปะพื้นบ้านก็คือครูแต่ทั้งหมด แล้วก็มีผู้ใหญ่ใจ แล้วก็มีกอล์ฟ เขาก็จะดูแล เรื่องสถานที่ทั้งหมด ดูแลแขก ดูแลประสานงานทุกเรื่อง (ชัยวิทย์ อภิรัตน์อุดมชัย. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

ภาพที่ 4-46 บริเวณลานโพธิ์ก่อนมีโครงการสืบสานงานศิลป์ฯ (<http://www.chetsamian.org>)

ภาพที่ 4-47 ลานโพธิ์วันนี้มีสีสันขึ้นจากโครงการสืบสานงานศิลป์ฯ

2. จัดตลาดนัด ณ บริเวณตลาดเก่า 119 ปี วัดเจ็ดเสมียน หมู่ที่ 3 ตำบลเจ็ดเสมียน โดยมุ่งเน้นการจำหน่ายอาหารพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีชื่อเสียงของตำบล ใช้วัสดุที่ผลิตจากธรรมชาติบรรจุอาหารให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น

ภาพที่ 4-48 ตลาดนัดบริเวณ โครงการฯ

3. มีเวทีแสดงศิลปวัฒนธรรมของเยาวชน และบุคคลทั่วไปที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมแสดง เพื่อให้เด็กและเยาวชนกล้าแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผลให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม และเกิดเป็นความภาคภูมิใจของตัวเยาวชนเอง

เด็กเขามีความตั้งใจดี แรกๆ เขาก็เล่นได้ไม่ค่อยดีนัก ต่อมาเขาก็พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เล่นเพลงเพราะขึ้น เด็กเขาก็เสียสละเพื่อชุมชน อยากให้เป็นเด็กดี เป็นคนดีของตำบล ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ พ่อแม่ก็ชื่นใจ (ชดช้อย นิมพิบูลย์. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

ภาพที่ 4-49 การแสดงศิลปวัฒนธรรมของเยาวชน

4. จัดเวทีการแสดงศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาทางศิลปวัฒนธรรม จากอดีตสู่ปัจจุบัน พร้อมทั้งสร้างสรรค์ต้นทุน ทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาให้เกิดคุณประโยชน์ ต่อชาติ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวและศิลปะการบันเทิง

ภาพที่ 4-50 การจัดเตรียมการแสดง

ภาพที่ 4-51 การแสดงศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

ชมรมศิลปะวันว่างก็เป็นอาสาสมัครที่คอยดูแล ในเรื่องการประชาสัมพันธ์ โฆษกในงาน ศิลปะพื้นบ้านก็จะเป็นครูเค่อ ส่วนผมก็จะเป็นในเรื่องของการแสดง คอยประสานงานระหว่าง สวนศิลป์และนักแสดงในท้องถิ่น (พระพงษ์ สิงหชาติปรีชากุล. 10 พฤษภาคม 2553. สัมภาษณ์.)

การแบ่งหน้าที่กันก็จะมีผู้ใหญ่พระพงษ์ สิงหชาติปรีชากุล เป็นผู้นำแล้วก็มีผู้ช่วยพรชัย ส่วนหนึ่งก็ชาวบ้าน คนในชุมชนนี้ละ โดยมีเจ้าอาวาสวัดเจ็ดเสมียน พระครูสุวัฒน์พิศาล เป็น ประธานอุปถัมภ์ แล้วก็มีคนในเครือข่าย ขยายวง ขยายคำแล้วก็ยังมีวงโยชวาทิตจาก โรงเรียน

ราชโบริกานุเคราะห์ มาเล่นดนตรี เล่นระนาด แสดงงานร่วมสมัยด้วย (พลสุทัศน์ เมฆสุวรรณ. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

พี่ก็ยังทำการแสดงให้เขาอยู่ แต่เวลาพี่ไม่อยู่เดี๋ยวนี้เขาก็จัดการกันเองได้ ครูชดช้อย ครูเต๋อ เขาก็จะหาเต๋อมาแสดงได้เอง อย่างคุณน้อยที่ดูแลเรื่องตลาด วัดเจ็ดเสมียน ท่านเจ้าอาวาส ประชาชนในเจ็ดเสมียนเองเขาก็ดูแลกันและกัน ช่วยเหลือกัน ต้องบอกว่าคนเจ็ดเสมียนน่ารักมาก พ่อค้าแม่ค้าน่ารักมาก (มานพ มีจำรัส. 10 พฤษภาคม 2553. สัมภาษณ์.)

ถามว่าครูนายได้อะไรจากที่นี่ไหม ไม่ได้หรือครูนายเสียด้วย เดือนๆหนึ่งเสียเยอะมาก นักแสดงมาจากไกลๆ ทุกคนพักที่สวนศิลป์บ้านดิน บางคนมาจากไกลๆ เชียงใหม่ เชียงราย ครูนายก็เลี้ยงก็ดูแลหมด อย่างอาเล็ก อาเอกรับผิดชอบส่วนศิลปกรรม การตั้งบอร์ด การจัดแสดงงานศิลปะ มันต้องมีชื่อไฟ โฉว์รูปแสดงงานอะไร อาเล็ก อาเอกรักออกเอง เราทำด้วยใจจริงๆ อยากให้ราชบุรี เคลื่อนไหวจริงๆ คนเผ่าคนแก่เขาก็น่ารัก จุงลูกจุงหลานมาดูงานเรา พอเราไม่แสดงงาน เขาก็ถามว่าไม่โฉว์รูปอีกหรือ เราก็มีกำลังใจ เราก็สู้ละ (ณภัทรชนม์ อภิรัตน์อุดมชัย. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

ภาพที่ 4-52 ณ ลานกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

เราทำสิ่งที่เราชอบ ผลประโยชน์มันก็ไม่มีความหมาย เราก็หมุนเอาเงินจากงานที่เราทำ มาซื้ออุปกรณ์ให้เด็กๆ เขาได้ทำงานศิลปะกันจริงๆ แล้วงานตรงนี้นั้นทำด้วยใจจริงๆ แต่เมื่อไหร่ที่คำว่าธุรกิจเข้ามาเมื่อไหร่ มันก็จะล่มสลายแน่ๆ เพราะเมื่อธุรกิจมากก็จะมีผลประโยชน์แอบแฝง

แต่พินายเขาวางหมากไว้ดีมาก ๆ เขาค่อยให้มันโตอย่างช้า ๆ คนที่เขามาดูที่นี้มันไม่มีการเสริมแต่ง เขาจะเห็นภาพแบบเดิม ๆ เราไม่ได้สร้างชิ้นใหม่ เขาเสริมสิ่งที่มันมีอยู่แล้ว มันถึงได้อยู่ได้ (ชัยวิทย์ อภิรัตน์อุดมชัย. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

ภายในงานสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินนี้จะจัดหมวดหมู่ของการแสดงดนตรี ศิลปะพื้นบ้าน ศิลปะร่วมสมัย การแสดงงานนิทรรศการและตลาดนัดงานศิลปะตามสถานที่ต่างๆ ของชุมชน โดยจัดให้สอดคล้องไปกับบรรยากาศของเดิม

ภาพที่ 4-53 แผนผังแสดงเส้นทางเดินท่องเที่ยว
ในโครงการฯ

① ลานโพธิ์	⑦ พื้นที่นั่งชมกิจกรรม
② บริเวณวัดเจ็ดเสมียน	⑧ ชุมเครื่องเสียง
③ บ้านไม้	⑨ พิพิธภัณฑ์ชุมชน
④ ศาลาเอนกประสงค์	⑩ ศาลเจ้าแม่เจ็ดเสมียน
⑤ ลานกิจกรรม	⑪ สถานีรถไฟเจ็ดเสมียน
⑥ ชุมเก็บอุปกรณ์	⑫ กุฎิตาผ้าขาว
P ลานจอดรถ	พื้นที่ตลาดนัด
	เส้นทางเดินเท้า

ศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” ต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ศิลปวัฒนธรรม

ผลการศึกษาที่ได้จากแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้แจกจ่ายแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 100 ชุด ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานะทางครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ บทบาทต่อโครงการสืบสานงานศิลป์ฯ และการรับรู้ข่าวสารของโครงการ ในส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับศักยภาพของตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน จำนวน 25 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 4-7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	36	36.0
1.2 หญิง	64	64.0
รวม	100	100.0
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 15 ปี	2	2.0
2.2 15-24 ปี	24	24.0
2.3 25 -34 ปี	38	38.0
2.4 35-44 ปี	22	22.0
2.5 45-54 ปี	12	12.0
2.6 55 ปี ขึ้นไป	2	2.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 4-7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. สถานะทางครอบครัว		
3.1 โสด	72	72.0
3.2 สมรส	28	28.0
3.3 หย่า/ แยกกันอยู่	0	0.0
3.4 อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0.0
รวม	100	100.0
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	0	0.0
4.2 มัธยมศึกษา/ ปวช.	20	20.0
4.3 ปวส./ อนุปริญญา	6	6.0
4.4 ปริญญาตรี	56	56.0
4.5 สูงกว่าปริญญาตรี	18	18.0
รวม	100	100.0
5. อาชีพหลัก		
5.1 นักเรียน/ นักศึกษา	16	16.0
5.2 ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	32	32.0
5.3 พนักงานเอกชน	18	18.0
5.4 ธุรกิจส่วนตัว	26	26.0
5.5 รับจ้างทั่วไป	8	8.0
5.6 อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 4-7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้/ เดือน(บาท)		
6.1 ต่ำกว่า 6,000	18	18.0
6.2 6,001-12,000	42	42.0
6.3 12,001-18,000	10	10.0
6.4 18,001-24,000	8	8.0
6.5 24,001-30,000	6	6.0
6.6 มากกว่า 30,000	16	16.0
รวม	100	100.0
7. อยู่ในกลุ่มที่มีบทบาทต่อโครงการ สืบสานงานศิลป์ฯ ต่อไปนี้		
7.1 ประชาชนในพื้นที่	24	24.0
7.2 ผู้ประกอบการค้า	8	8.0
7.3 นักท่องเที่ยว	50	50.0
7.4 เจ้าหน้าที่ราชการท้องถิ่น	18	18.0
รวม	100	100.0
8. ท่านรับทราบข่าวสารของโครงการฯ จากที่ใด		
8.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (นิตยสาร หนังสือพิมพ์)	8	8.0
8.2 รายการโทรทัศน์ สารคดี	16	16.0
8.3 ศูนย์ข้อมูลในชุมชน(เสียงตามสาย)	22	22.0
8.4 เพื่อน/ คนรู้จัก	40	40.0
8.5 อินเทอร์เน็ต	8	8.0
8.6 อื่นๆ (ไปรตระบุ) ทัวร์พามา	6	6.0
รวม	100	100.0

จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมโครงการสืบสานงานศิลป์ฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อัตราส่วนร้อยละ 64 จากจำนวน 100 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ อาชีพหลักคือ ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 32 ใกล้เคียงกับผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวที่มีอัตราส่วนเท่ากับร้อยละ 26 รายได้ต่อเดือนอยู่ในเกณฑ์คือ 6,000-12,000 บาท คิดเป็นอัตราส่วนมากที่สุดคือ ร้อยละ 42 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50 เป็นนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ซึ่งการรับทราบข่าวสารของโครงการนั้น ส่วนมากจะเป็นการโฆษณาปากต่อปาก คือรับทราบข่าวสารจากเพื่อน/ คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือรับทราบจากศูนย์ข้อมูลในชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน

เพื่อศึกษาถึงศักยภาพของโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นเครื่องมือในการศึกษาโดยมุ่งเน้น 6 ด้านหลักคือ ศักยภาพในการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด ด้านการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และศักยภาพด้านกิจกรรมการแสดง จากการศึกษานี้ได้ทราบถึงผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 4-8 ศักยภาพด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด

ศักยภาพด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด	ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย: ศักยภาพ
1. มีการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน	3.08	ปานกลาง
2. มีการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการ ชุมชน	3.00	ปานกลาง
3. ยกระดับคุณภาพสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าท้องถิ่น	3.46	ปานกลาง
โดยรวม	3.18	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-8 แสดงให้เห็นว่าด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาดนั้น มีศักยภาพในเรื่องการยกระดับคุณภาพสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าท้องถิ่นมากที่สุดในด้านนี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.46 จัดอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยรวมรายด้านก็จัดอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4-9 ศักยภาพด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย: ศักยภาพ
1. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	3.26	ปานกลาง
2. มีการฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.52	มาก
3. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว (เช่น การผลิตไข่ป๊อว์ ฯ)	3.68	มาก
โดยรวม	3.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-9 แสดงให้เห็นว่าในด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว นั้น มีศักยภาพในเรื่องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุดในด้านนี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.68 จัดอยู่ในระดับที่มีศักยภาพมาก และรองลงมาคือมีการฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีศักยภาพมากเช่นเดียวกัน ส่วนค่าเฉลี่ยรวมรายด้านในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว นั้นโดยรวมแล้วจัดอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4-10 ศักยภาพด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์

ศักยภาพด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์	ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย: ศักยภาพ
1. มีการพัฒนาและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลในชุมชนเพื่อการประชาสัมพันธ์	3.10	ปานกลาง
2. มีการจัดทำสื่อต่างๆเพื่อเผยแพร่สู่ภายนอกชุมชน	3.56	มาก
3. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสิ่งพิมพ์	3.10	ปานกลาง
4. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการแสดงล่องหน้า	3.04	ปานกลาง
5. มีสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไว้บริการตามศูนย์การท่องเที่ยวหรือโรงแรม	3.06	ปานกลาง
โดยรวม	3.17	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-10 แสดงให้เห็นว่าในด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์นั้น ในเรื่องการจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่สู่ภายนอกชุมชนมีศักยภาพมากอยู่เพียงข้อเดียว และในเรื่อง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการแสดงผลงานมีค่าเฉลี่ยระดับศักยภาพน้อยที่สุดในด้านนี้ คือ 3.04 ส่วนค่าเฉลี่ยรวมรายด้านในการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์นั้น โดยรวมแล้วจัดอยู่ในระดับ ปานกลาง

ตารางที่ 4-11 ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมและความสะดวกและการบริการ

ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมและความสะดวกและการบริการ	ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย: ศักยภาพ
1. มีสถานที่จอดรถเพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยว	3.00	ปานกลาง
2. เส้นทางเดิน สะดวกและไม่แออัด	3.22	ปานกลาง
3. มีบริการห้องสุขา ให้บริการอย่างเพียงพอ	2.80	ปานกลาง
4. ห้องสุขามีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ	3.14	ปานกลาง
5. มีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม	3.00	ปานกลาง
6. มีร้านค้าของที่ระลึกหรือศูนย์การค้าขนาดเล็ก สำหรับบริการนักท่องเที่ยว	2.82	ปานกลาง
โดยรวม	3.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-11 แสดงให้เห็นว่าในด้านสิ่งแวดล้อมและความสะดวกและการบริการนั้น มีศักยภาพในเรื่องเส้นทางเดินสะดวกและไม่แออัดมากที่สุดในด้านนี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.22 จัดอยู่ในระดับปานกลาง และเรื่องบริการห้องสุขา มีบริการอย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุดในด้านนี้ อยู่ที่ 2.80 ส่วนค่าเฉลี่ยรวมรายด้านจัดอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4-12 ศักยภาพด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย: ศักยภาพ
1. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสวยงาม	3.60	มาก
2. มีเครื่องหมาย และป้ายสัญญาณจราจรบอกเส้นทาง บอกระยะทางถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.20	ปานกลาง
โดยรวม	3.40	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-12 แสดงให้เห็นว่าในด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นั้น มีศักยภาพในเรื่องสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสวยงามอยู่สูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 จัดอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยรวมรายด้านจัดอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4-13 ศักยภาพด้านกิจกรรมการแสดง

ศักยภาพด้านกิจกรรมการแสดง	ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย: ศักยภาพ
1. วัน เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม (เดือนละ 1 ครั้ง คือ สุกร-อาทิตย์ สิ้นเดือน)	3.46	ปานกลาง
2. ระยะเวลาในการจัดการแสดงมีความเหมาะสม	3.52	มาก
3. สื่อ แสง สี และเสียง มีความเหมาะสมกับการแสดงนั้นๆ เป็นอย่างดี	3.46	ปานกลาง
4. พื้นที่ในการจัดกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสมกับจำนวนผู้ชม	3.50	มาก
5. ฉาก และอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงทำให้ผู้ชมเห็นภาพลักษณ์ สามารถทำความเข้าใจตามได้และสร้างจุดดึงดูดสายตาเพื่อกระตุ้นความสนใจได้ดี	3.52	มาก
6. แนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดง สามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.34	ปานกลาง
โดยรวม	3.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-13 แสดงให้เห็นว่าในด้านกิจกรรมการแสดงนั้น มีศักยภาพในเรื่องระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการแสดง และเรื่องฉาก อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการแสดงมากที่สุด ในด้านนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 3.52 จัดอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยรวมรายด้านในด้านการจัดกิจกรรมการแสดงนั้นจัดอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4-14 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับศักยภาพ แบ่งเป็น โดยรวมและรายด้าน

ศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียนใน โครงการสืบสานงานศิลป์ฯ ในด้านต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย: ศักยภาพ
1. ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด	3.18	ปานกลาง
2. ด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว	3.48	ปานกลาง
3. ด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์	3.17	ปานกลาง
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ	3.00	ปานกลาง
5. ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.40	ปานกลาง
6. ด้านกิจกรรมการแสดง	3.47	ปานกลาง
โดยรวม	3.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-14 พบว่าในภาพรวมศักยภาพของตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรีในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ ($\bar{X} = 3.48$) รองลงมาคือด้านกิจกรรมการแสดง ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.40$) ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.18$) ด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.17$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ($\bar{X} = 3.00$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน
โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับศักยภาพและการดำเนินการ
ของตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ผู้วิจัย
ได้ยกตัวอย่างของการสัมภาษณ์มาส่วนหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ส่วนของวิถีชีวิต บ้านไม้ สถานีรถไฟ วัด ทั้งหมดนี้คือตัวที่เชื่อมโยงกัน ให้ชุมชนทำงาน
All About Arts ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การแสดงเป็นส่วนหนึ่ง เป็นแค่ดอกไม้หอมเท่านั้นเองที่
จะดึงดูดให้ทุกคนมา

การจัดงาน*All About Arts* เราไม่ได้เข้าไปจัดการ หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่แต่เราเข้าไป
ดูแลสิ่งที่มีอยู่ไปทำให้มันดีขึ้นเท่านั้นเอง. (มานพ มีจำรัส. 10 พฤษภาคม 2553. สัมภาษณ์.)

คิดว่ามันน่าจะเป็นได้นะ ศักยภาพของการสืบสานงานศิลป์ ก็ต้องอาศัยการร่วมมือกันกับ
หลายๆ ฝ่าย ในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ก็พยายามที่จะรักษาตรงนี้ให้ได้ ไม่ให้มันขาดหายไป พยายาม
ปลูกรากไว้ อย่างคุณยายละออเอง ตอนนั้นก็ฝึกเด็กไว้ เพื่อสืบทอดฝีมือการแสดงของศิลปินอาวุโส
เอาไว้ด้วย แล้วก็คาดหวังอยากให้มันยั่งยืนไป คือศักยภาพของชาวเจ็ดเสมียน เขามีความตั้งใจ
อยู่แล้ว (ชดช้อย นิรมพิบูลย์. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

อาเล็กก็อยากให้ศิลปะของราชบุรีเคลื่อนไหว ก็เลยทำงานนี้ขึ้นมา อาจจะเป็นส่วนเล็กๆ
ของสังคมที่นี้ อาเล็กไม่ได้คาดหวังให้มันใหญ่โตอะไร แค่อยากให้ชาวบ้านเขาสัมผัสได้ จับต้องได้
จริง แล้วก็เชิญศิลปินให้เขาเอางานมาแสดง ให้เขาได้แสดงตัวบ้าง (ณภัทรชนม์ อภิรัตน์อุดมชัย.
25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

สิ่งที่คนเขามาดูงานที่นี้ คือของจริง วิถีชีวิตจริงๆ ที่เขามีอยู่แล้ว เราไม่ต้องสร้างขึ้น
มาใหม่เราแค่เสริมสิ่งที่มีอยู่แล้ว ช่วงที่เราทำแรก ๆ มีคนมาดูงานที่นี้เยอะนะ นั่งรถกันมาดู เราก็ทำ
ด้วยใจจริงๆ (ชัยวิทย์ อภิรัตน์อุดมชัย. 25 เมษายน 2553. สัมภาษณ์.)

สิ่งที่เด่นชัดของ*All About Arts* จริงๆ แล้วมันคือวิถีชีวิตของคนในชุมชน วัฒนธรรม
ประเพณี มีตลาดนัด โบราณ มีสินค้าราคาถูก อาหารราคาถูก เป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนจริงๆ

เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง ศักยภาพในการท่องเที่ยวมีความเป็นไปได้ในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้ เน้นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ถ้าเราเน้นปริมาณนักท่องเที่ยว ถ้านักท่องเที่ยวเข้ามามากไป มันก็จะมีผลกระทบทั้งในด้านของสิ่งแวดล้อมและในเรื่องของธรรมชาติด้วย เราไม่ต้องการให้มันเติบโตมากมาย ไม่ได้เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวมาก แต่ว่าเน้นนักท่องเที่ยวที่เขาอยากมาดูวัฒนธรรม มาดูแหล่งเรียนรู้จริงๆ.(พีระพงษ์ สิงหาติปรีชากุล. 10 พฤษภาคม 2553. สัมภาษณ์.)

ภาพที่ 4-54 บอร์ดแสดงข้อมูลแหล่งเรียนรู้เจ็ดเสมียน

ตอนนี้เรายืนด้วยตัวเองนะ ชุมชนยืนด้วยขาของตัวเอง ก็ไม่ได้มีหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอะไรมาดูแลเรา ก็คนในชุมชนนี่ละช่วยกันคนละไม้คนละมือ ทำด้วยใจกันละนะ นอกจากคนในชุมชนก็จะมีเครือข่ายกลุ่มต่างๆ ตอนนี้ก็จะมีวงโยชวาทิต โรงเรียนนั้น โรงเรียนนี้ ตอนนี้เด็กๆ ของเราไปถึงได้เล่นเปียโนแล้วนะ เนี่ยเดือนหน้าก็จะไปเล่นที่ประเทศเกาหลี สองปีกว่าเนี่ย เด็กเรามีการพัฒนาและเติบโตมาเรื่อยๆเลย เด็กขิมที่เล่นบรรเลงเนี่ย รับเสด็จมาสองครั้งแล้ว ก็อยากให้เด็กๆพวกนี้ เขาได้ซึมซับศิลปะไว้ให้เกิดการเรียนรู้

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคาม ของตลาดเจ็ดเสมียนใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” จากการศึกษาประวัติความเป็นมา เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจพื้นที่โดยรอบตำบลเจ็ดเสมียน

จากแผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2553-2556 จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการรับฟังความเห็น และความต้องการของส่วนราชการ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป การรับฟังดังกล่าว เพื่อนำปัญหาและความต้องการของประชาชนจากระดับพื้นที่ มาประสานเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนา ในระดับชาติ และกลุ่มจังหวัด เพื่อประกอบการกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดราชบุรี สรุปได้ดังนี้

ความต้องการของประชาชน จังหวัดราชบุรี ได้จัดทำแบบสอบถามความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยตรง ส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาจังหวัดราชบุรี โดยประชาชนได้เสนอความเห็นและความต้องการ ให้จังหวัดดำเนินการตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 41.1
2. การเสริมสร้างคุณภาพชีวิต คิดเป็นร้อยละ 29.3
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 14.2
4. การป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรมและเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 11.5

ความต้องการในการแก้ไขปัญหาในระดับอำเภอ เป็นการรับฟังความเห็นจากประชาคมอำเภอ โดยเชื่อมโยงกับแผนแม่บทชุมชน ผ่านคณะอนุกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในระดับอำเภอ เพื่อประกอบเป็นความต้องการในระดับพื้นที่ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดที่สามารถเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด สามารถสรุปดังนี้

1. เป็นเมืองศูนย์รวมแห่งเกษตรปลอดภัย ประกอบกับกระแสความต้องการอาหารปลอดภัย จะมีผลรุนแรงผลักดันให้เมืองราชบุรีได้มีการพัฒนาคุณภาพผลผลิตทางการเกษตรครั้งใหญ่ ดังนั้นตลาดหรือศูนย์รวมผลผลิตทางการเกษตรจะมีบทบาทสำคัญ ที่จะเป็นกลไกกระทำการให้บรรลุสู่ความเป็นเมืองแห่ง เกษตรปลอดภัย (อำเภอเมือง)
2. ต้องการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพทางการเกษตร และอุตสาหกรรม รวมทั้งพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่ไปด้วย (อ.เภอบ้านโป่ง)
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน โดยเน้นการผลิตสินค้า ที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพการบริการที่ดี (อำเภอโพธาราม)

4. ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ผู้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข (อำเภอดำเนินสะดวก)
 5. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ต่างๆ รวมทั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ให้มีความเข้มแข็ง เน้นการแก้ไข ปัญหาคุณภาพชีวิตที่ดี และลดปัญหาสิ่งแวดล้อม (อำเภอวัดเพลง)
 6. ให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ และอนุรักษ์ ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม (อำเภอสวนผึ้ง)
 7. ส่งเสริมการปลูกสับปะรด พัฒนาแหล่งน้ำทางการเกษตร (อำเภอบ้านคา)
- (สำนักงานจังหวัดราชบุรี, 2552, หน้า 14-16)

จากเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการกลไกบูรณาการแผนชุมชนระดับจังหวัด จังหวัดราชบุรี มีการประเมิน วิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดราชบุรี ไว้ ดังนี้

จุดแข็ง

1. สังคมมีความสามัคคี สมานฉันท์ ใสสะอาด มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย
2. มีองค์กรด้านการศึกษาเรียนรู้ ตลอดจนจรรยาบรรณที่ท้องถิ่นในพื้นที่ พร้อมให้การสนับสนุน ด้านวิชาการ
3. โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคทั่วถึง
4. สภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
5. มีทรัพยากรการท่องเที่ยวพร้อมพัฒนา
6. มีสินค้าและผลิตภัณฑ์หลายชนิดที่เป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งในระดับภูมิภาคและระดับ ประเทศ
7. มีพื้นที่รองรับการขยายตัวภาคอุตสาหกรรม
8. มีสถานบริการสาธารณสุขครอบคลุมทุกพื้นที่
9. มีแหล่งสนับสนุนเงินทุน เช่น สถาบันการเงิน

จุดอ่อน

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย กลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง มลภาวะทางอากาศ ขยะมูลฝอย
2. ปัญหาสังคมด้านความยากจน เด็กคนชราถูกทอดทิ้ง ไม่มีที่อยู่อาศัยขาดที่ทำกิน การว่างละเมิดทางเพศ ยาเสพติด ลักขโมย มีแรงงานนอกระบบประกันสังคม ความขัดแย้งในชุมชน ขาดความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่
3. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านหนี้สินนอกระบบ แรงงานไร้ฝีมือ ไม่มีตลาดรองรับสินค้าแปรรูป ไม่มีมาตรฐาน การผลิตสินค้า

4. ขาดการวางระบบผังเมืองครอบคลุมทั้งอำเภอ

โอกาส

1. ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องมีหลักธรรมาภิบาล
2. มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนา
3. มีแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพประชากร สินค้าและบริการ
4. มีตลาดรองรับสินค้าเกษตรอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง
5. พื้นที่อยู่ไม่ไกลกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางธุรกิจ

ข้อจำกัด

1. ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เกิดปัญหาการว่างงาน
2. ขาดความต่อเนื่องในด้านนโยบายและขาดแคลนบุคลากรภาครัฐ
3. ไม่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตและราคาสินค้าเกษตรได้
4. ขาดการบูรณาการเพื่อมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน และประชาชนในการ

บริหาร จัดการและดำเนินการต่างๆ

5. มีพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติ น้ำท่วมขัง และแล้งซ้ำซาก
6. แรงงานต่างด้าว กระทบความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และสุขภาพอนามัยของ

ประชาชน

7. ระเบียบกฎหมายไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่าง

เคร่งครัด

8. ขาดจิตสำนึกในการดูแลตนเองและสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพอนามัย ทำให้โรค

ไม่ติดต่อ สูงขึ้น มีปัญหาโรคไข้เลือดออก

(สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี, 2553)

จากเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการกลไกบูรณาการแผนชุมชนระดับจังหวัด จังหวัดราชบุรี และแผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2553-2556 รวมทั้งการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และการสำรวจพื้นที่โดยรอบตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี สามารถนำมาวิเคราะห์และประเมินผลระดับศักยภาพจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามของตลาดเจ็ดเสมียนใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์และประเมินระดับศักยภาพจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามของ ตลาดเจ็ดเสมียนใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน”

จุดแข็ง ของตลาดเจ็ดเสมียนใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน”

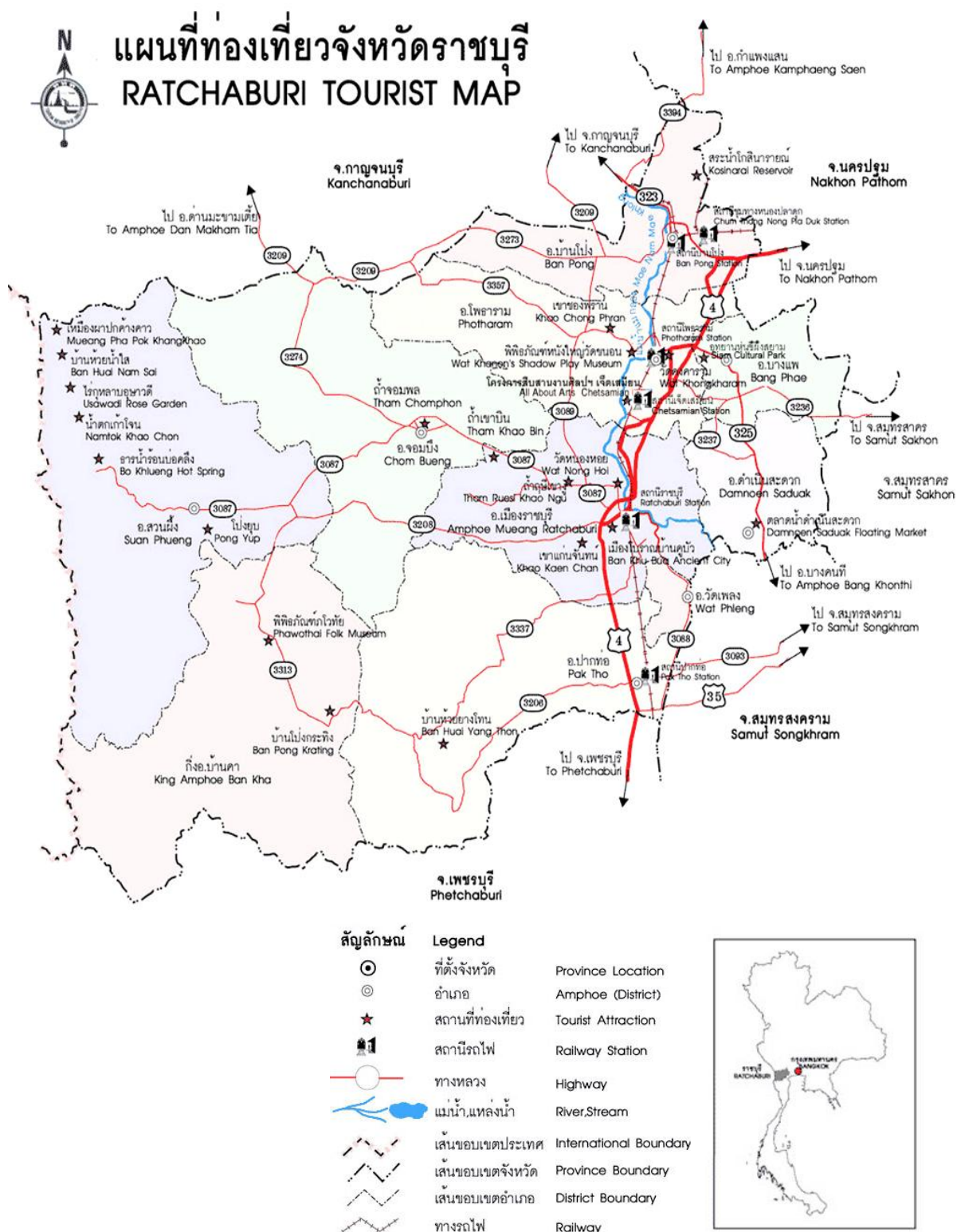
- ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ยังไม่ถูกทำลาย
- ทำเลที่ตั้งเหมาะสม มีสภาพภูมิศาสตร์เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว
- การคมนาคมสะดวกไม่ไกลจากกรุงเทพฯ สามารถเข้าถึงได้ง่ายทั้งรถส่วนตัว รถไฟ และรถประจำทาง
- สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้ตลอดปี
- ผู้นำชุมชนในท้องถิ่น รวมถึงประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือและส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี
- เป็นเส้นทางเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นภายในจังหวัด
- เชื่อมโยงกับระบบท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง เช่น นครปฐม (พระราชวัง สนามจันทร์ พระปฐมเจดีย์ ตลาดน้ำดอนหวาย) เพชรบุรี (พระราชวังบ้านปืน อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครคีรี (เขาวัง)) เป็นต้น

จุดอ่อน ของตลาดเจ็ดเสมียนใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน”

- ขาดการพัฒนาสถานที่และอาชีพเด่นของหมู่บ้านที่จะเป็นจุดขายในการท่องเที่ยว
- แผนงานการประชาสัมพันธ์ยังไม่ได้กำหนดให้ชัดเจนทำให้ยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควรทั้งๆ ที่โครงการนี้มีศักยภาพเพียงพอที่จะส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักได้
- ขาดการประชาสัมพันธ์และการให้บริการข่าวสารแก่ชุมชนภายนอก

ภาพที่ 4-57 ธรรมชาติโดยรอบเจ็ดเสมียนยังคงความสมบูรณ์ (http://www.chetsamian.org)

ภาพที่ 4-58 แผนที่แสดงการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี

(<http://www.ratchaburineews.com>)

โอกาส ของตลาดเจ็ดเสมียนใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน”

- กระแสความนิยมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้จังหวัดราชบุรีมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางด้านประเพณี วัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว และการศึกษาวินิจฉัยชีวิตกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้เพราะจังหวัดราชบุรีมีหลากหลายเชื้อชาติและมีประเพณีเก่าแก่มากมาย

- โครงการนี้สามารถพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสูงในอนาคตได้ เพราะพื้นที่โดยรอบมีสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์และสวยงาม อีกทั้งกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรมนั้นมีความหลากหลายและน่าสนใจ

- นโยบายรัฐเอื้อต่อการพัฒนาและการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นโอกาสที่ดีในการประชาสัมพันธ์

- การพัฒนาคุณภาพสินค้าทางการเกษตรให้เป็นที่พอใจต่อนักท่องเที่ยว

- การสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง

วัฒนธรรมแห่งใหม่

- การสนับสนุนและประชาสัมพันธ์จากสวนศิลป์บ้านดิน สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน โดยเป็นสิ่งที่พักและแหล่งเรียนรู้ควบคู่กัน

- เนื่องจากเจ็ดเสมียนมีพื้นที่ใกล้ตลาดน้ำดำเนินสะดวกซึ่งจะรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงมีโอกาสนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของโครงการให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นได้ ทั้งนี้อาจทำแผนที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อเชื่อมต่อกับสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดได้อีกด้วย

ภัยคุกคาม ของตลาดเจ็ดเสมียนใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน”

- ขาดการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์

- คู่แข่งจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นซึ่งมีชื่อเสียงดั้งเดิมและมีจุดขายชัดเจนกว่า

- รัฐให้ความสนใจการประชาสัมพันธ์น้อย ไม่ช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ หรือพัฒนาแหล่งที่ด้อยโอกาส

- จังหวัดต่างๆ มีแนวโน้มในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูง หากไม่ได้รับการพัฒนาและบริหารจัดการที่ดีอย่างต่อเนื่องก็จะไม่สามารถชิงความได้เปรียบเหนือจังหวัดอื่นได้

- หน่วยงานภายนอกโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกรมการปกครองให้การสนับสนุนน้อยมาก

ภาพที่ 4-59 สวนศิลป์บ้านดิน เจ็ดเสมียน

ภาพที่ 4-60 การจัดกิจกรรมของสวนศิลป์บ้านดิน

จากผลการวิเคราะห์และประเมินศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียนใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรีนั้น จะเห็นได้ว่ามีโอกาสในการพัฒนา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมอยู่สูง เนื่องจากจังหวัดราชบุรีเป็นแหล่งภูมิปัญญา ท้องถิ่น มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอยู่มาก และมีสินค้าท้องถิ่นที่รอการสนับสนุนอยู่มาก หากมี การส่งเสริมและจัดทำแผนพัฒนาเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา ให้เกิดการพัฒนาอย่างชัดเจน ก็จะมี

โอกาสพัฒนาที่สามารถเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเพิ่มรายได้ประชากรให้สูงขึ้นได้อีกด้วย

บทที่ 5

อภิปรายและสรุปผล

การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรีใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญา คนของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูล ประวัติความเป็นมา การดำเนินการและการวิเคราะห์ศักยภาพของโครงการ ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม อันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ (1) เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี (2) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของ โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน (3) เพื่อศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” ต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ โดยศึกษาจากกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการค้า นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยตามความสะดวก ผลของการศึกษาสามารถสรุปโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า ชาวตำบลเจ็ดเสมียนมีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของตนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ยังมีตำนานเล่าขานถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของตำบลเจ็ดเสมียนที่มีความเป็นมาอันยาวนาน ประกอบกับยังมีการรักษาประเพณี อันเก่าแก่เอาไว้ มีการรักษาสภาพแวดล้อมไว้เป็นอย่างดี และถึงแม้จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มชน ชาวเจ็ดเสมียนก็ยังสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเคารพใน วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละกลุ่มชนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สิ้นธุ์ สโรบล และคณะ (2551)

ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นต้อง มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ภาคภูมิใจ ในตนเอง แบ่งบทบาทการทำงาน เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน สร้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ชาวบ้านมีส่วนร่วมและพิจารณาขีดความสามารถในการรองรับ เป็นต้น ไร่ไพพรรณ แก้วสุริยะ (2547, หน้า 78) เห็นว่า เมื่อพิจารณาทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น สามารถแยกออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1. แหล่งธรรมชาติที่มีความสวยงามโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเช่น ป่าเขา น้ำตก ถ้ำ ทะเล ฯลฯ
2. แหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ ศาสนสถานที่สวยงาม พิพิธภัณฑสถาน
3. งานบุญพื้นบ้าน งานประเพณีพื้นเมืองในรอบปี (12 เดือน)
4. ภูมิปัญญาพื้นบ้าน วิถีชีวิตพื้นบ้าน และการประกอบอาชีพหลักในชุมชน ไร่สวน เกษตรต่างๆ และฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ
5. บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความสามารถทำงานในธุรกิจท่องเที่ยวด้านบริการอย่างมีคุณภาพในแต่ละสาขา เช่น บริการนำเที่ยว เรือนำเที่ยว บริการในร้านอาหารและบริการนำเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือวิทยากรในท้องถิ่น) เป็นต้น

จากข้อมูลเบื้องต้น จะเห็นได้ว่า พื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียนนั้นมีทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ครบทุกข้อ ทั้งสภาพแวดล้อมที่สวยงาม แหล่งประวัติศาสตร์ วัด งานประเพณี ภูมิปัญญาพื้นบ้าน การทำไร่ไถนาและบุคลากรในท้องถิ่นที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี ส่วนในด้าน การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของชาวเจ็ดเสมียนนั้น ผลจากการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น และงานเทศกาลประเพณีของชุมชนเจ็ดเสมียน พบว่า ศักยภาพของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นสามารถส่งเสริม และพัฒนาให้มีการจัดกิจกรรมร่วมกับโครงการสืบสานงานศิลป์ฯ ได้โดยการฟื้นฟูประเพณีที่มีความคล้ายคลึงกัน มีการจัดในเวลาเดียวกัน เช่น เทศกาลเผาข้าวหลาม การทำบุญข้าวจี๋ ในเดือน 3 หรือการกวนข้าวเหนียวแดง ประเพณีแข่งเรือ การประกวดต่างๆ ในเทศกาลแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ในเดือน 5 ประกอบกับช่วงเดือน 3 และเดือน 5 เป็นช่วงปลายฤดูหนาว ต้นฤดูร้อน อันเป็นช่วงที่สภาพภูมิอากาศเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ อาจกำหนดสถานที่จัดงานในบริเวณตลาดเจ็ดเสมียนซึ่งเป็นศูนย์กลางชุมชนสามารถสัญจรไปมาได้สะดวก และกำหนด จัดทำเป็นปฏิทินเทศกาลประเพณี เน้นวัฒนธรรมที่เด่นชัดของแต่ละกลุ่มชน แต่งกายตามวัฒนธรรมเดิม เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

2. ประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของ แผ่นดิน

การดำเนินการโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินนั้นเกิดขึ้นจากความตั้งใจ และความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน วัด ศิลปินในพื้นที่ ครูเต๋อ ครูนาย ครูเล็ก ครูชดช้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 และเยาวชนในตำบลเจ็ดเสมียน เป็นสำคัญ ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินการ เน้นการแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้านผสมผสานกันกับวัฒนธรรมร่วมสมัย เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

The European Centre for Traditional and Regional Cultures หรือ ECTARC (อ้างใน สุดชีวิต นันทวัน ณ อุทยาน, 2551, หน้า 99) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. โบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานต่างๆ
2. สถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง รวมถึงซากปรักหักพังของสิ่งปลูกสร้างในอดีต
3. ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ประเพณี และเทศกาลต่างๆ
4. ความน่าสนใจในเรื่องของดนตรี ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของดนตรีคลาสสิก ดนตรีพื้นบ้าน หรือดนตรีร่วมสมัย
5. การแสดง ละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่างๆ
6. ภาษาและวรรณกรรม
7. ประเพณีและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
8. วัฒนธรรมเก่าแก่โบราณ วัฒนธรรมพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมย่อย

จากองค์ประกอบดังกล่าว พบว่าโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน มีองค์ประกอบที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอย่างครบถ้วน และสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญคือ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และการแสดง ทั้งการแสดงฝีมือจากศิลปินพื้นบ้าน การเข้าฝึพลายชุมพลฯ หรือการแสดงศิลปะร่วมสมัย ล้วนแล้วแต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในโครงการนี้ ทั้งนี้เนื่องจาก ตำบลเจ็ดเสมียนเป็นท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและยังคงรักษาสิ่งเหล่านี้มาได้จนถึงปัจจุบัน และชาวบ้านในชุมชนผู้เป็นเจ้าของชุมชนยังมีอัธยาศัย พร้อมที่จะต้อนรับผู้มาเยือนจากต่างถิ่นด้วยมิตรไมตรีอยู่เสมอ

3. ศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญา คนของแผ่นดิน ต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

1. ศักยภาพด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด ในด้านนี้ มีศักยภาพในเรื่องการยกระดับคุณภาพสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าท้องถิ่นมากที่สุด ส่วนการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน และการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการชุมชนมีศักยภาพน้อยลงมาตามลำดับ แต่โดยรวมยังจัดอยู่ในระดับปานกลาง
2. ศักยภาพด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว มีศักยภาพในเรื่องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุดในด้านนี้ จัดอยู่ในระดับที่มีศักยภาพมาก รองลงมาคือมีการฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น และการมีโปรแกรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีศักยภาพจัดอยู่ในระดับปานกลาง
3. ศักยภาพด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่สู่ภายนอกชุมชนมีศักยภาพมากอยู่เพียงข้อเดียว และในเรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการแสดงล่วงหน้ามีค่าเฉลี่ยระดับศักยภาพน้อยที่สุดในด้านนี้ ส่วนการพัฒนาและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลในชุมชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และการมีสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไว้บริการตามศูนย์การท่องเที่ยวหรือโรงแรม มีศักยภาพจัดอยู่ในระดับปานกลาง
4. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ มีศักยภาพในเรื่องเส้นทางเดินสะดวกและไม่แออัดมากที่สุดในด้านนี้ และเรื่องบริการห้องสุขา มีบริการอย่างเพียงพอมีระดับศักยภาพน้อยที่สุดในด้านนี้ ในเรื่องสถานที่จอดรถเพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยว ห้องสุขามีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม และมีร้านค้าของที่ระลึกหรือศูนย์การค้าขนาดเล็กสำหรับบริการนักท่องเที่ยว จัดอยู่ในระดับปานกลาง
5. ศักยภาพด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพในเรื่องสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสวยงามอยู่สูงจัดอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องมีเครื่องหมายและป้ายสัญลักษณ์จราจรบอกเส้นทาง บอกระยะทางถึงแหล่งท่องเที่ยว จัดอยู่ในระดับปานกลาง
6. ศักยภาพด้านกิจกรรมการแสดง มีศักยภาพในเรื่องระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการแสดง และเรื่องฉาก อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการแสดงมากที่สุดในด้านนี้ รองลงมาคือ พื้นที่ในการจัดกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสมกับจำนวนผู้ชม สื่อ แสง สีและเสียง มีความเหมาะสมกับการแสดงนั้นๆ เป็นอย่างดี วัน เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม (เดือนละ 1 ครั้ง คือ สุกรี

ถึงอาทิตย์สิ้นเดือน) และแนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดง สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ เรียงลงมาตามลำดับ

จากการศึกษาระดับศักยภาพ แบ่งเป็น โดยรวมและรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยในด้าน การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมการแสดง การดูแล สิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด การพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์ และในด้านที่น้อยที่สุดคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ เมื่อพิจารณาจากผลรายชื่อแล้วพบว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมท่องเที่ยว มีระดับศักยภาพสูงที่สุด เนื่องจากการผลิตไข่ไก่ของตำบลเจ็ดเสมียน เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง มาก เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และยังสามารถนำไปยังแหล่งผลิตไข่ไก่ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้เพิ่มจากการเลือกซื้อสินค้าถึงที่ และเป็นการนำนักท่องเที่ยวเข้าถึงคนในชุมชน อีกด้วย ส่วนข้อที่น้อยที่สุดในการพิจารณารายชื่อนั้นพบว่า เป็นเรื่องการให้บริการห้องสุขา อย่างเพียงพอ อาจเป็นเพราะไม่มีป้ายบอกอย่างชัดเจน และไม่มีการสร้างสุขาเพิ่มรองรับจำนวน นักท่องเที่ยว จึงเป็นเหตุให้ระดับศักยภาพของข้อนี้ต่ำที่สุด จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ จากภาครัฐในการส่งเสริมเรื่องของสาธารณูปโภค สอดคล้องกับอดิศยา พวงทอง (2549) ที่ได้ให้ ข้อเสนอแนะที่สำคัญที่จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ดเป็นรูปธรรม มากขึ้น คือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรช่วยเหลือสนับสนุนในการเสริมสร้างกิจกรรมและ ภาพลักษณ์ให้ชุมชน พื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ สนับสนุนงบประมาณ พร้อมทั้งพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม พบว่าศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์สวยงาม โดยมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ที่สิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคที่ยังไม่เพียงพอ ธันยา นวลละออง (2547) ศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี พบว่าบริเวณพื้นที่ศึกษามีศักยภาพในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบต่างๆ สนับสนุน คือ ด้านศักยภาพการเข้าถึงด้านศักยภาพของแหล่ง ศิลปวัฒนธรรม ด้านอุปสงค์การท่องเที่ยวและด้านจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนา แหล่งศิลปวัฒนธรรมนั้น ไม่สามารถพัฒนาทุกแหล่งได้พร้อมกัน โดยมีข้อจำกัดทางด้าน งบประมาณและระยะเวลา โดยมีปัญหาหลักคือ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ยังอยู่ในระดับต่ำ

ในส่วนของการคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพของตลาดเจ็ดเสมียนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว นั้น มีความเห็นตรงกันว่าตลาดเจ็ดเสมียน มีความพร้อมทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นเอกลักษณ์ที่มีอยู่เดิมของตลาดเจ็ดเสมียน และบรรยากาศการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เพิ่มเติมมา ทั้งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการแสดงศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย อีกทั้งยังจะมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเน้นการเพิ่มเส้นทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ภายในจังหวัดราชบุรีอีกด้วย ทั้งนี้คนในชุมชนเจ็ดเสมียน ผู้นำชุมชน รวมถึงผู้ดำเนิน โครงการสืบสานงานศิลป์ นั้น มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เติบโตไปอย่างช้าๆ เพื่อหล่อหลอมให้ตลาดเจ็ดเสมียนได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

จากการอ้างอิงข้อมูลแผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2553-2556 และเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการกลไกบูรณาการ แผนชุมชนระดับจังหวัด จังหวัดราชบุรี ที่ศึกษาความต้องการของประชาชน และวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดราชบุรี ทำให้สามารถกำหนดทิศทางการ ศึกษาศักยภาพและวิเคราะห์ SWOT ของตลาดเจ็ดเสมียนใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” ได้ดังต่อไปนี้

1. จุดแข็ง (Strengths) ตำบลเจ็ดเสมียนมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ยังไม่ถูกทำลาย ทำเลที่ตั้งมีความเหมาะสม ติดกับแม่น้ำแม่กลอง มีสภาพภูมิศาสตร์เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว การคมนาคมสะดวกไม่ไกลจากกรุงเทพฯ สัญจรไปมาได้ง่าย มีรถประจำทางเข้าถึงสามารถให้บริการ นักท่องเที่ยวได้ตลอดปี ผู้นำชุมชนในท้องถิ่น รวมถึงประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างดี เป็นเส้นทางเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นภายในจังหวัด เช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก อุทยานหุ่นขี้ผึ้งสยาม และยังเชื่อมโยงกับระบบท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง เช่น พระปฐมเจดีย์ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พระราชวังบ้านปืน ตลาดน้ำอัมพวา ได้อีกด้วย

2. จุดอ่อน (Weaknesses) ตลาดเจ็ดเสมียนนั้นยังขาดการพัฒนาสถานที่ และอาชีพเด่นของหมู่บ้านที่จะเป็นจุดขายในการท่องเที่ยว ทั้งที่มีอาชีพการทำไร่ไถนา ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มเป็นกิจกรรมเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนได้ และยังขาดการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ทำให้ยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร รวมทั้งยังขาดการประชาสัมพันธ์ การให้บริการ ข้าราชการแก่ชุมชนภายนอก ซึ่งอาจแก้ไขได้โดยการเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นทั้งภายในและภายนอกจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารการประชาสัมพันธ์กัน

3. โอกาส (Opportunities) กระแสความนิยมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้จังหวัดราชบุรีมีศักยภาพในการพัฒนา การท่องเที่ยว เพราะจังหวัดราชบุรีมีหลากหลายเชื้อชาติและมี

ประเพณีเก่าแก่มากมาย โครงการสืบสานงานศิลป์ฯ นี้ สามารถพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสูงในอนาคตได้ เพราะพื้นที่โดยรอบมีสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์และสวยงาม อีกทั้งกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรมนั้นมีความหลากหลายและน่าสนใจ อีกทั้งนโยบายของรัฐบาลยังเอื้อค่าต่อการพัฒนาและการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งการพัฒนาคุณภาพสินค้าทางการเกษตร (หัวไชโป้ว) ให้เป็นที่พอใจแก่นักท่องเที่ยว การสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแห่งใหม่ และการสนับสนุนจากเอกชนที่จะมาลงทุน สร้างแหล่งท่องเที่ยว และเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ก็จะสร้างโอกาสในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมแห่งใหม่ได้มาก เนื่องจากเจ็ดเสมียนมีพื้นที่ใกล้ตลาดน้ำดำเนินสะดวกซึ่งจะรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงมีโอกาสนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของโครงการให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นได้

4. ภัยคุกคาม (Threat) ภัยคุกคามของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญคือ ขาดการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์จากการท่องเที่ยวจังหวัด มีคู่แข่งจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นซึ่งมีชื่อเสียงดั้งเดิมและมีจุดขายชัดเจนกว่า รัฐไม่ให้ความสนใจการประชาสัมพันธ์ จังหวัดต่างๆ มีแนวโน้มในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมอยู่สูง หน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนน้อยมาก

จากการศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรีใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมใน 3 หัวข้อ พบว่าตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี มีความพร้อม และมีปัจจัยเพื่อส่งเสริมเชื่อมโยงในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีความเป็นมาของท้องถิ่นที่ยาวนาน มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตท้องถิ่น มีประเพณีวัฒนธรรมและชาติพันธุ์อันหลากหลาย มีโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนและเยาวชนในพื้นที่ได้ร่วมกิจกรรมแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่น มีศิลปะการแสดงที่น่าสนใจจากศิลปินทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เป็นสิ่งที่ส่งเสริมเพิ่มเติมให้ตลาดเจ็ดเสมียนมีเสน่ห์ที่น่าสนใจ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมได้ ทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ มีทัศนียภาพอันสวยงาม ประกอบกับความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนที่ไม่เพียงแต่มีอัธยาศัยไมตรีที่ดี แต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันงดงาม รักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้กลมกลืนไปกับวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างสมดุล สอดคล้องกับชัชวาล ธรรมสอน (2548) ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัย การพัฒนาการท่องเที่ยวทางศิลปะและวัฒนธรรม ชุมชนเชิงทอง อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่าชุมชนเชิงทอง มีศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาให้เป็น

แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ด้วยประชาชนส่วนใหญ่ยังสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น ในความเชื่อพิธีกรรมต่างๆ แบบประเพณีชาวเมืองเหนือ มีวิถีชีวิตเรียบง่าย ที่สามารถพัฒนาให้เป็นจุดขายของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

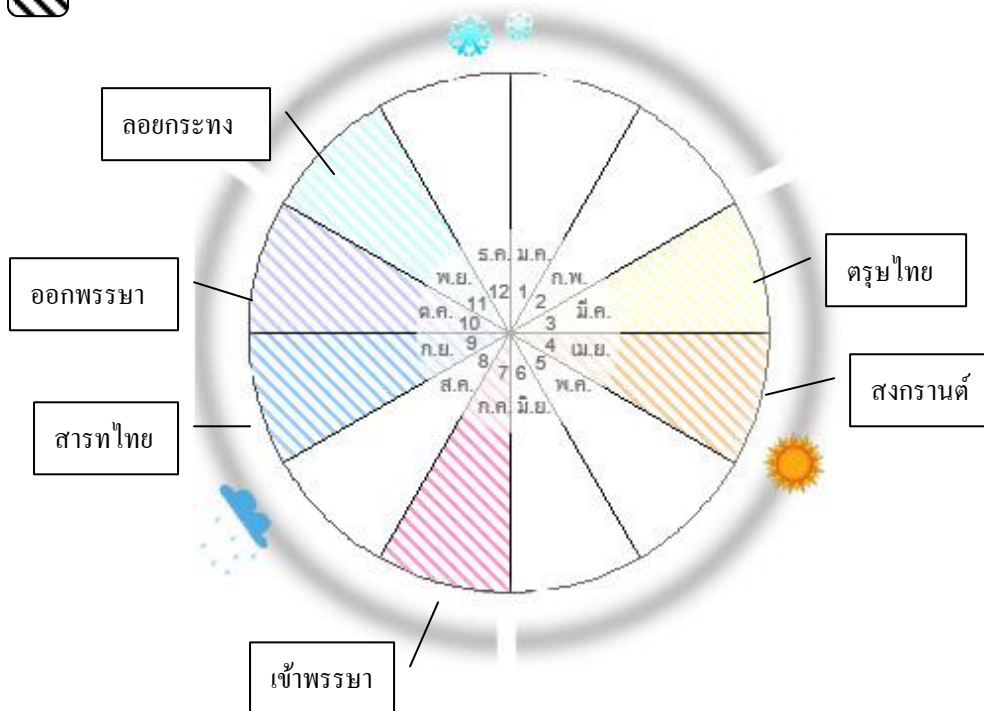
สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ในเขตจังหวัดราชบุรีเป็นแหล่งที่ตั้งชุมชนโบราณ และเป็นเมืองท่าสำคัญมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และมีผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานตามพื้นที่ต่างๆ ในจังหวัดราชบุรี โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียน ประกอบด้วยผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ เป็นแหล่งซื้อขายติดต่อทางการค้ามาตั้งแต่อดีต อีกทั้งยังมีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ เป็นพื้นที่หนึ่งที่พระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ได้เสด็จมาเยือน ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จผ่านเจ็ดเสมียน ในสงครามศึกเก้าทัพ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมื่อครั้งทรงเสด็จประพาสไทรโยค พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินไปซ่อมรบเสื่อป่าที่ค่ายเจ็ดเสมียน เป็นต้น

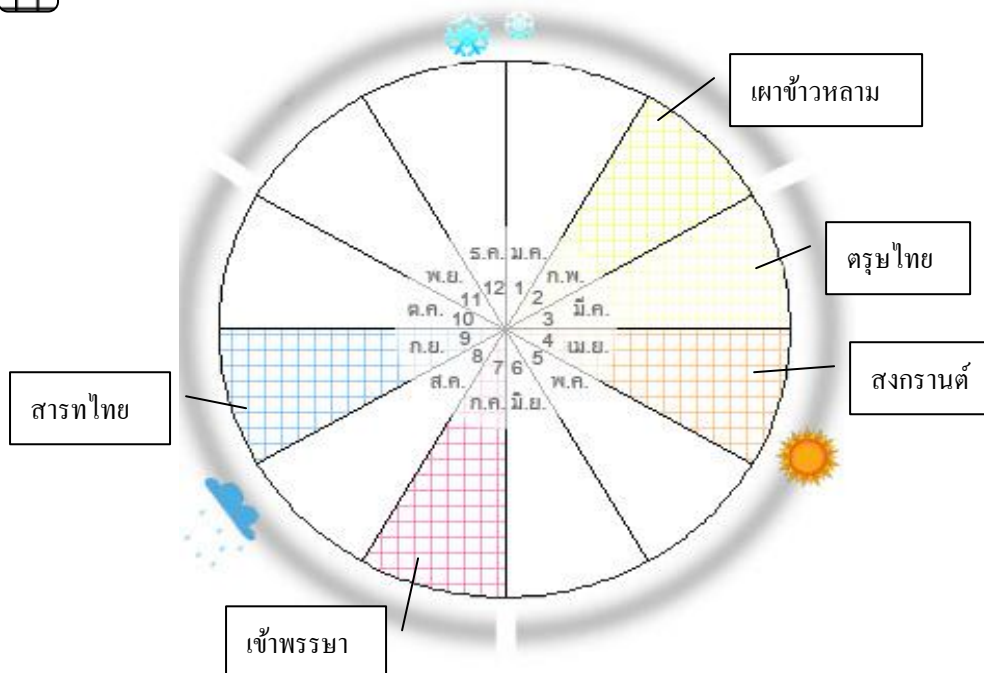
ตำบลเจ็ดเสมียนเป็นตำบล ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากถึง 4 กลุ่มชน ได้แก่ชาวไทยพื้นถิ่น ชาวไทยเชื้อสายเขมร ชาวไทยเชื้อสายลาว และชาวไทยเชื้อสายจีน ทำให้มีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอยู่มาก ดังจะเห็นได้จากประเพณีในรอบปีของแต่ละกลุ่มชน

 ประเพณีกลุ่มชาวไทยพื้นถิ่น

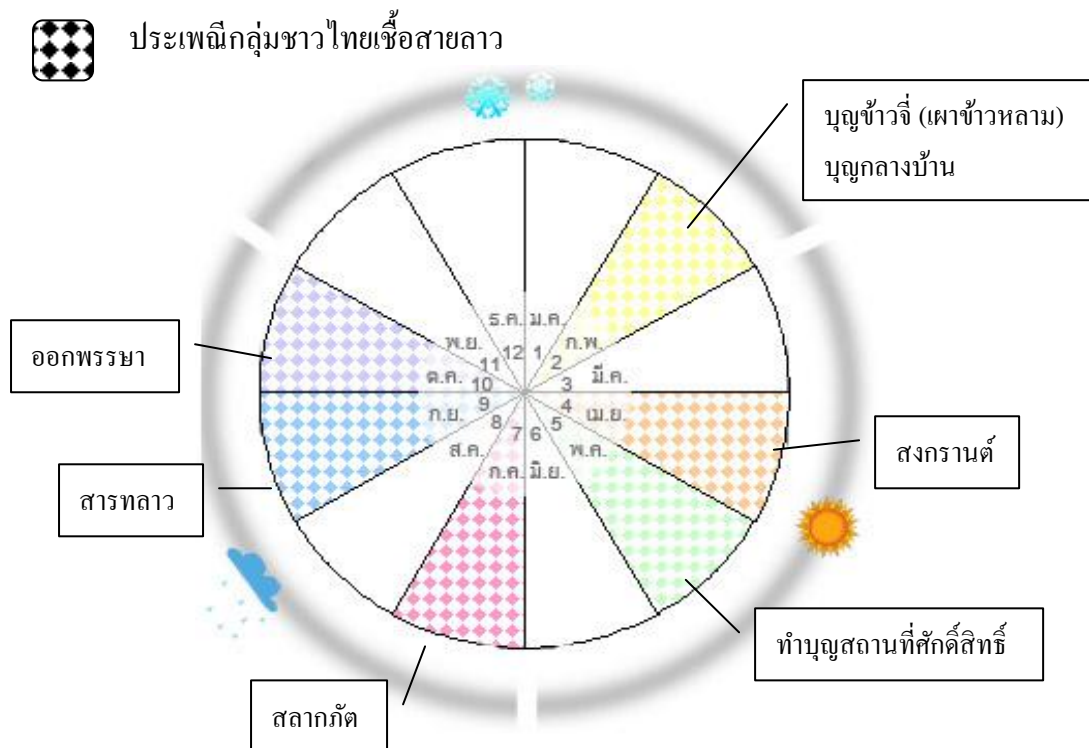

ภาพที่ 5-1 แผนภูมิแสดงงานประเพณีในรอบ 12 เดือน ชาวไทยพื้นถิ่น

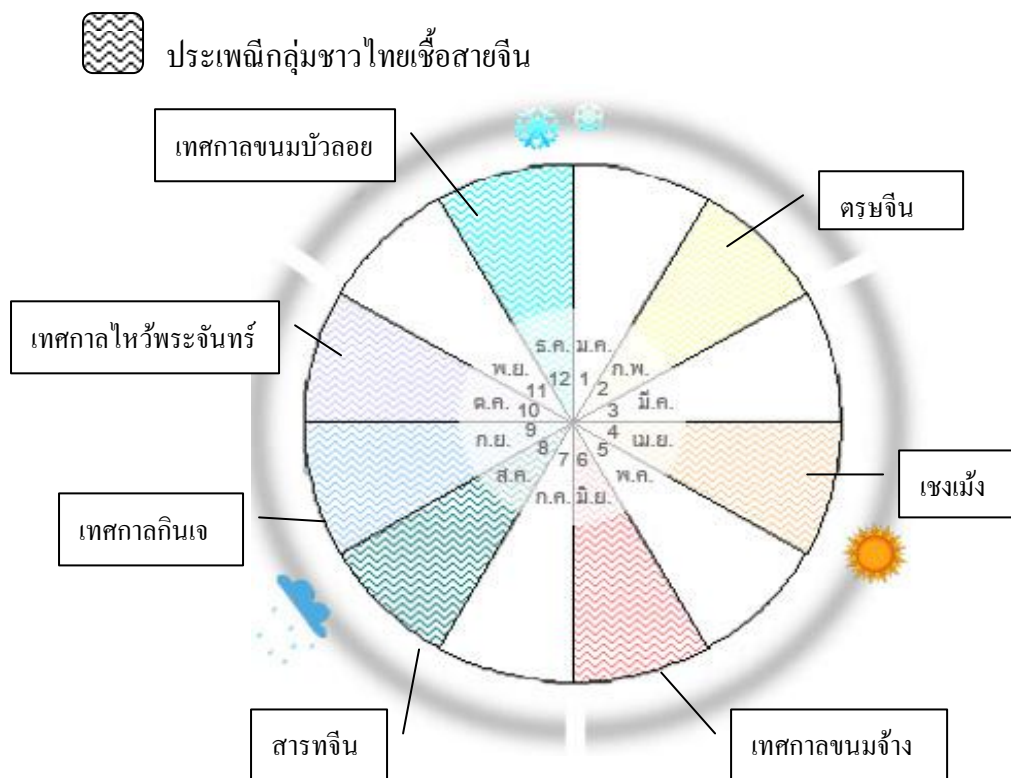
 ประเพณีกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร

ภาพที่ 5-2 แผนภูมิแสดงงานประเพณีในรอบ 12 เดือน ชาวไทยเชื้อสายเขมร

ภาพที่ 5-3 แผนภูมิแสดงงานประเพณีในรอบ 12 เดือน ชาวไทยเชื้อสายลาว

ภาพ 5-4 แผนภูมิแสดงงานประเพณีในรอบ 12 เดือน ชาวไทยเชื้อสายจีน

ตารางที่ 5-1 สรุปประเพณีสำคัญในรอบปีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

ช่วงระยะเวลา		ประเพณี / พิธีกรรม
กุมภาพันธ์	(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3)	บุญข้าวจี (เผาข้าวหลาม) บุญกลางบ้าน (ลาวเวียง)
	(เดือน 3)	เผาข้าวหลาม (เขมร)
	(เดือน 3)	ตรุษจีน (จีน)
มีนาคม	(แรม 15 ค่ำ เดือน 4)	วันตรุษไทย (ทำบุญตักบาตร การละเล่นต่างๆ) (ไทยพื้นถิ่น)
	(เดือน 4)	วันตรุษไทย (ทำบุญตามเทศกาล) (เขมร)
	(เดือน 5)	สงกรานต์ (กวนข้าวเหนียวแดง) (เขมร)
เมษายน	(เดือน 5)	แข่งม้ง (จีน)
	(เดือน 5)	สงกรานต์ (ไทยพื้นถิ่น)
	(เดือน 5)	สงกรานต์ (กวนข้าวเหนียวแดง, แห่ดอกไม้ท่ายสงกรานต์) (ลาวเวียง)
	(เดือน 6)	ทำบุญสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (ศาลเจ้าพ่อ เจ้าแม่ ทำพิธีปัดรังควาน) (ลาวเวียง)
มิถุนายน	(เดือน 7)	เทศกาลขนมจ้าง (จีน)
กรกฎาคม	(เดือน 8)	เข้าพรรษา (ทำบุญสลากกัณฑ์) (เขมร)
	(เดือน 8)	ประเพณีตักบาตรวันเข้าพรรษา (ไทยพื้นถิ่น)
	(เดือน 8)	สลากกัณฑ์ (ถวายเพลโดยให้พระจับสลาก) (ลาวเวียง)
สิงหาคม	(เดือน 9)	สารทจีน (จีน)
กันยายน	(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10)	สารทลาว (ทำบุญผีไม่มีญาติ) (ลาวเวียง)
	(เดือน 10)	สารทไทย (กวนกระยาสารท, ไหว้พระแม่โพสพ) (เขมร)
	(เดือน 10)	เทศกาลกินเจ (จีน)
	(แรม 15 ค่ำ เดือน 10)	สารทไทย (ไทยพื้นถิ่น)
ตุลาคม	(เดือน 11)	เทศกาลไหว้พระจันทร์ (จีน)
	(แรม 7 ค่ำ เดือน 11)	ออกพรรษา (ตักบาตรเทโว) (ไทยพื้นถิ่น)
	(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11)	ออกพรรษา (ทำบุญตามเทศกาล ถวายได้น้ำมัน 3 คืบ ตักบาตรเทโว ในวันแรม 1 ค่ำ หน้าโบสถ์) (ลาวเวียง)
พฤศจิกายน	(ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12)	ลอยกระทง (ไทยพื้นถิ่น)
ธันวาคม	(เดือนอ้าย)	เทศกาลขนมบัวลอย (จีน)

จากแผนภูมิและตารางแสดงงานประเพณีของคนไทยเชื้อสายต่างๆ ในตำบลเจ็ดเสมียน แสดงให้เห็นว่ามีประเพณีท้องถิ่นอยู่หลากหลาย และบางประเพณีก็มีความคล้ายคลึงและอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน เช่น ประเพณีสงกรานต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น

ในสมัยนั้น ลักษณะทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม ยังคงเด่นชัดพอที่จะเรียกหรือแบ่งได้อย่างเต็มปากว่าใครเป็นใคร ทว่าช่วงเวลาที่นานวันขึ้นเรื่อยๆ การผสมกลมกลืนก็มากขึ้น เป็นลำดับ จนไม่สามารถแยกแยะวัฒนธรรมดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชนได้ ดังเช่นในอดีต แต่ยังคงมีวัฒนธรรมเก่าแก่ที่ชาวตำบลเจ็ดเสมียนยังช่วยกันอนุรักษ์เอาไว้คือ งานแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ เป็นงานประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ในงานมีกิจกรรมต่างๆ เช่น ประเพณีการแข่งเรือยาว ก่อพระเจดีย์ทราย ประกวนางอมหัวไชโป้ว ธิดาดอกไม้ ประกวดขบวนรถบุปผชาติ ซึ่งยังคงความงดงามและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

2. ประวัติความเป็นมาและการดำเนินการของโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนเดิม (สมัยนายกเทศบาล สุทธิเดช) ร่วมกับ สวนศิลป์บ้านดินของคุณมานพ มีจรัส (ครูนาย) พี่ฟูตลาดเก่าเจ็ดเสมียนขึ้น จัดให้มีตลาดนัด กิจกรรมการแสดง และศิลปวัฒนธรรม ทุกวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ สุดท้ายของเดือน เวลาประมาณ 16.00 น. เป็นต้นไป โดยโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินนี้ ได้ริเริ่มขึ้นในวันที่ 26-27 มกราคม 2551 เป็นต้นมา ณ บริเวณชุมชนหลังสถานีรถไฟ ตั้งอยู่ข้างวัดเจ็ดเสมียน ริมแม่น้ำแม่กลอง ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

การบริหารและดูแลกิจกรรมต่างๆ ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน แบ่งกิจกรรมที่สำคัญในโครงการ 4 กิจกรรม ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการแสดงของศิลปินอาวุโสในพื้นที่ ณ บริเวณลานโพธิ์วัดเจ็ดเสมียน เพื่อให้ผู้เฒ่าผู้แก่ได้แสดงฝีมือถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น การแสดงทำขวัญข้าว เพลงกล่อมเด็ก ฝึ่ม ฝึกระดัง การเข้าผี พลายชุมพล และศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ของชุมชน

2. จัดตลาดนัด ณ บริเวณตลาดเก่า 119 ปี วัดเจ็ดเสมียน หมู่ที่ 3 ตำบลเจ็ดเสมียน โดยมุ่งเน้นการจำหน่ายอาหารพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีชื่อเสียงของตำบล วัสดุที่ผลิตจากธรรมชาติบรรจุอาหารให้กับนักท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น

3. มีเวทีแสดงศิลปวัฒนธรรมของเยาวชน และบุคคลทั่วไปที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมแสดง เพื่อให้เด็กและเยาวชนกล้าแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผลให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม และเกิดเป็นความภาคภูมิใจของตัวเอง

4. จัดเวทีการแสดงศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาทางศิลปวัฒนธรรม จากอดีตสู่ปัจจุบัน พร้อมทั้งสร้างสรรค์ต้นทุนทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาให้เกิดคุณประโยชน์ต่อชาติ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวและศิลปะการบันเทิง

3. ศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการ สืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ศิลปวัฒนธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวนทั้งสิ้น 100 ราย กำหนดให้เป็นประชาชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวบริเวณรอบ โครงการ โดยใช้แบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64 และมีอายุในช่วง 25-34 ปี ร้อยละ 38 ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างทางสังคมส่วนใหญ่มีสถานะ โสด ร้อยละ 72 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วง ปริญญาตรี ร้อยละ 56 อาชีพหลักคือ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 32 ใกล้เคียงกับ ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวที่มีอัตราส่วนเท่ากับร้อยละ 26 รายได้ต่อเดือนอยู่ในเกณฑ์ดีคือ 6,000-12,000 บาท คิดเป็นอัตราส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 42 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50 เป็นนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ซึ่งการรับทราบข่าวสารของโครงการนั้น ส่วนมากจะเป็นการโฆษณาปากต่อปาก คือรับทราบข่าวสารจากเพื่อนหรือคนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือรับทราบจากศูนย์ข้อมูลในชุมชน

การศึกษาถึงศักยภาพของโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน ผู้วิจัยได้ใช้ข้อคำถามเป็นลักษณะสำรวจรายการ (Check list) เป็นเครื่องมือในการศึกษาโดยมุ่งเน้น 6 ด้านหลัก ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด

ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาดนั้น มีศักยภาพในเรื่องการยกระดับคุณภาพสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าท้องถิ่นมากที่สุดในด้านนี้ จัดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน และการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการชุมชนมีศักยภาพน้อยลงมาตามลำดับ แต่ยังคงจัดอยู่ในระดับปานกลาง

2. ศักยภาพด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

ในด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว นั้น มีศักยภาพในเรื่องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุดในด้านนี้ จัดอยู่ในระดับที่มีศักยภาพมาก และรองลงมาคือมี

การฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีศักยภาพมากเช่นเดียวกัน ส่วนการมีโปรแกรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีศักยภาพจัดอยู่ในระดับปานกลาง

3. ศักยภาพด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์

ด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์นั้น ในเรื่องการจัดทำสื่อต่างๆเพื่อเผยแพร่สู่ภายนอกชุมชนมีศักยภาพมากอยู่เพียงข้อเดียว และในเรื่องการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการแสดงล่วงหน้ามีค่าเฉลี่ยระดับศักยภาพน้อยที่สุดในด้านนี้ ส่วนการพัฒนาและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลในชุมชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และการมีสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไว้บริการตามศูนย์การท่องเที่ยวหรือโรงแรม มีศักยภาพจัดอยู่ในระดับปานกลาง

4. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการนั้น มีศักยภาพในเรื่องเส้นทางเดินสะดวกและไม่แออัดมากที่สุดในด้านนี้ จัดอยู่ในระดับปานกลาง และเรื่องการบริการห้องสุขา มีบริการอย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุดในด้านนี้ ส่วนในเรื่อง มีสถานที่จอดรถเพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยว ห้องสุขามีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม และมีร้านค้าของที่ระลึกหรือศูนย์การค้าขนาดเล็กสำหรับบริการนักท่องเที่ยว จัดอยู่ในระดับปานกลาง

5. ศักยภาพด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ในด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งเที่ยวนั้น มีศักยภาพในเรื่องสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสวยงามอยู่สูง จัดอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องมีเครื่องหมาย และป้ายสัญลักษณ์จราจรบอกเส้นทาง บอกระยะทางถึงแหล่งท่องเที่ยว จัดอยู่ในระดับปานกลาง

6. ศักยภาพด้านกิจกรรมการแสดง

ด้านกิจกรรมการแสดงนั้น มีศักยภาพในเรื่องระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการแสดง และเรื่องฉาก อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการแสดงมากที่สุดในด้านนี้ จัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือพื้นที่ในการจัดกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสมกับจำนวนผู้ชม สื่อ แสง สีและเสียง มีความเหมาะสมกับการแสดงนั้นๆ เป็นอย่างดี วัน เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม (เดือนละ 1 ครั้ง คือ สุกร์ถึงอาทิตย์สิ้นเดือน) และแนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดง สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เรียงลงมาตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยรวมรายด้านในด้านการจัดกิจกรรมการแสดงนั้นจัดอยู่ในระดับปานกลาง

จากการสรุปค่าเฉลี่ยและระดับศักยภาพ แบ่งเป็น โดยรวมและรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ย ในด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงสุดคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.48 รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการแสดง และในด้านที่น้อยที่สุดคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ และจากการแปลความหมาย ระดับศักยภาพรายด้านของทุกด้านมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน ส่วนระดับศักยภาพโดยรวมจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่าศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 7 ราย พบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันว่า ตลาดเจ็ดเสมียน มีศักยภาพเพียงพอในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม เนื่องด้วยพื้นที่ตลาดเจ็ดเสมียนนี้ประกอบไปด้วยวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน และยังมีจุดเด่นที่สำคัญคือ ความสามัคคีและความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน ที่พร้อมจะร่วมกันพัฒนาตลาดเจ็ดเสมียนไม่เพียงแต่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังต้องการให้ตลาดเจ็ดเสมียนเติบโตในฐานะของแหล่งการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐ

1. ภาครัฐควรมีการช่วยเหลือสนับสนุนในการจัดการกิจกรรมเสริมสร้างภาพลักษณ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม โดยส่งเสริมในเรื่องของขนบประเพณีดั้งเดิม เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้คงอยู่
2. จัดโครงการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวแก่คนในชุมชนและผู้นำชุมชน ภายใต้งานการควบคุมดูแล ให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการ เงินทุน และบุคลากรที่มีความชำนาญพิเศษ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

3. ส่งเสริมให้มีการวิจัยทางการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อที่จะได้เป็นฐานข้อมูลได้ทราบว่าองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวใดบ้างที่ถูกกละเลย และขาดการพัฒนาและการประชาสัมพันธ์

4. รัฐควรกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งการจัดการฐานข้อมูล การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษาปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยว รวมทั้งสาธารณูปโภคต่างๆ

การอนุรักษ์และพัฒนาปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยว

1. ควรมีการกำหนดเส้นทางการเดินชมงาน ตลาดนัด การกราบพระในวัดเจ็ดเสมียน ศาลเจ้าต่างๆ ลานโพธิ์ และจัดทำป้ายสัญลักษณ์สถานที่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่มีรูปแบบเดียวกันและไม่ขัดกับสภาพแวดล้อม

2. ควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ช่วยกันดูแล รักษาความสะอาด สอดส่องความปลอดภัย ให้แก่นักท่องเที่ยว

3. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ทั้งภายใน และภายนอกชุมชน จัดรายการวิทยุเสียงตามสาย เพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารของการท่องเที่ยวให้ชุมชนได้ตระหนักรู้

4. ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่สูญหายไป อาจจัดโดยอิงจากปฏิทินประจำปี เพื่ออนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมอันดีงามไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา

5. ผู้ประกอบการนำเที่ยว ควรมีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง เช่นการทำ ไชโป้ว เค้กมะพร้าวอ่อน บ้านติ่มมิด บ้านเชรามิค วัดเจ็ดเสมียน วัดสนามชัย เป็นต้น

6. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงในจังหวัดราชบุรี เพื่อกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น และ โปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น ชมค้างคาวที่วัดเขาช่องพราน วัดขนอนหนังใหญ่ อุทยานหุ่นขี้ผึ้งสยาม ตลาดน้ำดำเนินฯ เมืองโบราณบ้านคูบัว ศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าตีนจกราชบุรี เป็นต้น

7. ควรเพิ่มรูปแบบการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนจริงๆ ได้ศึกษาชีวิตประจำวันของชาวบ้าน ได้รับประทานอาหารท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กุศล เอี่ยมอรุณ. (2541). เงามชีวิตในภาพเขียน. ใน สุดาราสุจฉายา (บรรณาธิการ), *ราชบุรี* (หน้า 350). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.
- คณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองและครู โรงเรียนโพธารามพัฒนาเสนี ประจำปี 2542-2544. (2543). *โพธาราม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปรับโป๊ส.
- จารุภา จอมภู. (2541). แผ่นดินใต้เงื้อมเงาตะนาวศรีและในที่ลุ่มชุ่มน้ำแม่กลอง. ใน สุดาราสุจฉายา (บรรณาธิการ), *ราชบุรี* (หน้า 32). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.
- ชัชวาลย์ ธรรมสอน. (2548). *การวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวทางศิลปะและวัฒนธรรมชุมชน เชียงทอง อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก*. กำแพงเพชร: รายงานผลการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชันยา นวลละออง. (2547). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี*. กรุงเทพฯ: รายงานผลการวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดา สาระยา. (2541). *ราชบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.
- นิคม จารุมณี. (2539). *การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปาริสุทธิ์ เลิศคชาธาร. (2541). *การศึกษายาทบาทของจิตรกรรมฝาผนัง ประเภทภาพกาก ในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในฐานะเป็นภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: รายงานผลการวิจัยมหาวิทยาลัยรังสิต.
- พจนานา สนวนศรี. (2546). *เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15 การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: มายด์ กราฟิค.
- พูลศรี จีบแก้ว. (2552). *ภาพเก่าเล่าอดีต เมืองราชบุรี*. กรุงเทพฯ: บริษัท บางกอกอินเฮ้าส์ จำกัด.
- มโน กลีบทอง. (2544). *พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ราชบุรี และจังหวัดราชบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมานพันธ์.
- รุจ รัตนพาหุ. (2547). *แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนตลาดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสถาปัตยกรรม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2547). *การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: โครงการสถานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน.

- วรวุฒิ เฟ็งพันซ์.(2548). การวิเคราะห์คุณค่าและบทบาทของตลาดน้ำในฐานะแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน: กรณีศึกษาตลาดน้ำอำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ: รายงานผลการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2550). ตลาดน้ำอัมพวา: การท่องเที่ยวและการจัดการ. *ร่วมพฤษ์*, 25 (1), 72-105.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2542). การชำระเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ: กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านม่วงตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ: รายงานผลการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริศักดิ์ คู่รักษา. (2541). คนราชบุรี. ใน สุดารา สุจฉายา (บรรณาธิการ), *ราชบุรี (หน้า 231)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.
- _____. (2541). โอ่งมังกรราชบุรี. ใน สุดารา สุจฉายา(บรรณาธิการ), *ราชบุรี (หน้า 195)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.
- ศรีสุดา พรหมทอง. (2550). วิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นบ้านกับการสืบสานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย. กรุงเทพฯ: รายงานผลการวิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศาลารัฐบาลมณฑลราชบุรี. (2468). *สมุดราชบุรี*. พระนคร: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย.
- สินธุ์ สโรบล, อุดร วงษ์ทับทิม, สุภาวดี สุภาวณี, ทรงพร วาณิชย์, เบญจวรรณ วงศ์คำ และอนงนาฏ ปัญญาใหญ่. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิด และประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่: วนิตาเพรส.
- สุดชีวัน นันทวัน ณ อุษงยา. (2551). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุดารา สุจฉายา. (2541). ของดีโพธาราม. ใน สุดารา สุจฉายา (บรรณาธิการ), *ราชบุรี (หน้า 292)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.
- สุดารา สุจฉายา และสาธิตา พุ่มศิริ. (2541). ราชบุรีในฐานะเมืองท่าการค้า เมืองเกษตรกรรมและเมืองอุตสาหกรรม. ใน สุดารา สุจฉายา (บรรณาธิการ), *ราชบุรี (หน้า 78)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.
- สำนักงานจังหวัดราชบุรี. (2526). *ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดราชบุรี*. ราชบุรี: เขาย้อยการพิมพ์
- _____. (2552). *แผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ.2553-2556*. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.

- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี. (2553). เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการกลไก
บูรณาการแผนชุมชนระดับจังหวัด. ห้องประชุมอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี. (2550). คนราชบุรี. ราชบุรี: ชรรักษ์การพิมพ์.
- _____. (2550). 8 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี. ราชบุรี: สำนักงาน.
- อดิศยา พวงทอง. (2549). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชน
เกาะเกร็ด ตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารองค์การ, มหาวิทยาลัยเกริก.
- อริยะ ทรงประไพ. (2547). แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสำหรับชุมชนปากคลองวัดประดู่
จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
สถาปัตยกรรม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรมสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

- ข่าวประชาสัมพันธ์ ททท. (2552). *ททท.ขอเชิญนักท่องเที่ยวและผู้สนใจร่วมเที่ยวงาน All About Arts ณ วัดเจ็ดเสมียน*. วันที่ค้นข้อมูล 26 ตุลาคม 2552, เข้าถึงได้จาก <http://thai.tourismthailand.org/news/release-content-2584.html>
- โครงการสานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. (2552). *การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. วันที่ค้นข้อมูล 8 กรกฎาคม 2552, เข้าถึงได้จาก www.greenzonethailand.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=131866&Ntype=4
- เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน. (2552). *ประวัติและตราสัญลักษณ์*. วันที่ค้นข้อมูล 20 พฤษภาคม 2552, เข้าถึงได้จาก www.chetsamian.go.th/default.php?modules=fckeditor&fck_id=4&view_id=55&orderby=1
- _____. (2553). *แผนพัฒนาสามปี*. วันที่ค้นข้อมูล 20 พฤษภาคม 2552, เข้าถึงได้จาก www.chetsamian.go.th/default.php?modules=fckeditor&fck_id=4&view_id=55&orderby=
- รัชดา ธารภาค. (2551). *วิถีพื้นถิ่น ผสานศิลป์ร่วมสมัยที่ตลาดเจ็ดเสมียน*. วันที่ค้นข้อมูล 23 ตุลาคม 2551, เข้าถึงได้จาก http://www.nairoburo.com/nairoburo_monthly/2008/05/index.htm
- สฤษฎ์ แสงอรุณ. (2551). *นิยามและความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. วันที่ค้นข้อมูล 20 มิถุนายน 2552, เข้าถึงได้จาก www.chomthai.com/board/index.php?topic=96.0
- สินธุ์ สโรบล. (2551). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. วันที่ค้นข้อมูล 20 มิถุนายน 2552, เข้าถึงได้จาก www.vcharkarn.com/varticle/38304
- สุชาติ จันทร์วงศ์. (2553). *เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการกลไกบูรณาการแผนชุมชนระดับจังหวัด*. วันที่ค้นข้อมูล 20 กรกฎาคม 2553, เข้าถึงได้จาก http://rbsocial.blogspot.com/2010_06_01_archive.html
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2551). *ความรู้เรื่องวัฒนธรรม*. วันที่ค้นข้อมูล 18 มิถุนายน 2552, เข้าถึงได้จาก <http://www.culture.go.th/Knowledge/mean/01.html>

- ชดช้อย นิมพิบูลย์. (25 เมษายน 2553). *สัมภาษณ์*.
- ชัยวิทย์ อภิรัตน์อุดมชัย. (25 เมษายน 2553). *สัมภาษณ์*.
- ณภัทรชนม์ อภิรัตน์อุดมชัย. (25 เมษายน 2553). *สัมภาษณ์*.
- พีระพงษ์ สิงหาติปรีชากุล. (10 พฤษภาคม 2553). *สัมภาษณ์*.
- พุดศุทัศน์ เมฆสุวรรณ. (25 เมษายน 2553). *สัมภาษณ์*.
- มานพ มีจำรัส. (10 พฤษภาคม 2553). *สัมภาษณ์*.
- ละออง ชุ่มชื่น. (25 เมษายน 2553). *สัมภาษณ์*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก จ

ภาพการดำเนินการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถาม

สัมภาษณ์ ครูนาย มานพ มีจำรัส

สัมภาษณ์ผู้ใหญ่ใจดี พระพงษ์ ดิงหาติปรีชากุล

สัมภาษณ์อาเอก ชัยวิทย์ อภิรัตน์อุดมชัย

สัมภาษณ์อาเล็ก ณภัทรชนม์ อภิรัตน์อุดมชัย

สัมภาษณ์ครูชดช้อย นิมพิบูลย์

สัมภาษณ์ครูเต๋อ พูลสุทัศน์ เมฆสุวรรณ

สัมภาษณ์คุณยายละอง ชุ่มชื่น

การแจกแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ

ภาพสภาพแวดล้อมและกิจกรรมตลาดเจ็ดเสมียน

การแสดงศิลปะของครูนาย “มานพ มีจำรัส”

การสาวไหม

ห้องเรียนศิลปะ ของศิลปินตัวน้อยและตัวใหญ่

ครูเล็ก “ภัทราวดี มีชูชน” ผู้เป็นบุคคลสำคัญในโครงการ

ภาพบรรยากาศโดยรอบสถานีรถไฟ ต.เจ็ดเสมียน

ที่ลานโพธิ์พันปี มีการแสดงของคุณยายละออง อดีตนางงอมหัวไช้ปัว อายุกว่า 80 ปี

สินค้ามากมายชนิดจากพ่อค้าแม่ค้าทั้งรุ่นเล็ก รุ่นใหญ่

สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้าน

ศิลปะการแสดงต่างๆที่ผลัดเปลี่ยนมาให้ชม

การแสดงศิลปะทั้งแบบดั้งเดิมและร่วมสมัย สัมผัสได้ทั้ง 2 แบบในโครงการนี้

โรงละครที่มีธรรมชาติเป็นฉากหลัง อันสวยงาม

งานประเพณีของชาวเจ็ดเสมียน

เวทีการประกวดธิดาดอกไม้และนางงามหัวไชโป้ว

การแข่งขันเรือยาวในงานแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์

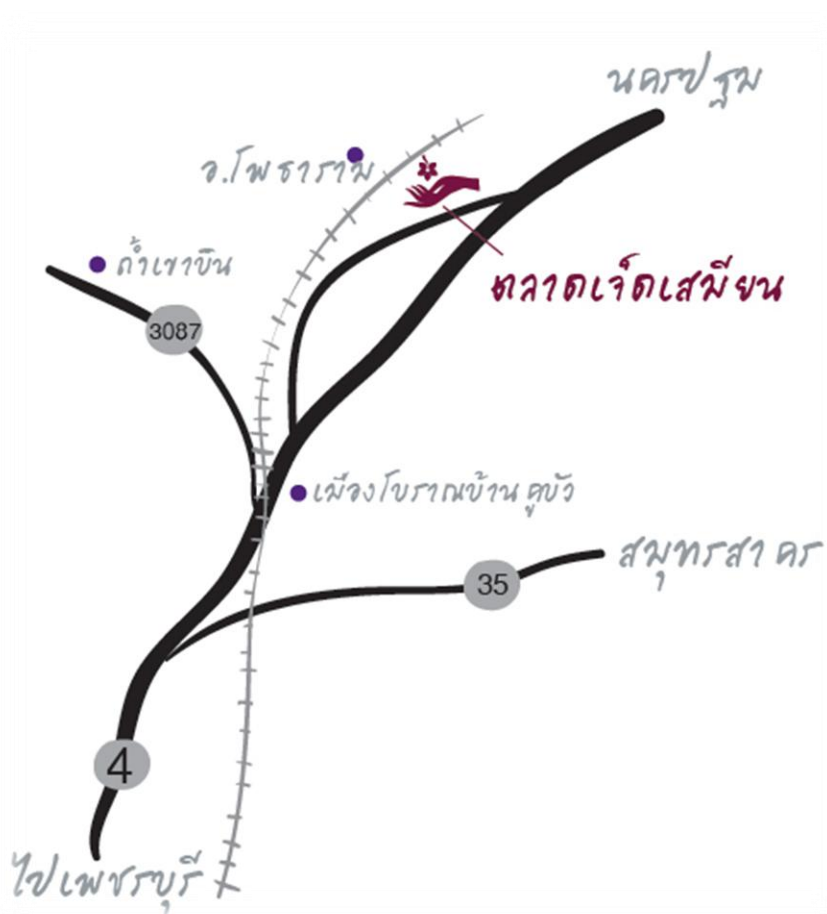
รถบุปผชาติเข้าร่วมประชันความงาม

วัดเจ็ดเสมียน

บรรยากาศ กิจกรรมภายในงาน ครูเต๋อและคุณยายละออง หัวเรือใหญ่การแสดงศิลปะพื้นบ้าน

แผนที่เส้นทางตลาดเจ็ดเสมียน

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

ที่ ศธ 6620.1/ 0241

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131

๑ มีนาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์

เรียน คุณพูลสุทัศน์ เมฆสุวรรณ

ด้วยนางสาว ปาจริย์ สุขภิรมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในความควบคุมดูแลของ รศ.สุวิทย์ จิระมณี ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันที่ 25 เมษายน 2553 เวลา 13:00 – 14:00 น. อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของ บัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์สมาน สรรพศรี)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3810-2519

โทรสาร 0-3839-1042

ผู้วิจัยโทร. 081-192-3481

ที่ ศธ 6620.1/ 0241

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131

๑ มีนาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์
เรียน นางกุลณภัศ ฉิมพิบูลย์

ด้วยนางสาว ปาจริย์ สุขาภิรมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในความควบคุมดูแลของ รศ.สุวิทย์ จิระมณี ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันที่ 25 เมษายน 2553 เวลา 13:00 – 14:00 น. อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์สมาน สรรพศรี)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3810-2519

โทรสาร 0-3839-1042

ผู้วิจัยโทร. 081-192-3481

ที่ ศธ 6620.1/0241

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

๙ มีนาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์

เรียน นายพีรพงษ์ สิงหาติปริชากุล

ด้วยนางสาวปจรรย์ สุขาภิรมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในความควบคุมดูแลของ รศ.สุวิทย์ จิระมณี ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันที่ 10 พฤษภาคม 2553 เวลา 17:00 – 18:00 น. อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์สมาน สรรพศรี)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3810-2519

โทรสาร 0-3839-1042

ผู้วิจัย โทร. 081-192-3481

ที่ ศธ 6620.1/ 0241

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

๑ มีนาคม 2553

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์สัมภาษณ์
เรียน คุณมานพ มีจำรัส

ด้วยนางสาวปาจริย์ สุขาภิรมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในความควบคุมดูแลของ รศ.สุวิทย์ จิระมณี ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขอกความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันที่ 10 พฤษภาคม 2553 เวลา 15:00 – 16:00 น. อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์สมาน สรรพศรี)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์
โทรศัพท์ 0-3810-2519
โทรสาร 0-3839-1042
ผู้วิจัย โทร. 081-192-3481

ที่ ศธ 6620.1/ 0241

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131

๑ มีนาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์
เรียน นายชัยวิทย์ อภิรัตน์อุดมชัย

ด้วยนางสาว ปาจริย์ สุขาภิรมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในความควบคุมดูแลของ รศ.สุวิทย์ จิระมณี ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันที่ 25 เมษายน 2553 เวลา 13:00 – 14:00 น. อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์สมาน สรรพศรี)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3810-2519

โทรสาร 0-3839-1042

ผู้วิจัย โทร. 081-192-3481

ที่ ศธ 6620.1/ 0241

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

๑ มีนาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์

เรียน นางฉัตรชนม์ อภิรัตน์อุดมชัย

ด้วยนางสาว ปาจริย์ สุชาภิรมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในความควบคุมดูแลของ รศ.สุวิทย์ จิระมณี ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันที่ 25 เมษายน 2553 เวลา 15:00 – 16:00 น. อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์สมาน สรรพศรี)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3810-2519

โทรสาร 0-3839-1042

ผู้วิจัยโทร. 081-192-3481

ที่ ศธ 6620.1/ 0241

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

๑ มีนาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์
เรียน คุณยายละออง ชุ่มชื่น

ด้วยนางสาวปาจริย์ สุขากิริมย์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในความควบคุมดูแลของ รศ.สุวิทย์ จิระมณี ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันที่ 25 เมษายน 2553 เวลา 17:00 – 18:00 น. อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของ บัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์สมาน สรรพศรี)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3810-2519

โทรสาร 0-3839-1042

ผู้วิจัยโทร. 081-192-3481

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาศักยภาพ ตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคน
ของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ข้อมูลพื้นฐาน

เพศอายุ.....ปี

ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์.....

เวลาเริ่มต้นสัมภาษณ์.....วันที่.....

1. ประวัติความเป็นมาของตำบลเจ็ดเสมียนมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวตำบลเจ็ดเสมียนมีอะไรบ้าง และถ้า
นำมาใช้ป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจะทำได้ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าตลาดเจ็ดเสมียน มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมในเรื่องใด
ชัดเจนที่สุด เพราะเหตุใด (แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ,ขนบธรรมเนียมประเพณี,ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น,ศิลปะการแสดงการเล่นท้องถิ่นและศิลปะร่วมสมัย)

.....

.....

.....

4. จากการจัดทำโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินขึ้นนั้น ท่านคิดว่าโครงการนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลเจ็ดเสมียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่.....

เวลา.....

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ใน “โครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง [])

1. เพศ
 ชาย หญิง

2. อายุ
 ต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี 25-34 ปี
 35-44 ปี 45-54 ปี 55 ปีขึ้นไป

3. สถานะทางครอบครัว
 โสด สมรส หย่า/แยกกันอยู่ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ระดับการศึกษา
 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา / ปวช.
 ปวส. / อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพหลัก
 นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้/เดือน (บาท)
 ต่ำกว่า 6,000 6,001 – 12,000 12,001 – 18,000
 18,001 – 24,000 24,001 – 30,000 มากกว่า 30,000

7. อยู่ในกลุ่มที่มีบทบาทต่อโครงการสืบสานงานศิลป์ ภูมิปัญญาคนของแผ่นดินต่อไปนี้
 ประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการค้า
 นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ราชการท้องถิ่น

8. ท่านรับทราบข่าวสารของโครงการจากที่ใด
 สื่อสิ่งพิมพ์ (นิตยสาร, หนังสือพิมพ์ฯ) เพื่อน/คนรู้จัก
 รายการโทรทัศน์ สารคดี อินเทอร์เน็ต
 ศูนย์ข้อมูลในชุมชน(เสียงตามสายฯ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน
(โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)

ศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในด้านต่างๆ	ระดับศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด					
1. มีการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน					
2. มีการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการชุมชน					
3. ขกระดับคุณภาพสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าท้องถิ่น					
ด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว					
4. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม					
5. มีการฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น					
6. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว (เช่น การผลิตไข่ป๊อปปี้ ฯลฯ)					
ด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์					
7. มีการพัฒนาและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลในชุมชนเพื่อการประชาสัมพันธ์					
8. มีการจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่สู่ภายนอกชุมชน					
9. มีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวผ่านสื่อสิ่งพิมพ์					
10. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการแสดงถ่วงหน้า					
11. มีสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไว้บริการตามศูนย์การท่องเที่ยวหรือโรงแรม					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ					
12. มีสถานที่จอดรถเพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยว					
13. เส้นทางเดิน สะดวกและไม่แออัด					
14. มีบริการห้องสุขา ให้บริการอย่างเพียงพอ					
15. ห้องสุขามีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ					
16. มีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม					
17. มีร้านค้าของที่ระลึกหรือศูนย์การค้าขนาดเล็กสำหรับบริการนักท่องเที่ยว					

ศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ในด้านต่างๆ	ระดับศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
18. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสวยงาม					
19. มีเครื่องหมาย และป้ายสัญลักษณ์จราจรบอกเส้นทาง บอกระยะทางถึงแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านกิจกรรมการแสดง					
20. วัน เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม (เดือน ละ 1 ครั้ง คือ ส.-อา.สิ้นเดือน)					
21. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการแสดงมีความ เหมาะสม					
22. สื่อ แสง สีและเสียง มีความเหมาะสมกับการแสดง นั้นๆ เป็นอย่างดี					
23. พื้นที่ในการจัดกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสม กับจำนวนผู้ชม					
24. ฉาก และอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงทำให้ผู้ชมเห็น ภาพลักษณ์ สามารถทำความเข้าใจตามได้และสร้างจุด ดึงดูดสายตาเพื่อกระตุ้นความสนใจได้ดี					
25. แนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดง สามารถนำไป ปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ก
แบบตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ (ค่า IOC)

ผศ. ดร. กัญญา ฆอสิริ

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามเรื่องศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน
จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน
เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ())

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. อายุ
 ต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี 25-34 ปี
 35-44 ปี 45-54 ปี 55 ปีขึ้นไป
3. สถานะทางครอบครัว
 โสด สมรส หย่า/แยกกันอยู่ อื่นๆ
4. ระดับการศึกษา
 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา / ปวช.
 ปวส. / อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพหลัก
 นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
 พนักงานเอกชน ธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป
6. รายได้/เดือน (บาท)
 ต่ำกว่า 6,000 6,001 – 12,000 12,001 – 18,000
 18,001 – 24,000 24,001 – 30,000 มากกว่า 30,000
7. บทบาทต่องาน All About Arts
 ประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการค้า
 นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ราชการท้องถิ่น
8. ท่านรับทราบข่าวสารของโครงการจากที่ใด
 สื่อสิ่งพิมพ์ (นิตยสาร, หนังสือพิมพ์ฯ) เพื่อน/คนรู้จัก
 รายการโทรทัศน์ สารคดี อินเทอร์เน็ต
 ศูนย์ข้อมูลในชุมชน(เสียงตามสายฯ) อื่นๆ

ตอนที่ 2 สักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จ.ราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน
(โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)

ข้อความ	ความคิดเห็น		
	+ 1 ใช่	0 ไม่แน่ใจ	- 1 ไม่ใช่
ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด			
1. มีการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน	+1		
2. มีการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการชุมชน	+1		
3. ผู้ประกอบการค้ามีอัตราขายไม่ตรี-ไม่เอาเปรียบ			-1
4. ยกระดับคุณภาพสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าท้องถิ่น	+1		
ด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว			
5. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	+1		
6. มีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อยู่ใกล้เคียง		0	
7. มีการฟื้นฟูวัดและวัฒนธรรมท้องถิ่น	+1		
8. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว (การผลิตไข่ปิ้ง)		0	
9. มีการจัดพื้นที่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก		0	
ด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์			
10. มีการพัฒนาและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล ในชุมชน	+1		
11. มีการจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่สู่ชุมชนภายนอก	+1		
12. มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ด้านการท่องเที่ยว	+1		
13. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการแสดงล่องหน้า	+1		
14. มีสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไว้บริการตามศูนย์การท่องเที่ยวหรือโรงแรม	+1		
15. มีการให้คำแนะนำและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว		0	
ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกและการบริการ			
16. มีสถานที่จอดรถเพียงพอและไม่เก็บค่าบริการ	+1		
17. เส้นทางเดินสะดวก สะอาดและไม่แออัด	+1		
18. มีบริการห้องสุขา ให้บริการอย่างเพียงพอ	+1		

19

ข้อความ	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ(ต่อ)			
19. มีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว พร้อมจัดบริเวณและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม	+1		
20. มีร้านค้าของที่ระลึกหรือศูนย์การค้าขนาดเล็กสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	+1		
ด้านการดูแลธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
21. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์	+1		
22. รักษาความสะอาดดี มีถึงขยะบริการอย่างทั่วถึง		0	
23. มีเครื่องหมาย ป้ายสัญลักษณ์จราจรบอกเส้นทางไปยังอกระยะทางถึงแหล่งท่องเที่ยว	+1		
24. สามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้รถโดยสารประจำทาง			-1
25. วัน เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม (เดือนละ 1 ครั้ง คือ ศ.-อา.สิ้นเดือน)			-1
ด้านกิจกรรมการแสดง			
26. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสม	+1		
27. สื่อ แสง สี เสียง มีความเหมาะสมกับการแสดงนั้นๆ เป็นอย่างดี	+1		
28. พื้นที่ในการจัดกิจกรรมการแสดงมีความเหมาะสมกับจำนวนผู้ชม	+1		
29. ฉาก และอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงทำให้ผู้ชมเห็นภาพลักษณ์ สามารถทำความเข้าใจตามได้และสร้างจุดดึงดูดสายตาเพื่อกระตุ้นความสนใจได้ดี	+1		
30. แนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดง สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	+1		

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

๗๒/๕๙๐๘๐๘ ๕๕๖๖-๕๕๖๖
๕๕๖๖-๕๕๖๖ ๕๕๖๖-๕๕๖๖

นศ. วิวรรณ จันตรีทอง

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามเรื่องศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน
จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน
เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ())

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. อายุ
 ต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี 25-34 ปี
 35-44 ปี 45-54 ปี 55 ปีขึ้นไป
3. สถานะทางครอบครัว
 โสด สมรส หย่าแยกกันอยู่ อื่นๆ
4. ระดับการศึกษา
 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา / ปวช.
 ปวส. / อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพหลัก
 นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
 พนักงานเอกชน ธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป
6. รายได้/เดือน (บาท)
 ต่ำกว่า 6,000 6,001 - 12,000 12,001 - 18,000
 18,001 - 24,000 24,001 - 30,000 มากกว่า 30,000
7. บทบาทต่องาน All About Arts
 ประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการค้า
 นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ราชการท้องถิ่น
8. ท่านรับทราบข่าวสารของโครงการจากที่ใด
 สื่อสิ่งพิมพ์ (นิตยสาร, หนังสือพิมพ์ฯ) เพื่อน/คนรู้จัก
 รายการโทรทัศน์ สารคดี อินเทอร์เน็ต
 ศูนย์ข้อมูลในชุมชน(เสียงตามสายฯ)

ตอนที่ 2 หักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จ.ราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน
(โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)

ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด			
1. มีการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน	✓		
2. มีการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการชุมชน	✓		
3. ผู้ประกอบการค้ามีอัตราค้าขายในเครือ ไม่เอาเปรียบ	✓		
4. ยกระดับคุณภาพสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าท้องถิ่น	✓		
ด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว			
5. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	✓		
6. มีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อยู่ใกล้เคียง	✓		
7. มีการฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น	✓		
8. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว (การผลิต ไร่ไปั่ว)	✓		
9. มีการจัดพื้นที่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก	✓		
ด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์			
10. มีการพัฒนาและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลในชุมชน	✓		
11. มีการจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่สู่ชุมชนภายนอก	✓		
12. มีการประชาสัมพันธ์ด้านสื่อถึงพิมพ์ด้านการท่องเที่ยว	✓		
13. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการแสดงสว่างหน้า	✓		
14. มีสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไว้บริการตามศูนย์การท่องเที่ยวหรือ โรงแรม	✓		
15. มีการให้คำแนะนำและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	✓		
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ			
16. มีสถานที่จอดรถเพียงพอและไม่เก็บค่าบริการ	✓		
17. เส้นทางเดินสะดวก สะอาดและไม่แออัด	✓		
18. มีบริการท่องเที่ยว ให้บริการอย่างเพียงพอ	✓		

อังกา นวมภ

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามเรื่องศักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน
จังหวัดราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน
เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ())

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. อายุ
 ต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี 25-34 ปี
 35-44 ปี 45-54 ปี 55 ปีขึ้นไป
3. สถานะทางครอบครัว
 โสด สมรส หย่า/แยกกันอยู่ อื่นๆ
4. ระดับการศึกษา
 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา / ปวช.
 ปวส. / อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพหลัก
 นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
 พนักงานเอกชน ธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป
6. รายได้/เดือน (บาท)
 ต่ำกว่า 6,000 6,001 – 12,000 12,001 – 18,000
 18,001 – 24,000 24,001 – 30,000 มากกว่า 30,000
7. บทบาทต่องาน All About Arts
 ประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการค้า
 นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ราชการท้องถิ่น
8. ท่านรับทราบข่าวสารของโครงการจากที่ใด
 สื่อสิ่งพิมพ์ (นิตยสาร, หนังสือพิมพ์ฯ) เพื่อน/คนรู้จัก
 รายการโทรทัศน์ สารคดี อินเทอร์เน็ต
 ศูนย์ข้อมูลในชุมชน(เสียงตามสายฯ)

ตอนที่ 2 สักยภาพตลาดเจ็ดเสมียน จ.ราชบุรี ในโครงการสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาคนของแผ่นดิน
(โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)

ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและส่งเสริมการตลาด			
1. มีการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน	/		
2. มีการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการชุมชน	/		
3. ผู้ประกอบการค้ามีอัตราขายไม่ตรี ไม่เอาเปรียบ			/
4. ยกระดับคุณภาพสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าท้องถิ่น	/		
ด้านการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว			
5. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	/		
6. มีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อยู่ใกล้เคียง	/		
7. มีการฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น	/		
8. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว (การผลิตไข่ป๊าว)	/		
9. มีการจัดพื้นที่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก		0	
ด้านการพัฒนาสื่อและการประชาสัมพันธ์			
10. มีการพัฒนาและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลในชุมชน	/		
11. มีการจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่สู่ชุมชนภายนอก	/		
12. มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ด้านการท่องเที่ยว	/		
13. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการแสดงล่วงหน้า	/		
14. มีสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไว้บริการตามศูนย์การท่องเที่ยวหรือโรงแรม	/		
15. มีการให้คำแนะนำและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว			/
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ			
16. มีสถานที่จอดรถเพียงพอและไม่เก็บค่าบริการ	/		
17. เส้นทางเดินสะดวก สะอาด และไม่แออัด	/		
18. มีบริการห้องสุขา ให้บริการอย่างเพียงพอ	/		

ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ(ต่อ)			
19. มีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว พร้อมจัดบริเวณและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม	/		
20. มีร้านค้าของที่ระลึกหรือศูนย์การค้าขนาดเล็กสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	/		
ด้านการดูแลธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
21. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์	/		
22. รักษาความสะอาดดี มีถึงขยะบริการอย่างทั่วถึง		o	
23. มีเครื่องหมาย ป้ายสัญลักษณ์จราจรบอกเส้นทางป้ายบอกระยะทางถึงแหล่งท่องเที่ยว	/		
24. สามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้รถโดยสารประจำทาง		o	
25. วัน เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม (เดือนละ 1 ครั้ง คือ ศ.-อา.ต้นเดือน)	/		
ด้านกิจกรรมการแสดง			
26. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการแสดงความเหมาะสม	/		
27. สื่อ แสง สี เสียง มีความเหมาะสมกับการแสดงนั้นๆ เป็นอย่างดี	/		
28. พื้นที่ในการจัดกิจกรรมการแสดงความเหมาะสมกับจำนวนผู้ชม	/		
29. ฉาก และอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงทำให้ผู้ชมเห็นภาพลักษณ์ สามารถทำความเข้าใจได้และสร้างจุดดึงดูดสายตาเพื่อกระตุ้นความสนใจได้ดี	/		
30. แนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดง สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	/		

ข้อเสนอแนะอื่นๆ *รับฟังเสียงความคิดเห็น*

.....

.....

.....